

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

THE ABC OF LAND TENURE KEY TERMS AND THEIR MEANING

With a focus on the Voluntary Guidelines on the Responsible
Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in
the Context of National Food Security

ປະມວນຄຳສັບພື້ນຖານກ່ຽວກັບການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ ທີ່ດິນ: ບັນດາຄຳສັບທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ຄວາມໝາຍຂອງມັນ

ໂດຍເນັ້ນໃສ່ ບົດແນະນໍາຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານການ
ຄອບຄອງນໍາໃຊ້ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນເລື່ອງທີ່ດິນ, ພື້ນທີ່ປະມິງ, ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນ
ເງື່ອນໄຂຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງຊາດ (VGGT)

THE ABC OF LAND TENURE KEY TERMS AND THEIR MEANING

With a focus on the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security

ປະມວນຄຳສັບພື້ນຖານກ່ຽວກັບການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ ທີ່ດິນ: ບັນດາຄຳສັບທີ່ສຳຄັນ ແລະ ຄວາມໝາຍຂອງມັນ

ໂດຍເນັ້ນໃສ່ ບົດແນະນຳຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານການ
ຄອບຄອງນໍາໃຊ້ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນເລື່ອງທີ່ດິນ, ພື້ນທີ່ປະມົງ, ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນ
ເງື່ອນໄຂຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງຊາດ (VGGT)

Required citation/ / ຕ້ອງການການອ້າງອີງ

FAO. 2020. *The ABC of land tenure – Key terms and their meaning*/ ປະມວນຄຳສັບພື້ນຖານກ່ຽວກັບການຄອບຄອງນໍ້າໃຊ້ ທີ່ດິນ: ບັນດາຄຳສັບທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ຄວາມໝາຍຂອງມັນ. Rome/ ໂຮມ. <https://doi.org/10.4060/cb1396b>

The designations employed and the presentation of material in this information product do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) concerning the legal or development status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. The mention of specific companies or products of manufacturers, whether or not these have been patented, does not imply that these have been endorsed or recommended by FAO in preference to others of a similar nature that are not mentioned.

The views expressed in this information product are those of the author(s) and do not necessarily reflect the views or policies of FAO.

ISBN 978-92-5-133423-2

© FAO, 2020

Some rights reserved. This work is made available under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO licence (CC BY-NC-SA 3.0 IGO; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/legalcode>).

Under the terms of this licence, this work may be copied, redistributed and adapted for non-commercial purposes, provided that the work is appropriately cited. In any use of this work, there should be no suggestion that FAO endorses any specific organization, products or services. The use of the FAO logo is not permitted. If the work is adapted, then it must be licensed under the same or equivalent Creative Commons licence. If a translation of this work is created, it must include the following disclaimer along with the required citation: "This translation was not created by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). FAO is not responsible for the content or accuracy of this translation. The original [Language] edition shall be the authoritative edition."

Disputes arising under the licence that cannot be settled amicably will be resolved by mediation and arbitration as described in Article 8 of the licence except as otherwise provided herein. The applicable mediation rules will be the mediation rules of the World Intellectual Property Organization <http://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules> and any arbitration will be conducted in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

Third-party materials. Users wishing to reuse material from this work that is attributed to a third party, such as tables, figures or images, are responsible for determining whether permission is needed for that reuse and for obtaining permission from the copyright holder. The risk of claims resulting from infringement of any third-party-owned component in the work rests solely with the user.

Sales, rights and licensing. FAO information products are available on the FAO website (www.fao.org/publications) and can be purchased through publications-sales@fao.org. Requests for commercial use should be submitted via: www.fao.org/contact-us/licence-request. Queries regarding rights and licensing should be submitted to: copyright@fao.org.

Contents រើនៃ

Acknowledgements តំនាងបំណង	iv
Introduction បំណងសេចក្តី	1
A	3
B	6
C	8
D	13
E	16
F	18
G	20
H	23
I	24
J	26
L	27
M	41
N	42
O	43
P	45
R	49
S	54
T	59
U	64
Z	65
Sources ធាតុដើម	66

Acknowledgements

This document was edited by Tony Lamb, Marianna Bicchieri and Louisa J.M. Jansen. It benefited from inputs from Margret Vidar, Gavin Adlington and the Mekong Region Land Governance (MRLG) Project. The valuable inputs of Soukkasem Lomathmanyong are especially recognized.

The layout was prepared by Maria Guardia Marin based on the original design and illustrations by Luca Feliziani.

FAO wishes to express its appreciation to the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) for the financial contribution that made this publication possible.

ຄໍາຂອບໃຈ

ເອກະສານສະບັບນີ້ ຖືກຮຽບຮຽງຂຶ້ນໂດຍ ທ່ານ Tony Lamb, ທ່ານ ນ. Marianna Bicchieri ແລະ ທ່ານ ນ. Louisa Jansen, ໂດຍໄດ້ຮັບການປະກອບສ່ວນ ຈາກ ທ່ານ ນ. Margret Vidar, ທ່ານ Gavin Adlington ແລະ ໂຄງການບໍລິຫານລັດກ່ຽວກັບທີ່ດິນປະຈຳພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ (MRLG). ຂໍຂອບໃຈເປັນພິເສດ ຕໍ່ການປະກອບສ່ວນ ຈາກ ທ່ານ ສຸກກະເສນ ຫຼໍ່ມາດນະນີວົງ.

ສໍາລັບຮູບແບບຕ່າງໆຂອງເອກະສານແມ່ນ ຖືກກະກຽມຂຶ້ນ ໂດຍທ່ານ ນາງ ມາເລຍ ກາດເດຍ ນາລິນ ທີ່ໄດ້ອົງໃສ່ການອອກແບບ ແລະ ນໍາສະເໜີ ທີ່ເປັນສະບັບຕົ້ນ ໂດຍທ່ານ ລູກາ ຟີລີເຊຍນີ (Luca Feliziani).

ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ແຫ່ງ ສະຫະປະຊາຊາດ (FAO) ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈເປັນຢ່າງສູງມາຍັງ ອົງການກາພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມື ຂອງຕົວແທນສະວິສ (Agency for Development and Cooperation - SDC) ໃນການໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານທຶນ ທີ່ສ້າງຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຈັດພິມເອກະສານດັ່ງກ່າວ.

Introduction

This glossary has been prepared to assist with an understanding of land tenure terms in the context of the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security (VGGT).

This document draws on other glossaries (see references) and includes key words that are used in the VGGT, together with other commonly used words in land administration, land management and land legislation. As with any glossary, this document reflects a certain perspective on land tenure concepts, and it is possible that others will have different perspectives.

ບົດສະເໜີ

ພິດຈະນານຸກົມສະບັບນີ້ ສ້າງຂຶ້ນມາເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ເຂົ້າໃຈ ບັນດາຄຳສັບ ທີ່ກ່ຽວກັບການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ໃຊ້ໃນ ບົດແນະນຳຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ບໍລິຫານການຄອບຄອງນຳໃຊ້ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນ ເລື່ອງທີ່ດິນ, ພື້ນທີ່ປະມົງ, ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນເງື່ອນໄຂຄວາມ ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງຊາດ (VGGT).

ເອກະສານສະບັບນີ້ ໄດ້ລວບລວມເອົາບັນດາພິດຈະນານຸ ກົມຕ່າງໆ (ກະລຸນາເບິ່ງເອກະສານອ້າງອີງ) ແລະ ລວມ ເອົາຄຳສັບສຳຄັນທີ່ນຳໃຊ້ຢູ່ໃນ VGGT, ລວມທັງບັນດາ ຄຳສັບອື່ນ ທີ່ໃຊ້ທົ່ວໄປຢູ່ໃນການບໍລິຫານທີ່ດິນ, ການ ຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແລະ ນິຕິບັນຍັດກ່ຽວກັບທີ່ດິນ. ຄືກັນກັບ ພິດຈະນານຸກົມທົ່ວໄປ, ເອກະສານສະບັບນີ້ ສະທ້ອນ ໃຫ້ເຫັນເຖິງບາງມຸມມອງຕໍ່ກັນກັບແນວຄວາມຄິດຂອງ ການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ວ່າ ເອກະສານອື່ນຈະມີມຸມມອງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

Access to land: the ability of a person to locate, occupy and use land, whether by firstly buying it, leasing it, being given it, or gaining rights to the land in some other way, such as by custom. Land reform programmes seek to improve access to land for those people who do not have it. See “land reallocation” and “tenure reform”.

Accountable: responsibility of a person for his or her actions or decisions (or failure to act or decide), and liability for any consequences or penalty that might be imposed for taking the action or making the decision where it is wrong, corrupt or illegal (or failing to take the action or make the decision). As the VGGT notes in its ten principles of implementation, accountability means holding individuals, public agencies and non-state actors responsible for their actions and decisions according to the principles of the rule of law.

Adjudication: the process of making a decision by taking into account the facts and the law.

Adjudication of title: the process in which the parcel boundaries, ownership and rights to land are officially determined and then recorded in a government run registry. Often a certificate is issued to the owner. Adjudication does not change the boundaries or rights, but rather it recognizes the location of boundaries and rights that already exist. Also known as “title registration” and “first registration”. It can be done in a sporadic or systematic way. See “sporadic registration” and “systematic registration”.

Administrative framework: see “organizational framework”.

ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ: ຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ໃນການຕັ້ງຢູ່, ເຂົ້າຄອບຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ເປັນ ຕົ້ນ ບໍ່ວ່າດ້ວຍການຊື້, ເຊົ່າ, ຖືກມອບໃຫ້, ຫຼື ໄດ້ສິດຕິກຳທີ່ດິນ ດັ່ງກ່າວດ້ວຍວິທີອື່ນໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ: ຕາມປະເພນີ. ໂຄງການ ປະຕິຮູບທີ່ດິນພະຍາຍາມປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນສຳລັບ ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ບໍ່ມີທີ່ດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຈັດສັນທີ່ດິນ ຄົນໃໝ່” ແລະ “ການປະຕິຮູບການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ”.

ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງບຸກຄົນ ໃດໜຶ່ງ ຕໍ່ກັນກັບການກະທຳຂອງຕົນ ຫຼື ການຕັດສິນໃຈ ຂອງຕົນ (ຫຼື ການບໍ່ກະທຳ ຫຼື ບໍ່ຕັດສິນໃຈ), ແລະ ຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ກັບຜົນສະທ້ອນ ຫຼື ການລົງໂທດທີ່ອາດ ຖືກວາງລົງ ຕໍ່ກັບການດຳເນີນການ ຫຼື ການຕັດສິນໃຈ ດັ່ງກ່າວ ເມື່ອບໍ່ຖືກຕ້ອງ, ສໍາລາດຜິດພາດ ຫຼື ຜິດກົດໝາຍ (ຫຼື ການບໍ່ສາມາດດຳເນີນການ ຫຼື ບໍ່ສາມາດຕັດສິນໃຈ ດັ່ງກ່າວ). ດັ່ງທີ່ VGGT ໄດ້ລະບຸໄວ້ຢູ່ໃນ ສິບຫຼັກການ ຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຄວາມຮັບຜິດຊອບໝາຍເຖິງ ການຖືເອົາບຸກຄົນ, ອົງການຂອງລັດ ແລະ ອົງການທີ່ບໍ່ ແມ່ນລັດໃຫ້ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການກະທຳ ແລະ ການຕັດສິນ ໃຈຂອງຕົນ ໂດຍອີງໃສ່ຫຼັກການ ການຄຸ້ມຄອງລັດ ຕາມ ກົດໝາຍ.

ການພິສູດຫຼັກຖານ: ຂະບວນການຂອງການຕັດສິນໃຈ ໂດຍການພິຈາລະນາຂໍ້ເທັດຈິງ ແລະ ກົດໝາຍ.

ການພິສູດຫຼັກຖານ ກຳມະສິດ: ຂະບວນການເຊິ່ງ ເຂດແດນທີ່ດິນ, ກຳມະສິດ ແລະ ສິດຕິກຳທີ່ດິນ ແມ່ນ ຖືກກຳນົດຢ່າງເປັນທາງການ ແລະ ໄດ້ຮັບການບັນທຶກ ຢູ່ໃນທະບຽນຂອງລັດຖະບານ. ໃບຢັ້ງຢືນມັກຈະອອກໃຫ້ ກັນກັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ການພິສູດຫຼັກຖານບໍ່ໄດ້ປ່ຽນແປງ ເຂດແດນຂອງທີ່ດິນ ຫຼື ສິດ, ແຕ່ຈະຮັບຮູ້ທີ່ຕັ້ງຂອງ ເຂດແດນ ແລະ ສິດທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ການຂຶ້ນ ທະບຽນ ໃບຕາດິນ” ແລະ “ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ”. ມັນສາມາດປະຕິບັດຕາມການຮ້ອງຂໍ ຫຼື ເປັນລະບົບ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຂຶ້ນທະບຽນຕາມການຮ້ອງຂໍ” ແລະ “ການຂຶ້ນທະບຽນເປັນລະບົບ”.

ກອບດ້ານບໍລິຫານ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ກອບການຈັດຕັ້ງ”.

Adverse possession: the occupation of another person’s land without that person’s permission, also known as “squatting”. The possession by the trespasser, occupier or squatter is “adverse” (in the sense of “against”) the owner. Adverse possession for a long period (the number of years is usually specified in law) gives the person possessing the land certain rights, the most common of which is the right of ownership over the land, although easements can also be created in some legal systems by long-term use. See “limitation period”, “prescription” and “squatting”.

Agrarian reform: a collection of activities and changes designed to alter the ways of using land, particularly agricultural land, for political, economic and/or social benefits. The objectives of an agrarian reform programme are generally to improve the levels of agricultural production, both qualitatively and quantitatively, and to improve the standards of living of agricultural producers. Such reforms will often involve elements of redistribution of land and changes to the land tenure system. See “land reallocation” and “tenure reform”.

Alien: person from another country who holds a different nationality.

Allocation: the process of assigning rights to land to a person (individual or corporation) within the rules defined by the land tenure system. Rights can be assigned by the sovereign power (nation state or indigenous) through original grants or through reallocations following expropriation, purchase or reallocation. Rights can also be allocated by private persons to others through sales, leases, inheritance, etc. See also “land reallocation”.

ການຄອບຄອງໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ: ການເຂົ້າຄອບຄອງຂອງທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ, ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ການບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ”. ການຄອບຄອງໂດຍ ຜູ້ລ່ວງລ້າ, ຜູ້ເຂົ້າຄອບຄອງ ຫຼື ຜູ້ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ ແມ່ນ “ກົງກັນຂ້າມ” (ໃນຄວາມໝາຍ “ຕໍ່ກັບ”) ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ການຄອບຄອງໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ເປັນໄລຍະດົນນານ (ຈຳນວນປີ ປົກກະຕິແມ່ນລະບຸໄວ້ ໃນກົດໝາຍ) ຈະເຮັດໃຫ້ ຜູ້ທີ່ຄອບຄອງທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຮັບບາງສິດ, ຊຶ່ງສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນກຳມະສິດ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ, ເຖິງວ່າສິດໃຊ້ດິນຜູ້ອື່ນ ຍັງສາມາດສ້າງຂຶ້ນ ໃນ ບາງລະບົບກົດໝາຍ ດ້ວຍການນຳໃຊ້ໄລຍະຍາວ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ກຳນົດເວລາ”, “ອາຍຸຄວາມ” ແລະ “ການບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ”.

ການປະຕິຮູບທີ່ດິນເພື່ອການກະເສດ: ການລວບລວມກິດຈະກຳ ແລະ ການປ່ຽນແປງທີ່ອອກແບບ ເພື່ອປ່ຽນແປງວິທີການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ໂດຍສະເພາະທີ່ດິນກະສິກຳ, ສຳລັບຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ແລະ/ຫຼື ທາງສັງຄົມ. ວັດຖຸປະສົງຂອງການປະຕິຮູບນີ້ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວແມ່ນເພື່ອປັບປຸງລະດັບການຜະລິດກະສິກຳ, ຫ້າງດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານ ແລະ ເພື່ອປັບປຸງມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວກະສິກອນ. ການປະຕິຮູບດັ່ງກ່າວ ມັກຈະປະກອບມີອົງປະກອບຂອງການຈັດສັນທີ່ດິນ ແລະ ການປ່ຽນແປງລະບົບສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຈັດສັນທີ່ດິນຄົນໃໝ່” ແລະ “ການປະຕິຮູບການຄອບຄອງນຳໃຊ້”.

ຊາວຕ່າງດ້າວ: ຜູ້ທີ່ມາຈາກປະເທດໜຶ່ງ ເຊິ່ງຖືສັນຊາດຂອງອີກປະເທດໜຶ່ງ.

ການຈັດສັນ: ຂະບວນການຈັດແບ່ງສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນໃຫ້ກັນກັບຜູ້ໃດໜຶ່ງ (ບຸກຄົນ ຫຼື ບໍລິສັດ) ພາຍໃນລະ ບຽບການທີ່ກຳນົດໂດຍລະບົບສິດຄອບຄອງ. ສິດສາມາດໄດ້ຮັບການມອບໝາຍໂດຍອຳນາດລັດ (ລັດແຫ່ງຊາດ ຫຼື ພື້ນເມືອງ) ຜ່ານການໃຫ້ສິດແຕ່ດັ້ງເດີມ ຫຼື ຜ່ານການຈັດສັນຄົນໃໝ່ ພາຍຫລັງມີການເວນຄົນ, ການຊື້ ຫຼື ການຈັດສັນຄົນໃໝ່. ສິດຍັງສາມາດໄດ້ຮັບການຈັດສັນໂດຍພາກສ່ວນເອກະຊົນໃຫ້ກັບຜູ້ອື່ນຜ່ານການຂາຍ, ໃຫ້ເຊົ່າ, ການສືບທອດມູນມໍລະດົກ ແລະ ອື່ນໆ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ການຈັດສັນທີ່ດິນຄົນໃໝ່”.

Amalgamation: the joining or unification of two or more basic property objects (such as land parcels) into one unit. Amalgamation will usually require a plan showing the new boundaries, and will sometimes need to be registered. Also referred to as “consolidation” and “merger”. Amalgamation is the opposite to division or subdivision. See also “land consolidation”, which often occurs on a much larger scale.

ການລວມ: ການເອົາຮ່ວມ ຫຼື ເອົາເຂົ້າເປັນອັນດຽວກັນຂອງ ສອງຫຼື ຫລາຍຊັບສິນທີ່ເປັນພື້ນຖານ (ເຊັ່ນ ບັນດາຕອນດິນ) ເຂົ້າເປັນຫົວໜ່ວຍດຽວກັນ. ການລວມປົກກະຕິແລ້ວຈຳເປັນຕ້ອງມີແຜນ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງເຂດແດນໃໝ່ ແລະ ບາງຄັ້ງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ. ຍັງອ້າງເປັນ “ການລວມເຂົ້າ ກັນ” ແລະ “ການຄວບ”. ການລວມ ແມ່ນກົງກັນຂ້າມກັບການແບ່ງ ຫຼື ການແບ່ງຍ່ອຍ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ການລວມທີ່ດິນເຂົ້າກັນ”, ເຊິ່ງມັກເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນລະດັບທີ່ໃຫຍ່ກວ່າ.

Appeal: a process for a higher authority to review the decision of a lower authority, and to make a new decision or to require the lower authority to revise the decision in accordance with the law. Appeals are usually taken to the court, but administrative appeals or reviews can be conducted within an organization, such as a government or a private company.

ການອຸທອນ: ຂະບວນການສຳລັບອົງການຂັ້ນເທິງ ແລະ ການທົບທວນການຕັດສິນໃຈຂອງອົງການຂັ້ນລຸ່ມ ແລະ ເພື່ອເຮັດການຕັດສິນໃຈໃໝ່ ຫຼື ກຳນົດໃຫ້ອົງການຂັ້ນລຸ່ມທົບທວນການຕັດສິນໃຈໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ. ການອຸທອນປົກກະຕິແລ້ວມັກຈະດຳເນີນໂດຍສານ. ແຕ່ການອຸທອນດ້ານບໍລິຫານ ຫຼື ການທົບທວນ ກໍ່ສາມາດດຳເນີນພາຍໃນອົງກອນໃດໜຶ່ງໄດ້ເຊັ່ນ: ລັດຖະບານ ຫຼື ບໍລິສັດ.

Arbitration: a form of judging or decision making outside the court system, in which a person looks at the facts and the law, and forms a conclusion. Depending on whether the people in dispute agree (or if the law specifies), then the decision can have the legal effect as if it were a court order.

ອະນຸຍາດຕຸລາການ: ຮູບການໜຶ່ງຂອງການພິພາກສາ ຫຼື ຕັດສິນຢູ່ນອກລະບົບສານ ຊຶ່ງຈະເບິ່ງຢູ່ທີ່ຂັ້ນທັດຈິງ ແລະ ກົດໝາຍ ແລະ ອອກຄຳສະຫຼຸບ. ໂດຍຂຶ້ນກັບວ່າຜູ້ທີ່ຢູ່ໃນຂັ້ນຕໍ່ແຍ່ງ ເຫັນດີ (ຫຼື ຖ້າກົດໝາຍໄດ້ລະບຸໄວ້). ຄຳຕັດສິນແມ່ນສາມາດມີຜົນທາງກົດໝາຍຄືກັນກັບຄຳສັ່ງຂອງສານ.

Arbitrary loss: a loss that occurs without any proper foundation, particularly any legal foundation or following the procedures. It includes cases such as forced evictions – where people are made to leave their homes and lands or forest, or to give up their fishery rights.

ການສູນເສຍໂດຍພະລາການ: ການສູນເສຍເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນໂດຍປາສະຈາກພື້ນຖານໃດໜຶ່ງທີ່ຖືກຕ້ອງ, ໂດຍສະເພາະບໍ່ມີພື້ນຖານທາງດ້ານກົດໝາຍ ຫຼື ປະຕິບັດຕາມລະບຽບການຂັ້ນຕອນ. ມັນລວມເອົາບັນດາກໍລະນີ ເຊັ່ນ : ກັບການບັງຄັບໃຫ້ອອກຈາກພື້ນທີ່ - ຊຶ່ງຜູ້ຄົນ ຕ້ອງອອກຈາກບ້ານເຮືອນ ແລະ ທີ່ດິນ ຫຼື ປ່າໄມ້ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຫຼື ຕ້ອງສະຫຼະສິດໃນການປະມົງຂອງເຂົາເຈົ້າ.

Assignment: the process or the document of transfer of property rights from one person to another, for example in a sale or lease. See “transfer”.

ການນອບໝາຍ: ຂະບວນການ ຫຼື ເອກະສານການໂອນສິດຕິຊັບສິນຈາກຜູ້ໜຶ່ງໄປໃຫ້ອີກຜູ້ໜຶ່ງ ຍົກຕົວຢ່າງ ການຂາຍ ຫຼື ການເຊົ່າ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການໂອນ”.

Beneficiaries: those people who benefit from a decision, programme or action.

Boundary: the separation between two distinct property objects or areas. Boundaries are used to describe the division between features with different administrative, legal, land-use, topographic, etc., characteristics. Boundaries can be identified either by physical objects placed on or near the separation line to mark it, or by an imaginary line shown on a map or plan. The International Federation of Surveyors (FIG) defines boundary as follows:

- Boundaries of parcels can be defined by physical demarcation on the ground or by a mathematical description usually based on a co-ordinate system. The accuracy and cost of cadastral surveys is dependent on the accuracy needed for boundary descriptions. The accuracy should reflect factors such as the value of the land, the risk and costs of land disputes, and the information needs of the users ...

Also known as “perimeter”.

Boundary marking: in the case of physical marking, the process of fixing the location of boundaries of an object or area, using marks or features on the ground, either natural or artificial. Boundary marking can also be shown on a map, using lines and coordinates.

Boundary marker: a physical feature that is used to show a point on the boundary, often at a point where the direction of the boundary changes direction. It can be made of any material, but should be permanent and difficult to move. Boundary markers are very important where there is no physical feature defining the boundary.

ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ: ບັນດາບຸກຄົນ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກ ການຕັດສິນໃຈ, ໂຄງການ ຫຼື ການດຳເນີນການໃດໜຶ່ງ.

ເຂດແດນ: ການແຍກລະຫວ່າງ ສອງຊັບສິນ ຫຼື ເຂດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ເຂດແດນ ຈະນຳໃຊ້ເພື່ອລະບຸການແບ່ງແຍກລະຫວ່າງຄຸນລັກສະນະທາງດ້ານບໍລິຫານ, ກົດໝາຍການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ດ້ວຍຮູບພາບ ແລະ ອື່ນໆ. ເຂດແດນ ສາມາດໄດ້ຮັບການລະບຸດ້ວຍທາງວັດຖຸທີ່ຕັ້ງໄວ້ຢູ່ບ່ອນ ຫຼື ໄດ້ກັບເຂດແບ່ງແດນ ເພື່ອໝາຍເຂດແດນ ຫຼື ດ້ວຍການນຳໃຊ້ພາບແຕ້ມທີ່ກຳນົດເຂດແດນຢູ່ໃນແຜນທີ່. ສະຫະພັນສາກົນແຫ່ງນັກສຳຫຼວດ (FIG) ນິຍາມເຂດແດນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ເຂດແດນຂອງທີ່ດິນສາມາດນິຍາມດ້ວຍການກຳນົດທາງວັດຖຸຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ຫຼື ດ້ວຍລາຍລະອຽດທາງຄະນິດສາດຊຶ່ງປົກກະຕິແມ່ນອີງໃສ່ລະບົບປະສານງານ. ຄວາມຖືກຕ້ອງ ແລະ ຕົ້ນທຶນຂອງການສຳຫຼວດທີ່ດິນແມ່ນຂຶ້ນກັບຄວາມຖືກຕ້ອງທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການລະບຸເຂດແດນ. ຄວາມຖືກຕ້ອງດັ່ງກ່າວຄວນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນບັນດາປັດໃຈເຊັ່ນ: ມູນຄ່າຂອງທີ່ດິນ, ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຕົ້ນທຶນຂອງຂໍ້ຂັດແຍ່ງດ້ານທີ່ດິນ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບຜູ້ຊົມໃຊ້...

ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ເສັ້ນຮອບເຂດແດນ”.

ການໝາຍເຂດແດນ: ໃນກໍລະນີການໝາຍທາງດ້ານວັດຖຸ, ຂະບວນການກຳນົດທີ່ຕັ້ງຂອງເຂດແດນຂອງວັດຖຸ ຫຼື ເຂດໃດໜຶ່ງໂດຍການນຳໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍ ຫຼື ລັກສະນະຢູ່ໃນພື້ນທີ່, ບໍ່ວ່າຈະເປັນໂດຍທຳມະຊາດ ຫຼື ແບບສ້າງຂຶ້ນມາ; ການໝາຍເຂດແດນນັກຈະສະແດງອອກຢູ່ໃນແຜນທີ່ດ້ວຍການນຳໃຊ້ເສັ້ນສາຍ ແລະ ເຄື່ອງໝາຍປະສານ.

ເຄື່ອງໝາຍເຂດແດນ: ວັດຖຸໃດໜຶ່ງທີ່ໃຊ້ເພື່ອສະແດງຈຸດຢູ່ໃນເຂດແດນ, ນັກຈະແມ່ນຢູ່ຈຸດບ່ອນທີ່ມີການປ່ຽນແປງທາງໄປຂອງເຂດແດນ. ມັນສາມາດສ້າງຂຶ້ນດ້ວຍວັດຖຸໃດໜຶ່ງ ແຕ່ຄວນມີຄຸນລັກສະນະຖາວອນ ແລະ ຍາກທີ່ຈະເຄື່ອນຍ້າຍ. ເຄື່ອງໝາຍເຂດແດນ ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ໃນກໍລະນີບໍ່ມີເຄື່ອງໝາຍອື່ນໃດໃນການກຳນົດເຂດແດນ.

Building approval: the government-run system for investigating an application to construct a building and assessing the compliance of the application against the standards set by law or regulations. Usually, an approval document is issued by the government if everything is correct. Also known as “construction approval”.

ການອະນຸຍາດປຸກສ້າງ: ລະບົບຂອງລັດຖະບານເພື່ອພິຈາລະນາຄໍາຮ້ອງຂໍປຸກສ້າງ ແລະ ປະເມີນຄວາມສອດຄ່ອງຂອງການປຸກສ້າງຕໍ່ກັບມາດຕະຖານທີ່ກຳນົດໂດຍກົດໝາຍ ຫຼື ລະບຽບການ. ບົກກະຕິແລ້ວເອກະສານການອະນຸຍາດ ແມ່ນອອກໂດຍລັດຖະບານ ຖ້າຢ່າງຖືກຕ້ອງ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ໃບອະນຸຍາດປຸກສ້າງ”

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

Cadastre: a key land administration record, which is based on land parcels, that is used for land management purposes. The International Federation of Surveyors (FIG) defines the cadastre as follows:

- A cadastre is normally a parcel based and up-to-date land information system containing a record of interests in land (i.e. rights, restrictions and responsibilities). It usually includes a geometric description of land parcels, usually represented on a cadastral map, linked to other records describing the nature of the interests, and ownership or control of those interests, and often the value of the parcel and its improvements. It may be established for fiscal purposes (e.g. valuation and equitable taxation), legal purposes, ... to assist in the management of land and land use (e.g. for planning and other administrative purposes), and enables sustainable development and environmental protection.

Cadastral index map: a map showing all land within a specific area, including parcel boundaries, administrative boundaries, unique parcel identifiers, roads and administrative names. A map showing all the properties that are registered in the land registry can be known as a “registry index map”

Cadastral map: an official map showing a land parcel’s boundaries, its unique parcel number and often details of the adjoining parcels and roads. Cadastral maps may also show land uses, such as buildings.

Cadastral surveying: the identification, measurement and recording of land parcel boundaries and other objects.

Certificate: see “land certificate”.

ສໍາມະໂນທີ່ດິນ: ຂໍ້ມູນບັນທຶກດ້ານບໍລິຫານທີ່ສໍາຄັນ ກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ທີ່ອົງໃສ່ບັນດາຕອນດິນຊຶ່ງນໍາໃຊ້ ສໍາລັບ ຈຸດປະສົງຂອງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ. ສະຫະພັນສາກົນ ຂອງນັກສໍາຫຼວດ (FIG) ໄດ້ນິຍາມສໍາມະໂນທີ່ດິນ ດັ່ງ ຕໍ່ໄປນີ້:

- ສໍາມະໂນທີ່ດິນປົກກະຕິແລ້ວຈະແມ່ນລະບົບຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບທີ່ດິນປະຈຸບັນ ແລະ ອົງຕາມ ແຕ່ລະ ຕອນດິນຊຶ່ງ ປະກອບມີບັນທຶກຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຕ່າງໆຕໍ່ກັບ ທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ: ບັນດາສິດ, ຂໍ້ຈໍາກັດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ). ປົກກະຕິມັນຈະລວມເອົາຂໍ້ມູນລະບຸດ້ານພູມິສາດ ຂອງ ບັນດາ ຕອນດິນ, ຊຶ່ງປົກກະຕິຈະສະແດງເທິງແຜນທີ່ ຕາດິນ, ເຊື່ອມຕໍ່ກັບບັນດາຂໍ້ມູນອື່ນ ທີ່ລະບຸປະເພດຂອງ ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ກໍາມະສິດ ຫຼື ການຄວບຄຸມຕໍ່ກັນກັບ ຜົນປະໂຫຍດດັ່ງກ່າວ ແລະ ມັກຈະມີມູນຄ່າຂອງຕອນ ດິນນັ້ນ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງມູນຄ່າດັ່ງກ່າວ. ສໍາ ມະໂນທີ່ດິນ ສາມາດສ້າງຂຶ້ນເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງການ ເກັບພາສີ (ຕົວຢ່າງ ການປະເມີນມູນຄ່າ ແລະ ການເກັບ ພາສີທີ່ດິນ), ຈຸດປະສົງທາງດ້ານກົດໝາຍ,... ເພື່ອຊ່ວຍ ໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແລະ ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ: ສໍາ ລັບການວາງແຜນ ແລະ ຈຸດປະສົງອື່ນທາງດ້ານບໍລິຫານ), ແລະ ໄດ້ຊ່ວຍໃຫ້ສາມາດປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

ແຜນທີ່ດັດສະນີທີ່ດິນ (ສາລະບານແຜນທີ່ຕາດິນ): ແຜນທີ່ ຊຶ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ທີ່ດິນທັງໝົດ ຢູ່ພາຍໃນເຂດ ໃດໜຶ່ງ, ລວມທັງເຂດຕອນດິນ, ເຂດທາງດ້ານບໍລິຫານ , ຕົວກຳນົດຈຸດສະເພາະ ຂອງຕອນດິນ, ຫົນທາງ ແລະ ຊື່ທາງບໍລິຫານ. ແຜນທີ່ ຊຶ່ງສະແດງຊັບສິນທຸກຢ່າງ ທີ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນຢູ່ໃນທະບຽນທີ່ດິນ ສາມາດຮູ້ກັນໃນຊື່ “ ແຜນທີ່ດັດສະນີທະບຽນທີ່ດິນ”.

ແຜນທີ່ຕາດິນ: ແຜນທີ່ທາງການໜຶ່ງ ຊຶ່ງສະແດງໃຫ້ ເຫັນເຂດແດນຂອງຕອນດິນໃດໜຶ່ງ, ຕົວເລກສະເພາະ ຂອງຕອນດິນ ແລະ ມັກຈະມີລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບຕອນ ດິນ ແລະ ຖະໜົນທີ່ໃກ້ຄຽງ. ແຜນທີ່ຕາດິນຍັງສາມາດ ສະແດງໃຫ້ເຫັນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນເຊັ່ນ: ສິ່ງປູກສ້າງ.

ການສໍາຫຼວດສໍາມະໂນທີ່ດິນ: ການກຳນົດ, ການ ວັດແທກ ແລະ ການບັນທຶກເຂດແດນຕອນດິນ ແລະ ວັດ ຖູອື່ນໆ.

ໃບຢັ້ງຢືນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ໃບຢັ້ງຢືນທີ່ດິນ”.

Collective ownership: situation in which the holders of the tenure rights are clearly defined as a collective group, whether as a group of individuals or as members of an association. The rights are owned for the benefit of the members of the group. Generally, decisions on the use of the rights are made by the collective group as a whole, sometimes by a majority vote. Members of the group can change over time, but the nature of the ownership being collective remains the same. See “common property” and “communal ownership”.

ກຳມະສິດລວມໝູ່: ກໍລະນີຊຶ່ງຜູ້ຖືສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ ແມ່ນຖືກກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງເປັນກຸ່ມລວມໝູ່ໃດໜຶ່ງ ບໍ່ວ່າຈະເປັນກຸ່ມຂອງບຸກຄົນ ຫຼື ຈະເປັນສະມາຊິກຂອງສະມາຄົມໃດໜຶ່ງ. ບັນດາສິດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຖືກຄອບຄອງເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງສະມາຊິກຂອງກຸ່ມ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ການຕັດສິນໃຈຕໍ່ກັບການໃຊ້ສິດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເຮັດໂດຍກຸ່ມລວມໝູ່ທັງໝົດ, ບາງຄັ້ງດ້ວຍຄະແນນສຽງສ່ວນຫຼາຍ. ສະມາຊິກຂອງກຸ່ມສາມາດປ່ຽນຕາມການເວລາ ແຕ່ປະເພດຂອງກຳມະສິດແບບລວມໝູ່ແມ່ນຍັງຄືເກົ່າ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຊັບສິນລວມໝູ່” ແລະ “ກຳມະສິດຊຸມຊົນ”.

Common property: tenure rights to land or other natural resource for which people, either as a group of individuals or as a more formally recognized community, have rights in common with others in the group or community. The community makes decisions about and controls the use of the common property, sometimes by a majority vote, and the community can exclude non-members from using it. See “communal ownership”.

ຊັບສິນລວມ: ສິດຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ ທີ່ບຸກຄົນ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນກຸ່ມບຸກຄົນ ຫຼື ຈະເປັນຊຸມຊົນທີ່ຖືກຮັບຮູ້ຢ່າງເປັນທາງການ, ມີສິດຮ່ວມກັນກັບຜູ້ອື່ນຢູ່ໃນກຸ່ມ ຫຼື ຊຸມຊົນ. ຊຸມຊົນຈະຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບ ແລະ ຄວມຄຸມການນໍາໃຊ້ຊັບສິນລວມ, ບາງຄັ້ງ ດ້ວຍຄະແນນສຽງສ່ວນຫຼາຍ ແລະ ຊຸມຊົນສາມາດປະຕິເສດຜູ້ທີ່ບໍ່ແມ່ນສະມາຊິກຈາກການນໍາໃຊ້ດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ກຳມະສິດຊຸມຊົນ”

Common rights: rights held in common property.

ສິດລວມ: ສິດທີ່ຖືກຕໍ່ກັບຊັບສິນລວມ.

Commons: a term used to describe common property.

ຊັບລວມ: ຄຳສັບທີ່ໃຊ້ເພື່ອລະບຸຊັບສິນລວມ.

Communal ownership: ownership of tenure rights by the community as a whole. It often includes rights to pastures and forest that the whole community can exercise, but excludes private homes and fields. In communal ownership, members of the community have the right to use, but they might not have the right to transfer their right to others, or they may have very limited rights to transfer. Decisions about the communally owned rights are made by the community as a whole. A person obtains ownership of communal rights by becoming a member of the community, such as by birth or marriage. See “collective ownership” and “common property”.

ກຳມະສິດຊຸມຊົນ: ກຳມະສິດຂອງສິດຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໂດຍຊຸມຊົນທັງໝົດ. ມັນມັກຈະລວມເອົາສິດໃນທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດ ແລະ ປ່າໄມ້ ຊຶ່ງທັງໝົດຊຸມຊົນສາມາດນໍາໃຊ້ ແຕ່ບໍ່ລວມເອົາເຮືອນຢູ່ ແລະ ສະໜາມສ່ວນບຸກຄົນ. ໃນກຳມະສິດຊຸມຊົນ, ສະມາຊິກຊຸມຊົນມີສິດໃນການນໍາໃຊ້ ແຕ່ເຂົາເຈົ້າບໍ່ສາມາດມີສິດໃນການໂອນສິດຂອງຕົນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ ຫຼື ເຂົາເຈົ້າສາມາດມີສິດໃນການໂອນທີ່ຈຳກັດທີ່ສຸດ. ການຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບສິດທີ່ຖືລວມກັນຂອງຊຸມຊົນແມ່ນເຮັດໂດຍຊຸມຊົນທັງໝົດ. ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງທີ່ໄດ້ຮັບກຳມະສິດ ຂອງສິດຊຸມຊົນດ້ວຍການກາຍເປັນສະມາຊິກຂອງຊຸມຊົນດັ່ງກ່າວ ເຊັ່ນ: ດ້ວຍການເກີດ ຫຼື ການແຕ່ງງານ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ກຳມະສິດລວມໝູ່” ແລະ “ຊັບສິນລວມ”.

Compensation: in the context of expropriation, an amount of money or another type of asset (such as land), which is equivalent in value to the land that was expropriated, that is given to the owner to cover the loss to the owner. The compensation should put the former owner in the same position as he or she was in before the expropriation occurred (as far as practicable). Compensation can sometimes be provided to those with lesser rights, such as tenants, when the property is expropriated. Also known as “just compensation” or “fair compensation”. See “equivalence”

ການຊົດເຊີຍ: ຢູ່ໃນບໍລິບົດຂອງການເວນຄົນ; ຈໍານວນຂອງເງິນ ຫຼື ປະເພດຊັບສິນອື່ນ (ເຊັ່ນ: ທີ່ດິນ), ຊຶ່ງທຽບເທົ່າທາງມູນຄ່າຕໍ່ກັນກັບທີ່ດິນທີ່ຖືກເວນຄົນ, ທີ່ໄດ້ມອບໃຫ້ແກ່ເຈົ້າຂອງເພື່ອຊົດເຊີຍການສູນເສຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ກ່ຽວ. ການຊົດເຊີຍ ຄວນເຮັດໃຫ້ເຈົ້າຂອງເກົ່າ ຢູ່ໃນສະຖານະເດີມ ຄືກັບທີ່ຜູ້ກ່ຽວເປັນ ກ່ອນການເວນຄົນເກີດຂຶ້ນ (ເທົ່າທີ່ຈະສາມາດເຮັດໄດ້). ການຊົດເຊີຍ ບາງຄັ້ງສາມາດສະໜອງໃຫ້ກັບຜູ້ທີ່ມີສິດດ້ອຍກ່ວາ ເຊັ່ນ: ຜູ້ເຊົ່າ, ເມື່ອຊັບສິນຖືກເວນຄົນ. ຍັງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກ ໃນຖານະ “ການຊົດເຊີຍທີ່ຍຸດຕິທໍາ” ຫຼື ການຊົດເຊີຍທີ່ຍຸດຕິທໍາ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຄວາມທຽບເທົ່າ”

Compliance: following the rules and acting in accordance with the procedures, particularly as specified in legislation or guidelines.

ຄວາມສອດຄ່ອງ: ການປະຕິບັດຕາມລະບຽບການ ແລະ ດໍາເນີນການຢ່າງສອດຄ່ອງກັບລະບຽບຂັ້ນຕອນ, ໂດຍສະເພາະຕາມທີ່ລະບຸໄວ້ຢູ່ໃນນິຕິກຳ ຫຼື ບົດແນະນໍາ.

Compulsory acquisition/purchase: see “expropriation”.

ການໄດ້ມາ/ການຊື້ ພາກບັງຄັບ: ກະລຸນາເບິ່ງການເວນຄົນ.

Concession: the right to use and occupy land that is owned by another person for a specified time, by means of a contract in association with a specific enterprise or business. The right to the land is simply one part of the overall agreement. The word is sometimes used interchangeably with “lease” and is regarded as a property right.

ການສໍາປະທານ: ສິດໃນການນໍາໃຊ້ ແລະ ຄອບຄອງທີ່ດິນ ທີ່ຖືກໍາມະສິດໂດຍບຸກຄົນອື່ນ ສໍາລັບໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ, ດ້ວຍວິທີການທາງສັນຍາ ທີ່ກ່ຽວພັນຮ່ວມກັບວິສາຫະກິດ ຫຼື ທຸລະກິດໃດໜຶ່ງ. ສິດດັ່ງກ່າວເປັນພຽງສ່ວນໜຶ່ງຂອງການຕົກລົງທັງໝົດ. ຄໍາສັບນີ້ ບາງຄັ້ງຖືກນໍາໃຊ້ສະຫຼັບສັບປ່ຽນກັບຄໍາວ່າ “ການເຊົ່າ” ແລະ ຖືກເບິ່ງເປັນສິດຕໍ່ຊັບສິນໜຶ່ງ.

Condominium: a system for dividing a property into parts that are owned by two or more individuals, with a commonly owned area, and also a “condominium association” (which is a type of company) to own and manage the commonly owned area. This form of co-ownership of property is common for apartment blocks and offices, but can be used for any type of property where there is some commonly owned area. Also known as “strata title” in some legal systems.

ຄອນໂດມິນຽມ: ລະບົບໃດໜຶ່ງທີ່ແບ່ງຊັບສິນອອກເປັນສ່ວນໆ ທີ່ຖືກໍາມະສິດໂດຍສອງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນ ໂດຍມີພື້ນທີ່ຄອບຄອງຮ່ວມກັນ, ແລະ ຍັງມີ “ສະມາຄົມ ຄອນໂດມິນຽມ” (ຊຶ່ງເປັນບໍລິສັດປະເພດໜຶ່ງ) ເພື່ອຖືກໍາມະສິດ ແລະ ບໍລິຫານພື້ນທີ່ຮ່ວມກັນດັ່ງກ່າວ. ຮູບແບບ ການຖືກໍາມະສິດ-ຮ່ວມ ໃນຊັບສິນແບບນີ້ ແມ່ນຮູບແບບປະຕິບັດທົ່ວໄປ ສໍາລັບບັນດາອາຄານຫ້ອງຄົບຊຸດຕ່າງໆ ແລະ ຫ້ອງການ, ແຕ່ ກໍຍັງສາມາດນໍາໃຊ້ສໍາລັບທຸກປະເພດຊັບສິນ ທີ່ມີ ພື້ນທີ່ ທີ່ເປັນກໍາມະສິດຮ່ວມກັນ. ຍັງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກໃນຖານະ “ກໍາມະສິດແບ່ງຍ່ອຍ” ຢູ່ໃນບາງລະບົບກົດໝາຍ.

Conflicts: disagreements where two or more parties have different views on something or want different outcomes. Conflict is very common, but usually people reach agreement or acceptance through discussions. In some cases, no agreement or acceptance is possible, and the conflict can lead to more formal disputes, such as calling in authorities to mediate or going to courts, or even through violence. See “dispute” and “grievance redress”.

ຄວາມຂັດແຍ່ງ: ການບໍ່ເຫັນດີຊຶ່ງມີສອງ ຫຼື ຫຼາຍຝ່າຍມີ ທັດສະນະທີ່ແຕກຕ່າງກັນຕໍ່ບັນຫາໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຕ້ອງການ ຜົນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຄວາມຂັດແຍ່ງ ແມ່ນມັກມີທົ່ວໄປ ແຕ່ ໂດຍປົກກະຕິຜູ້ຄົນສາ ມາດຕົກລົງກັນໄດ້ຜ່ານການປົກສາ ຫາລື. ໃນບາງກໍລະນີ, ບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້, ແລະ ຂໍ້ ຂັດແຍ່ງສາມາດນຳໄປສູ່ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ເປັນທາງການຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ການຮຽກຮ້ອງໃຫ້ອົງການອຳນາດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນ ການໄກ່ເກຍ ຫຼື ການໄປຫາສານ ຫຼື ແມ້ກະທັ້ງ ໄປສູ່ຄວາມ ຮຸ່ນແຮງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ” ແລະ “ການແກ້ໄຂຄຳ ຮ້ອງທຸກ”.

Consolidation: see “land consolidation”.

ການລວມເຂົ້າກັນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການລວມຕອນດິນ ເຂົ້າກັນ”.

Consultation: as the VGGT notes in its ten principles of implementation, consultation and participation means engaging with and seeking the support of those who, having legitimate tenure rights, could be affected by decisions, prior to decisions being taken, and then responding to their contributions. Further, it means taking into consideration existing power imbalances between different parties and ensuring active, free, effective, meaningful and informed participation of individuals and groups in associated decision-making processes.

ການປົກສາຫາລື: ດັ່ງທີ່ VGGT ລະບຸຢູ່ໃນ ສິບຫຼັກການ ຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການປົກສາຫາລື ແລະ ການ ມີສ່ວນຮ່ວມ ໝາຍເຖິງ ການໃຫ້ຜູ້ທີ່ ອາດໄດ້ຮັບຜົນ ກະທົບຈາກການຕັດສິນໃຈ, ຊຶ່ງພວກເຂົາເຫຼົ່ານັ້ນມີສິດ ຄອບຄອງນຳໃຊ້ຢ່າງຊອບທຳ, ໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ໃຫ້ ການສະໜັບສະໜູນ ກ່ອນການຕັດສິນໃຈບັນຫາໃດໜຶ່ງ , ຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງ ຕອບສະໜອງຕໍ່ການປະກອບສ່ວນຂອງ ເຂົາເຈົ້າ. ຍິ່ງໄປກ່ອນນັ້ນ, ມັນໝາຍເຖິງການພິຈາລະນາ ຄວາມບໍ່ສົມດູນທາງອຳນາດ ທີ່ມີຢູ່ລະຫວ່າງຝ່າຍຕ່າງໆ ແລະ ຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງມີຂໍ້ມູນ, ມີຄວາມ ໝາຍ, ມີປະສິດຕິຜົນ ເປັນອິດສະຫຼະ ແລະ ຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ຂອງບັນດາບຸກຄົນ ແລະ ກຸ່ມຕ່າງໆ ຢູ່ໃນຂະບວນການ ຕັດສິນໃຈທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມ.

Conservation area: a location where certain rules limit what can be done or even completely exclude any activity, so that the place can be protected and preserved. Sometimes known as “protected area”.

ເຂດສະຫງວນ: ບ່ອນທີ່ມີລະບຽບການທີ່ແນ່ນອນ ເພື່ອ ຈຳກັດ ສິ່ງທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ ຫຼື ສາມາດເກືອດຫ້າມທຸກ ກິດຈະກຳ ເພື່ອໃຫ້ສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ ສາມາດໄດ້ຮັບການ ປົກປ້ອງ ແລະ ສະຫງວນໄວ້. ບາງຄັ້ງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ເຂດ ປົກປ້ອງ”.

Conservation management: land management that has a special focus on protecting and safeguarding natural resources.

ການຄຸ້ມຄອງເຂດສະຫງວນ: ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ຊຶ່ງມີຈຸດສູນພິເສດຕໍ່ກັບການປົກປ້ອງ ແລະ ຮັກສາ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.

Convention site: an area that is identified and designated as the site in accordance with the rules of an international convention, and where activities are restricted or prohibited in accordance with the objective of the convention. See “conservation area”.

Co-ownership: where two or more people own a property together, with each person having the right to use the property without restrictions. A co-owner can usually sell his or her share without the other co-owner’s agreement, and a co-owner can leave his or her share by inheritance to another person. See “joint ownership”.

Custom: custom results from practice from long time past. Customs are created by the people and their ancestors doing something in a particular way over a long period of time and on a regular or routine basis.

Customary law: the rules that have developed over time in a group or society. Customary law is often not recorded, but it is accepted and followed by the group or society. Some legal systems incorporate customary law into the formal legal system, particularly in court proceedings.

Customary tenure: Local rules, institutions and practices governing land, fisheries and forests that have, over time and use, gained social legitimacy and become embedded in the fabric of a society. Although customary rules are not often written down, they may enjoy widespread social sanction and may be generally adhered to by members of a local population. See “tenure”.

ສະຖານທີ່ຕາມສິນທິສັນຍາ: ເຂດໃດໜຶ່ງ ທີ່ ຖືກລະບຸ ແລະ ກຳນົດໃຫ້ເປັນສະຖານທີ່ຕາມກົດຂອງ ສິນ ທິ ສັນຍາສາກົນໃດໜຶ່ງ, ແລະ ເປັນບ່ອນທີ່ ການເຄື່ອນໄຫວ ຖືກຈຳກັດ ຫຼື ເກືອດຫ້າມ ໂດຍອົງຕາມວັດຖຸປະສົງຂອງ ສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ເຂດສະຫງວນ”.

ການຖືກຳນະສິດຮ່ວມ: ກໍລະນີທີ່ ສອງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນ ເປັນ ເຈົ້າຂອງຕໍ່ຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ນຳກັນ, ໂດຍ ແຕ່ລະ ຄົນ ມີ ສິດ ທີ່ຈະນຳໃຊ້ ຊັບສິນ ໂດຍປາສະຈາກ ຂໍ້ຈຳກັດ. ຜູ້ຖືກຳນະ ສິດຮ່ວມ ປົກກະຕິແລ້ວ ສາມາດຂາຍ ສ່ວນທີ່ເປັນຂອງ ຕົນ ໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຂໍຄຳເຫັນດີ ຈາກຜູ້ທີ່ຖືກຳນະສິດຮ່ວມ ອີກຜູ້ໜຶ່ງ, ແລະ ຜູ້ກ່ຽວ ສາມາດໃຫ້ສິບທວດມໍລະດົກ ສ່ວນທີ່ເປັນຂອງຕົນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຖື ກຳນະສິດຮ່ວມ”.

ປະເພນີ: ປະເພນີ ເກີດຈາກການປະຕິບັດ ຕາມກາລະ ອາດິດອັນຍາວນານ. ປະເພນີ ແມ່ນສ້າງຂຶ້ນໂດຍຄົນ ແລະ ບັນພະບູລຸດຂອງເຂົາເຈົ້າທີ່ກະທຳການໃດໜຶ່ງ ດ້ວຍວິທີ ສະເພາະ ເປັນໄລຍະເວລາຍາວນານ ແລະ ປົກກະຕິ ຫຼື ເປັນກິດຈະວັດປະຈຳ.

ກົດປະເພນີ: ກົດທີ່ ໄດ້ພັດທະນາຂຶ້ນມາຜ່ານກາລະເວລາ ໃນ ກຸ່ມຄົນ ຫຼື ສັງຄົມໃດໜຶ່ງ. ກົດປະເພນີ ມັກຈະບໍ່ໄດ້ ຮັບການບັນທຶກ, ແຕ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບ ແລະ ປະຕິບັດຕາມ ໂດຍ ກຸ່ມ ຫຼື ສັງຄົມດັ່ງກ່າວ. ບາງ ລະບົບກົດໝາຍ ລວມ ເອົາ ກົດປະເພນີ ເຂົ້າໃນ ລະບົບກົດໝາຍທາງການ, ໂດຍ ສະເພາະ ໃນ ການດຳເນີນຄະດີຢູ່ສານ.

ການຄອບຄອງນຳໃຊ້ຕາມປະເພນີ: ຮີດຄອງທ້ອງຖິ່ນ , ສະຖາບັນ ແລະ ການປະຕິບັດໃນການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ທີ່ດິນ, ພື້ນທີ່ປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ ທີ່ຜ່ານການເວລາ ແລະ ການນຳໃຊ້ມາຍາວນານ ໄດ້ກາຍເປັນຄວາມຊອບທຳ ທາງສັງຄົມ ແລະ ຝັງເລີກຢູ່ໃນເນື້ອເຍື້ອຂອງສັງຄົມ. ເຖິງ ແມ່ນວ່າກົດເກນທາງປະເພນີ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະບໍ່ໄດ້ຂຽນ ໄວ້ ແຕ່ກໍສາມາດ ນຳມາຊຶ່ງການລົງໂທດຢ່າງເປັນວົງກັ ອາງໃນສັງຄົມ ແລະ ໂດຍລວມແລ້ວ ແມ່ນເປັນທີ່ຍອມຮັບ ປະຕິບັດຕາມ ໂດຍປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ.

Customary tenure system: the system that support customary tenure. Customary tenure systems are extremely diverse, reflecting different ecosystems, economies, cultures and social relations. However, they tend to embed tenure rights in social relationships and to place considerable emphasis on collective or communal rights, vesting tenure rights with often multiple, overlapping and, therefore, “nested” social units (i.e. individual rights within households, households within kinship networks, kinship networks within wider communities). Customary tenure systems may be associated with indigenous systems of cultivation, but also pastoral resource use, communal forests and sacred or burial sites. See “tenure” and “tenure system”.

ລະບົບການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ຕາມປະເພນີ: ລະບົບທີ່ ສະນັບສະໜູນ ການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ຕາມປະເພນີ ລະບົບການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ຕາມປະເພນີ ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທີ່ສຸດ, ຊຶ່ງສະທ້ອນເຖິງລະບົບນິເວດ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນາທໍາ ແລະ ສາຍພົວພັນສັງຄົມທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ພວກມັນມີແນວໂນ້ນລວມເອົາສິດຄອບຄອງໃນ ສາຍພົວພັນສັງຄົມ ແລະ ມາປ່ຽນແທນການເນັ້ນໜັກໃສ່ ສິດລວມໝູ່ ຫຼື ສິດຊຸມຊົນ, ຊຶ່ງໃຫ້ ສິດຄອບຄອງ ທີ່ມັກຈະຫົວໜ່ວຍທາງສັງຄົມແບບຫຼາຍ, ທັບຊ້ອນກັນ ແລະ ແນ່ນອນ “ແບບນິກອບ” (ຄື ສິດແຕ່ລະບຸກຄົນ ພາຍໃນ ຄົວເຮືອນ, ຄົວເຮືອນ ພາຍໃນ ເຄືອຂ່າຍພື້ນ້ອງ, ເຄືອຂ່າຍພື້ນ້ອງ ພາຍໃນ ຊຸມຊົນກວ້າງຂຶ້ນ). ລະບົບສິດຄອບຄອງຕາມປະເພນີ ອາດຕິດພັນກັບລະບົບພື້ນເມືອງ ຂອງການປູກຝັງ, ແຕ່ຍັງລວມເອົາການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແບບຊາວຊົນນະບົດ, ປ່າຊຸມຊົນ ແລະ ສະຖານທີ່ສັກສິດ ຫຼື ປ່າຊ້າ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄອບຄອງນໍາໃຊ້” ແລະ “ລະບົບການຄອບຄອງນໍາໃຊ້”.

Deed: a document that has a legal effect when signed, such as a transfer of land, lease or mortgage.

ນິຕິກຳ: ເອກະສານໜຶ່ງ ທີ່ມີ ຜົນທາງກົດໝາຍ ເມື່ອຖືກ ເຊັນ, ເຊັ່ນ ການເອົາດິນ, ການເຊົ່າ ຫຼື ການຄ້າປະກັນ.

Deeds registry: a government run office at which deeds can be officially recorded. Often, a copy of the deed is kept at the deeds registry, and an indexing system allows anyone to find a deed in relation to a particular seller, buyer or (sometimes) property.

ທະບຽນນິຕິກຳ: ສຳນັກງານໜຶ່ງຂອງລັດຖະບານ ບ່ອນ ທີ່ ນິຕິກຳ ສາມາດໄດ້ຮັບການບັນທຶກຢ່າງເປັນທາງການ . ສຳເນົານິຕິກຳ ມັກຈະຖືກເກັບໄວ້ໃນປຶ້ມທະບຽນນິຕິກຳ, ແລະ ລະບົບຕົວຊີ້ບອກ ຈະຊ່ວຍ ໃຜກໍໄດ້ ໃຫ້ສາມາດຊອກ ຫານິຕິກຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜູ້ຂາຍ, ຜູ້ຊື້ ຫຼື (ບາງ ເທື່ອ) ຊັບສິນໃດໜຶ່ງ.

De facto rights: rights that exist in reality or “on the ground” but do not follow the requirements specified in laws. They may be different from de jure rights.

ສິດຕິວິຈິງ: ສິດຊຶ່ງມີຢູ່ໃນຕົວຈິງ ຫຼື “ຢູ່ສະຖານທີ່ຕົວຈິງ” ແຕ່ບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ກຳນົດທີ່ລະບຸໃນກົດ ໝາຍ. ສິດດັ່ງ ກ່າວອາດມີຄວາມແຕກຕ່າງຈາກ ສິດຕາມກົດໝາຍ.

De jure rights: rights that exist because of formal law, which may be different from de facto rights.

ສິດຕາມກົດໝາຍ: ສິດຊຶ່ງມີຢູ່ ຍ້ອນກົດໝາຍທີ່ເປັນ ທາງການ, ຊຶ່ງອາດແຕກຕ່າງຈາກສິດທີ່ມີຕົວຈິງ.

Demarcation: the marking-out of the boundaries of a land parcel or other object on the ground.

ການໝາຍເຂດແດນ: ການໝາຍບັນດາເຂດແດນຂອງ ທີ່ດິນຕອນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ວັດຖຸອື່ນໃດໜຶ່ງຢູ່ເທິງໜ້າດິນ.

Demarcation map: a map prepared to show the parcels of land as determined during the process of adjudication. See “adjudication”.

ແຜນທີ່ການໝາຍເຂດແດນ: ແຜນທີ່ຊຶ່ງກະກຽມ ເພື່ອ ສະແດງໃຫ້ເຫັນບັນດາຕອນດິນທີ່ກຳນົດໃນລະ ຫວ່າງ ຂະບວນການຂອງການພິສູດຫຼັກຖານ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ ການພິສູດຫຼັກຖານ”.

Digital mapping: the processes of acquiring (capturing), transforming and presenting spatial data in digital form. Also known as automated cartography or computer-assisted cartography.

ການສ້າງແຜນທີ່ແບບດິຈິຕອນ: ຂະບວນການໃນ ການກຳນົດ (ຈັບຈຸດ), ການປ່ຽນຮູບແບບ ແລະ ການນຳ ສະເໜີຂໍ້ມູນດ້ານພື້ນທີ່ ໃນຮູບແບບຂອງດິຈິຕອນ. ຍັງຮູ້ໃນ ຖານະການຖ່າຍພາບອັດຕະໂນມັດ ຫຼື ການຖ່າຍພາບທີ່ ມີການຊ່ວຍດ້ວຍຄອມພິວເຕີ.

Digitizing: the process of converting analogue data such as graphic maps or paper documents into digital form, which often includes the capture of metadata about the maps or documents, such as the names, type of document, date and land parcel identifiers. Also sometimes referred to as “digitalizing”.

ການສ້າງເປັນດິຈິຕອນ: ຂະບວນການໃນການຫັນເອົາ ຂໍ້ມູນທຳມະດາ ເຊັ່ນ: ແຜນທີ່ ຫຼື ເອກະສານເປັນເຈ້ຍໄປສູ່ ຮູບແບບດິຈິຕອນ ຊຶ່ງມັກຈະລວມເອົາການກຳນົດບັນດາ ຈຸດຕ່າງໆກ່ຽວກັບແຜນທີ່ ຫຼື ເອກະ ສານ ເຊັ່ນ: ຊື່, ປະເພດ ເອກະສານ, ວັນທີ່ ແລະ ຂໍ້ມູນລະອຽດຕອນດິນ. ບາງຄັ້ງ ຍັງອ້າງເຖິງເປັນ “ການຫັນໄປສູ່ດິຈິຕອນ”.

Disaster copy: a copy of the record that is kept in a secure location in case the main record is damaged or destroyed, for example by flood, fire or even theft. Also known as “disaster recovery copy” or “back up copy”.

ການສຳເນົາໄພພິບັດ: ການສຳເນົາບົດບັນທຶກ ຊຶ່ງຖືກ ຮັກສາໄວ້ຢູ່ໃນຄວາມປອດໄພ ໃນກໍລະນີທີ່ວ່າ ການບັນທຶກ ຫຼື ກຽດຖືກເສຍຫາຍ ຫຼື ທຳລາຍ, ຍົກຕົວຢ່າງ: ດ້ວຍໄພນ້ຳ ຖ້ວມ, ອັກຄີໄພ ຫຼື ການ ລັກ. ຍັງຮູ້ໃນຖານະ “ສຳເນົາກອບ ກູໄພພິບັດ” ຫຼື “ສຳເນົາສຳຮອງ”.

Dispute: disagreement between two or more people, in relation to anything, including tenure rights. The law courts are often full of cases of tenure disputes, such as conflicts over contracts to buy or sell, boundary disputes, disputes between landlords and tenants, claims for inheritance, disputes over pollution or infringements by one neighbour over another’s land, stealing the produce of the land or fishery or forest, and many others. People can also have disputes about what their rights really allow them to do, such as what their right of way (a type of easement) allows, or how high can they build, or what does the mortgage really mean in practice, particularly in cases of foreclosure. See “conflict” and “foreclosure”.

ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ: ການບໍ່ເຫັນດີກັນລະຫວ່າງສອງ ຫຼື ຫຼາຍ ຄົນ ກ່ຽວກັບບັນຫາໃດໜຶ່ງ ລວມທັງສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ . ສານ ຕາມກົດໝາຍ ມັກຈະເຕັມໄປດ້ວຍ ຄະດີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ກ່ຽວກັບສິດຄອບຄອງ ເຊັ່ນ: ການຄັດແຍ່ງຕໍ່ກັບສັນຍາ ການຊື້ ຫຼື ຂາຍ, ຂໍ້ຂັດແຍ່ງດ້ານເຂດແດນ, ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ລະຫວ່າງເຈົ້າຂອງດິນ ແລະ ຜູ້ເຊົ່າ, ການຮຽກຮອງສິດ ສືບທອດມູນມໍລະດົກ, ຂໍ້ຂັດແຍ່ງຕໍ່ກັນກັບມົນລະພິດ ຫຼື ການລ່ວງລ້າງໂດຍເພື່ອນບ້ານໃດໜຶ່ງຕໍ່ກັນກັບທີ່ດິນອີກ ຜູ້ໜຶ່ງ, ການລັກຜະລິດຕະພັນຢູ່ໃນທີ່ດິນ ຫຼື ການປະມົງ ຫຼື ການປ່າໄມ້ ແລະ ອື່ນໆ. ຜູ້ຄົນຍັງສາມາດມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ກ່ຽວກັບວ່າ ສິດຂອງເຂົາເຈົ້າຈະອະນຸຍາດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ດຳເນີນການໃດໜຶ່ງໄດ້ບໍ່ ເຊັ່ນ: ສິດໃນການໃຊ້ທາງ (ເປັນ ປະເພດໜຶ່ງຂອງສິດໃຫ້ທາງ), ຫຼື ເຂົາເຈົ້າສາມາດປູກ ອາຄານໄດ້ສູງຂຶ້ນ, ຫຼື ການຈຳນອງໝາຍຄວາມວ່າ ແນວໃດແທ້ໃນຕົວຈິງໂດຍສະເພາະໃນກໍລະນີຂອງການ ຍຶດຫລັກຊັບຄ້າປະກັນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຄວາມຄັດແຍ່ງ” ແລະ “ການຍຶດຫລັກຊັບຄ້າປະກັນ”.

Dispute resolution: the process of reaching an outcome over a dispute between people, groups or institutions, either through a negotiated agreement or by means of a third party’s decision that is accepted by or imposed on the parties to the dispute. Dispute resolution processes range from informal, assisted negotiations, through more formal and structured arrangements, such as mediation and arbitration, to the formal court system.

ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ: ຂະບວນການໃຫ້ໄດ້ຜົນສະຫຼຸບ ຕໍ່ກັນກັບຂໍ້ຂັດແຍ່ງໃດໜຶ່ງລະຫວ່າງຜູ້ຄົນ, ກຸ່ມ ຫຼື ສະຖາບັນ, ຫຼື ຜ່ານການຕົກລົງທີ່ມີການເຈລະຈາ ຫຼື ດ້ວຍວິທີການ ການຕັດສິນໃຈຂອງຝ່າຍທີ່ສາມ ທີ່ເປັນ ທີ່ຍອມຮັບໄດ້ ຫຼື ເປັນຂັ້ນຕໍ່ກັນກັບຜູ້ກໍລະນີຂອງຂໍ້ ຂັດແຍ່ງ. ຂະບວນການແກ້ຂອງຂໍ້ຂັດແຍ່ງແມ່ນມີລະດັບ ເລິ່ມຕັ້ງແຕ່ບໍ່ເປັນທາງການ, ການເຈລະຈາທີ່ມີການຊ່ວຍ , ຜ່ານການຕົກລົງ ທີ່ມີລັກສະນະທາງການ ແລະ ການ ຈັດຕັ້ງ ຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ການໄກ່ເກຍ ແລະ ການຕັດສິນ ດ້ວຍຄະນະກຳມະການ ຫຼື ອະນຸຍາດໂຕຕຸລາການຈົນໄປ ເຖິງລະບົບສານທາງການ.

Due process: following the requirements set out in the laws regarding how something must be done. Due process usually includes procedural requirements, such as notice, time limits, appeal rights and the obligation to give written reasons for a decision of an official or judge.

ຂະບວນການທີ່ຖືກຕ້ອງ: ການປະຕິບັດຕາມຂໍ້ກຳນົດ ທີ່ລະບຸຢູ່ໃນກົດໝາຍກ່ຽວກັບສິ່ງໃດໜຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຮັບການ ປະຕິບັດ. ຂະບວນການທີ່ຖືກຕ້ອງ ປົກກະຕິແລ້ວຈະລວມ ເອົາຂໍ້ກຳນົດທາງດ້ານລະບຽບຂັ້ນຕອນ ເຊັ່ນ: ການແຈ້ງ , ກຳນົດເວລາ, ສິດການຮ້ອງທຸກ ແລະ ພັນທະໃນການໃຫ້ ເຫດຜົນເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຕໍ່ກັນກັບການຕັດສິນໃຈ ຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ຜູ້ພິພາກສາໃດໜຶ່ງ.

Easement: a right to do something on another person’s land on a temporary basis, such as to walk or drive across the land. Known as “servitude” in many legal systems, particularly civil law systems.

Eminent domain: in the United States of America and some other countries, the right of the government to take private property for public use, usually accompanied by the payment of just compensation to the property owner. See “expropriation”.

Encroachment: unauthorized intrusion onto the land of another person, often of a permanent or semi-permanent nature, such as erecting a fence or building on a neighbour’s land or planting crops on that land. See also “squatting”.

Enforcement (of decisions or orders): a process by which the decision or order made by an authority is implemented. Often, enforcement refers to implementation of court orders, which generally involves a court appointed official taking physical action to ensure that the parties follow the order and if they do not, then the official carries out the action. Removal of a person or group from a specific place or property is one form of enforcement and it sometimes involves the police in assisting the court official.

Equivalence: something with the same or similar characteristics (or value) as something else, such as money or a property that is provided as compensation for a property that is taken away (such as by expropriation). It is the right to be, so far as money or another property can do it, in the same position as if the land had not been taken.

ສິດໃຊ້ດິນຜູ້ອື່ນ: ສິດໃນການກະທຳໃດໜຶ່ງຕໍ່ກັບທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງແບບຊົ່ວຄາວ ເຊັ່ນ: ການຢ່າງ ຫຼື ການຂີ່ລົດຜ່ານທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ຍັງຮູ້ໃນຊື່ “ສະພາວະຄວາມເປັນຈິງຕ້ອງຍອມຮັບ” ໃນຫຼາຍລະບົບກົດໝາຍ, ໂດຍສະເພາະໃນລະບົບກົດໝາຍແຜ່ງ.

ສິດພິເສດ: ຢູ່ສະຫະລັດອາເມລິກາ ແລະ ບາງປະເທດອື່ນ, ສິດຂອງລັດຖະບານ ໃນການເອົາຊັບສິນສ່ວນບຸກຄົນ ເພື່ອໃຊ້ສຳລັບສາທາລະນະປະໂຫຍດ ຊຶ່ງມັກມີການຈ່າຍເງິນຊົດເຊີຍ ທີ່ເປັນທຳໃຫ້ ກັນກັບເຈົ້າຂອງຊັບສິນດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ການເວນຄິນ”.

ການລ່ວງລ້າ: ການບຸກລຸກທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດເຂົ້າຢູ່ທີ່ດິນຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຊຶ່ງມີລັກສະນະຖາວອນ ຫຼື ເຄິ່ງຖາວອນເຊັ່ນ: ການປູກສ້າງຮົ່ວ ຫຼື ສິ່ງກໍ່ສ້າງຢູ່ໃນທີ່ດິນຂອງເພື່ອນບ້ານ ຫຼື ການປູກຕົ້ນໄມ້ຢູ່ໃນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ການບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ”.

ການບັງຄັບປະຕິບັດ (ຂອງຄຳຕັດສິນ ຫຼື ຄຳສັ່ງ): ຂະບວນການຊຶ່ງຄຳຕັດສິນ ຫຼື ຄຳສັ່ງ ໄດ້ເຮັດຂຶ້ນໂດຍໂຄງການໃດໜຶ່ງ ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ການບັງຄັບປະຕິບັດ ມັກຈະອ້າງເຖິງ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄຳສັ່ງຂອງສານ ຊຶ່ງໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ຈະກ່ຽວກັບການທີ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງໂດຍສານດຳເນີນການຕົວຈິງເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ຄູ່ກໍລະນີປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງ ແລະ ຖ້າເຂົາເຈົ້າບໍ່ປະຕິບັດຕາມແມ່ນເຈົ້າໜ້າທີ່ສາມາດດຳເນີນການໄດ້ເລີຍ. ການເຄື່ອນຍ້າຍບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມຄົນໃດໜຶ່ງ ອອກຈາກພື້ນທີ່ໃດໜຶ່ງ ແມ່ນໜຶ່ງໃນການບັງຄັບປະຕິບັດ ແລະ ບາງຄັ້ງ ມັນກ່ຽວພັນກັບຕຳຫຼວດ ໃນການຊ່ວຍເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງສານ.

ການທຽບເທົ່າ: ບາງຢ່າງ ຊຶ່ງມີຄຸນລັກສະນະຄຽວກັນ ຫຼື ຄ້າຍຄືກັນ (ຫຼື ມູນຄ່າ) ຄືກັນກັບສິ່ງອື່ນ ເຊັ່ນ: ເງິນ ຫຼື ຊັບສິນ ທີ່ສະໜອງໃຫ້ເປັນການຊົດເຊີຍສຳລັບຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ທີ່ຖືກເອົາໄປ (ເຊັ່ນ: ດ້ວຍການເວນຄິນ). ມັນແມ່ນສິດໂດຍສະເພາະໃນສ່ວນທີ່ເງິນ ຫຼື ຊັບສິນອື່ນສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ຢູ່ໃນສະຖານະຄຽວ ຄືກັບທີ່ດິນບໍ່ໄດ້ຖືກເອົາໄປ.

Evaluate: to assess a result or information against a standard, and to determine if it falls below, meets or exceeds the standard. Evaluation sometimes includes an explanation as to why the result fell below, met or exceeded the standard. See “monitor”.

Eviction: the removal, often by force, of someone from their occupation of land or home.

Expropriation: the compulsory deprivation or taking away of an owner’s rights to land by the State. Common justifications for the expropriation of land include the need for public infrastructure, such as roads and railways, for easements for power cables and pipelines, and for hospitals, schools and public housing. Expropriation may also form a part of land reallocation programme. The processes of expropriation, which is also known as compulsory acquisition, vary from country to country, but they usually include obligations and timetables for the procedures, such as giving notices.

In most countries, there is a constitutional guarantee that where property is expropriated, then the deprived owner will receive compensation. Other people with interests in the property, such as tenants, can also be compensated. The legislation will often include rules on the basis for setting compensation for the loss of the owner expropriated. Expropriation differs from nationalization because it is usually specific to a land parcel in a particular location, rather than all the land parcels owned by a person anywhere in the country. See “equivalence”, “just compensation”, “land reallocation” and also “nationalization”.

ປະເມີນ: ປະເມີນຜົນ ຫຼື ຂໍ້ມູນຕໍ່ກັນກັບມາດຕະຖານໃດໜຶ່ງ ແລະ ເພື່ອກຳນົດຖ້າວ່າມັນຕໍ່າກ່ວາ, ສອດ ຄ່ອງ ຫຼື ກາຍ ມາດຕະຖານ. ບາງຄັ້ງການປະເມີນລວມເອົາຄຳອະທິບາຍເຫດຜົນ ທີ່ຜົນການປະເມີນແມ່ນ ຕໍ່າກ່ວາ, ສອດຄ່ອງ ຫຼື ກາຍມາດຕະຖານ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຕິດຕາມ”.

ການຂັບໄລ່: ການຍ້າຍອອກ ຊຶ່ງມັກໃຊ້ກຳລັງຕໍ່ກັບບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ອອກຈາກທີ່ດິນ ຫຼື ເຮືອນທີ່ເຂົາເຈົ້າອາໄສຢູ່.

ການເວນຄົນ: ການເອົາແບບບັງຄັບ ຫຼື ການເອົາສິດຂອງເຈົ້າຂອງທີ່ດິນໃດໜຶ່ງໂດຍລັດ. ເຫດຜົນທີ່ມັກໃຊ້ອ້າງອີງສຳລັບການເວນຄົນທີ່ດິນ ແມ່ນຄວາມຈຳເປັນສຳລັບໂຄງລ່າງພື້ນຖານສາທາລະນະ ເຊັ່ນ: ຫົນທາງ ແລະ ທາງລົດໄຟ, ເພື່ອເປັນທາງຜ່ານສຳລັບສາຍໄຟ ຟ້າ ແລະ ທໍ່ ແລະ ເພື່ອໂຮງໝໍ, ໂຮງຮຽນ ແລະ ບ້ານຈັດສັນສາທາລະນະ. ການເວນຄົນຍັງອາດເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງໂຄງການຈັດສັນທີ່ດິນໃໝ່. ຂະບວນການເວນຄົນຊຶ່ງຍັງຮູ້ໃນຖານະການເອົາແບບບັງຄັບແມ່ນແຕກຕ່າງໃນແຕ່ລະປະເທດ ແຕ່ມັນມັກຈະລວມເອົາພັນທະ ແລະ ກຳນົດເວລາສຳລັບລະບຽບຂັ້ນຕອນ ເຊັ່ນ: ການແຈ້ງໃຫ້ຊາບ.

ໃນປະເທດສ່ວນໃຫ່ຍ ແມ່ນມີການຮັບປະກັນທາງລັດຖະທຳມະນູນວ່າຊັບສິນທີ່ຖືກເວນຄົນ ແມ່ນເຈົ້າຂອງທີ່ຖືກກະທົບຈະໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍ. ຜູ້ອື່ນທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດຢູ່ໃນຊັບສິນດັ່ງກ່າວ ເຊັ່ນ: ຜູ້ເຊົ່າ ສາມາດໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍ ເຊັ່ນກັນ. ນິຕິບັນຍັດມັກຈະລວມເອົາບັນດາກົດໂດຍອີງໃສ່ພື້ນຖານ ເພື່ອກຳນົດຄ່າຊົດເຊີຍ ສຳລັບການສູນເສຍ ຂອງເຈົ້າຂອງທີ່ຖືກເວນຄົນ. ການເວນຄົນແຕກຕ່າງຈາກການເອົາມາເປັນຊັບສິນຂອງຊາດ ເນື່ອງຈາກວ່າ ມັນມັກຈະຕິດພັນກັບສະເພາະຕອນດິນໃດໜຶ່ງຢູ່ໃນເຂດໃດໜຶ່ງ ແທນທີ່ຈະເປັນທັງໝົດຕອນດິນທີ່ຖືກຄອງໂດຍບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຢູ່ບ່ອນໃດໜຶ່ງໃນປະເທດ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການທຽບເທົ່າ”, “ການຊົດເຊີຍທີ່ຍຸດຕິທຳ”, “ການຈັດສັນທີ່ດິນໃໝ່” ແລະ ເຊັ່ນກັນ “ການຫັນເປັນຂອງລັດ”.

First registration: the process of investigating ownership and other rights, and locating the boundaries of land, which leads to the creation of a written (or digital) record in a government run record keeping system. First registration can be conducted by means of “sporadic registration” or “systematic registration”. See also “adjudication of title”.

Fixed boundary: the legal boundary of a property where the precise position or location has been agreed and recorded in accordance with the rules and standards defined in law (and/or regulations). A fixed boundary is usually defined by special marks or markers placed by a surveyor when the surveyor establishes the boundary, except where natural or artificial features are adopted. Natural or artificial features can include corners of buildings, fence posts, banks of rivers, etc. See also “general boundary”.

Forced eviction: see “eviction”.

Foreclosure: where an owner fails to pay back a loan, the mortgagee (or “lender”) can commence court proceedings to gain control of the land. The foreclosure order allows the mortgagee to sell the property. The money received from the sale is used to pay back the amount of the loan and the costs of the court proceedings and sale. Any money left over goes to the owner who has lost the rights to the land.

ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ: ຂະບວນການຂອງການກວດເບິ່ງ ກຳມະສິດ ແລະ ສິດອື່ນ, ແລະ ຫາທີ່ຕັ້ງເຂດແດນຂອງ ທີ່ດິນ, ຊຶ່ງ ນຳໄປສູ່ ການສ້າງບັນທຶກທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ (ຫຼື ດິຈິຕອລ) ໃນລະບົບການຮັກສາບັນທຶກຂອງລັດຖະບານ. ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ ສາມາດ ດຳເນີນໂດຍ ວິທີການ “ການຂຶ້ນທະບຽນຕາມການຮ້ອງຂໍ” ຫຼື “ການຂຶ້ນທະບຽນເປັນລະບົບ”. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ການພິສູດຫຼັກຖານກຳມະສິດ”.

ເຂດແດນຕາຍຕົວ: ເຂດແດນ ຂອງຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ກໍລະນີທີ່ ຈຸດ ຫຼື ທີ່ຕັ້ງລະອຽດ ໄດ້ຮັບການຕົກລົງ ແລະ ບັນທຶກ ອີງຕາມ ກົດແລະ ມາດຕະຖານ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນ ກົດໝາຍ (ແລະ/ຫຼື ລະບຽບການ). ເຂດແດນຕາຍຕົວ ປົກກະຕິຈະຖືກກຳນົດໄວ້ ໂດຍ ເຄື່ອງໝາຍພິເສດ ທີ່ ອາດໄດ້ ໂດຍ ເຈົ້າໜ້າທີ່ວັດແທກທີ່ດິນ ເມື່ອ ເຈົ້າໜ້າທີ່ ວັດແທກທີ່ດິນ ກຳນົດ ເຂດແດນ, ຍົກເວັ້ນ ກໍລະນີທີ່ ນຳ ໃຊ້ ສິ່ງໝາຍທຳມະຊາດ ຫຼື ທຽມ. ສິ່ງໝາຍທຳມະຊາດ ຫຼື ທຽມ ສາມາດ ລວມມີ ແຈອາຄານ, ເສົາຮ້ວ, ຕາຝັ່ງ ແມ່ນ້ຳ, ແລະ ອື່ນໆ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ເຂດແດນທົ່ວໄປ”.

ການຂັບໄລ່ແບບບັງຄັບ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຂັບໄລ່”.

ການຍຶດຫຼັກຊັບຄ້າປະກັນ: ກໍລະນີທີ່ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ໃດໜຶ່ງ ບໍ່ໄດ້ ຈ່າຍ ຄືນ ເງິນກູ້ໃດໜຶ່ງ, ຜູ້ຮັບຈຳນອງ (ຫຼື “ຜູ້ໃຫ້ກູ້ຢືມ”) ສາມາດເລີ່ມການດຳເນີນຄະດີຢູ່ສານ ເພື່ອໃຫ້ ໄດ້ສິດຄວບຄຸມທີ່ດິນ. ຄຳສັ່ງການຍຶດຫຼັກຊັບຄ້າປະກັນ ຈະ ອະນຸຍາດໃຫ້ ຜູ້ຮັບຈຳນອງຂາຍຊັບສິນ. ເງິນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກ ການຂາຍຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອຈ່າຍຄືນຈຳນວນເງິນກູ້ ແລະ ຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍການດຳເນີນຄະດີຢູ່ສານ ແລະ ການຂາຍ. ເງິນທີ່ ເຫຼືອແມ່ນສິ່ງໃຫ້ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຊຶ່ງໄດ້ເສຍສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ດັ່ງກ່າວ.

Fragmentation: the splitting or division of land parcels into smaller and smaller areas, often due to inheritance in which each child receives a share, but also due to increased population densities, particularly in urban areas, where more and more houses are built on one piece of land. As parcels become smaller and smaller, they ultimately cannot be used effectively and some form of consolidation is required. Another form of fragmentation involves no change to the parcel boundary (no division of the parcel), but rather an increase in the number of owners, usually due to inheritance, with each owner having a tiny share, such as 1/256th or 1/512th. This makes it practically impossible to manage the use of the parcel. See “land consolidation”.

ການແຈກກະຈາຍ: ການແຍກ ຫຼື ການແບ່ງ ບັນດາ ຕອນດິນ ອອກເປັນສ່ວນນ້ອຍເຂົ້າເລື້ອຍໆ, ມັກຈະ ແມ່ນ ຍ້ອນ ການສືບທອດມູນມໍລະດົກ ຊຶ່ງ ລູກແຕ່ລະຄົນ ໄດ້ ຮັບສ່ວນແບ່ງ, ແຕ່ກໍຍັງ ແມ່ນຍ້ອນ ຄວາມໜາແໜ້ນ ຂອງປະຊາກອນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດຕົວ ເມືອງ, ກໍລະນີທີ່ ທີ່ມີການປຸກສ້າງເຮືອນຫຼາຍຂຶ້ນໃນ ທີ່ດິນຕອນດຽວ. ອັນເນື່ອງຈາກວ່າ ຕອນດິນນ້ອຍເຂົ້າ , ໃນທີ່ສຸດມັນຈະບໍ່ສາມາດຖືກນໍາໃຊ້ ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ບາງຮູບແບບຂອງການລວມເຂົ້າກັນ ແມ່ນຈໍາເປັນ . ອີກຮູບແບບຂອງການແຈກກະຈາຍ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ມີການ ແຕະຕ້ອງເຂດແດນຕອນດິນ (ບໍ່ມີການແບ່ງຕອນດິນ), ແຕ່ ຈະເປັນການເພີ່ມຈໍານວນຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼາຍ ກ່ວາ, ປົກກະຕິ ແມ່ນຍ້ອນການສືບທອດມູນມໍລະດົກ, ໂດຍທີ່ວ່າ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງແຕ່ລະຄົນ ໄດ້, ເຊັ່ນ 1/256 ຫຼື 1/512. ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ເຮັດໃຫ້ເກືອບບໍ່ສາມາດນໍາໃຊ້ຕອນ ດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການລວມທີ່ດິນເຂົ້າກັນ”.

Gender: Gender refers to the roles, behaviors, activities, and attributes that a given society at a given time considers appropriate for men and women. In addition to the social attributes and opportunities associated with being male and female and the relationships between women and men and girls and boys, gender also refers to the relations between women and those between men. These attributes, opportunities and relationships are socially constructed and are learned through socialization processes. They are context/ time-specific and changeable. Gender determines what is expected, allowed and valued in a woman or a man in a given context. In most societies there are differences and inequalities between women and men in responsibilities assigned, activities undertaken, access to and control over resources, as well as decision-making opportunities. Gender is part of the broader socio-cultural context, as are other important criteria for socio-cultural analysis including class, race, poverty level, ethnic group, sexual orientation, age, etc.

Gender equality: the equal right of women and men to enjoy all human rights. It requires acknowledging differences in rights between women and men (both in the law and in practice) and taking specific, positive measures (when necessary) to achieve equality in practice. Women and girls should have equal tenure rights and access to land, fisheries and forests regardless of their civil and marital status.

ບົດບາດຍິງຊາຍ (ເພດ): ບົດບາດຍິງຊາຍ ໝາຍເຖິງ ບົດບາດ, ພຶດຕິກຳ, ກິດຈະກຳ ແລະ ຄຸນລັກສະນະຕ່າງ ໆ ທີ່ສັງຄົມໃດໜຶ່ງ, ໃນຊ່ວງເວລາໃດໜຶ່ງ, ຖືວ່າເໝາະສົມ ສຳລັບຜູ້ຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງ. ນອກຈາກ ຄຸນລັກສະນະ ທາງສັງຄົມ ແລະ ກາລະໂອກາດ ທີ່ຕິດພັນກັບການເປັນ ເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ, ແລະ ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງ ແມ່ຍິງ ກັບ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ລະຫວ່າງເດັກຍິງ ກັບ ເດັກ ຊາຍ ແລ້ວ, ບົດບາດຍິງຊາຍ ຍັງໝາຍເຖິງການພົວພັນ ລະຫວ່າງແມ່ຍິງດ້ວຍກັນ ແລະ ການພົວພັນລະຫວ່າງ ຜູ້ຊາຍດ້ວຍກັນ. ຄຸນລັກສະນະ, ກາລະໂອກາດ ແລະ ສາຍພົວພັນເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນໃນສັງຄົມ ແລະ ໄດ້ຖືກຮຽນຮູ້ຜ່ານຂະບວນການພົວພັນທາງສັງຄົມ . ພວກມັນຂຶ້ນກັບສະພາບການ/ເວລາ ແລະ ສາມາດ ປ່ຽນແປງໄດ້. ບົດບາດຍິງຊາຍ ກຳນົດສິ່ງທີ່ຄາດຫວັງ, ສິ່ງທີ່ອະນຸຍາດໄດ້ ແລະ ສິ່ງທີ່ຖືເປັນຄຸນຄ່າ ສຳລັບ ແມ່ຍິງ ຫຼື ຜູ້ຊາຍ ໃນສະພາບການນັ້ນໆ. ໃນສັງຄົມສ່ວນໃຫຍ່ ມີ ຄວາມແຕກຕ່າງ ແລະ ຄວາມບໍ່ສະເໝີ ພາບ ລະຫວ່າງ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍໃນດ້ານຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ໄດ້ຮັບ ມອບໝາຍ, ໃນກິດຈະກຳທີ່ປະຕິບັດ, ໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄວບຄຸມຊັບພະຍາກອນ, ລວມທັງ ໂອກາດໃນ ການຕັດສິນໃຈ. ບົດບາດຍິງ ຊາຍ ແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງ ບໍລິບົດທີ່ກວ້າງຂວາງ ດ້ານວັດທະນະທຳ - ສັງຄົມ, ເປັນ ເຊັ່ນດຽວກັບມາດຖານ ສຳຄັນອື່ນໆ ສຳລັບການວິເຄາະ ດ້ານວັດທະນະທຳ - ສັງຄົມ ລວມທັງ ຊົນຊັ້ນ, ເຊື້ອຊາດ, ລະດັບຄວາມທຸກຍາກ, ຊົນເຜົ່າ, ລົດນິຍົມທາງເພດ, ອາຍຸ ແລະ ອື່ນໆ.

ຄວາມເທົ່າທຽມທາງເພດ: ສິດທິຮຽບເທົ່າກັນຂອງຜູ້ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ໃນການໄດ້ຊົມໃຊ້ ສິດທິນະນຸດທັງໝົດ. ມັນ ກຳນົດໃຫ້ຮັບຮູ້ຄວາມແຕກຕ່າງ ໃນ ສິດ ລະຫວ່າງ ຜູ້ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ (ທັງໃນກົດໝາຍ ແລະ ໃນພາກປະຕິບັດ) ແລະ ນຳໃຊ້ມາດຕະການສະເພາະ ແລະ ດ້ານບວກ (ເມື່ອ ຈຳເປັນ) ເພື່ອບັນລຸ ຄວາມເທົ່າທຽມ ໃນພາກປະຕິບັດ . ຜູ້ຍິງ ແລະ ເດັກຍິງ ຄວນມີສິດທິເທົ່າທຽມກັນ ໃນການ ຄອບຄອງ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ, ການປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ ບໍ່ກ່ຽວກັບສະຖານະທາງພົນລະເຮືອນ ແລະ ການ ແຕ່ງງານ.

Gender sensitive approach: an approach and attitude that requires all policy, legal and institutional processes to take into account the differences in rights, needs and opportunities that exist between women and men, and to seek to address them. It strives to provide equal participation of women and men from the outset.

ວິທີການທີ່ຄຳນຶງເລື່ອງເພດ: ວິທີການ ແລະ ທ່າທິໃດໜຶ່ງ ທີ່ ຮຽກຮ້ອງ ທຸກໆນະໂຍບາຍ, ຂະບວນການດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ສະຖາບັນ ຄຳນຶງເຖິງ ຄວາມແຕກຕ່າງໃນສິດ, ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ກາລະໂອກາດທີ່ມີລະຫວ່າງ ຜູ້ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ, ແລະ ເພື່ອຫາວິທີແກ້ໄຂຄວາມແຕກຕ່າງດັ່ງກ່າວ. ວິທີດັ່ງກ່າວແມ່ນພະຍາຍາມໃຫ້ການມີສ່ວນຮ່ວມໂດຍລວມ ຂອງຜູ້ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ເທົ່າທຽມກັນ.

General boundary: a boundary that is defined by a physical feature on the ground, such as a wall, fence, hedge, tree line or water course, but for which the precise location of the boundary line on the feature has not been determined. See also “fixed boundary”.

ເຂດແດນທີ່ອ່ຳໄປ: ເຂດແດນ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໂດຍ ສິ່ງທີ່ເປັນຮູບປະທຳໃດໜຶ່ງ ຢູ່ສະຖານທີ່ຕົວຈິງ, ເຊັ່ນ ກຳແພງ, ຮົ່ວ, ຮາວ, ແລວຕົ້ນໄມ້ ຫຼື ຮ່ອງນ້ຳ, ແຕ່ ບໍ່ໄດ້ມີການກຳນົດເສັ້ນ ເຂດແດນຊັດເຈນ ຕໍ່ສິ່ງດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງຕົ້ນ “ເຂດແດນຕາຍຕົວ”.

Geodetic framework or network: a spatial framework of points whose position has been precisely determined on the surface of the earth.

ກອບ ຫຼື ເຄືອຂ່າຍການອັດທີ່ດິນ: ກອບດ້ານພື້ນທີ່ຂອງບັນດາຈຸດ ຊຶ່ງທີ່ຕັ້ງຖືກກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ ຢູ່ເທິງພື້ນຜິວຂອງໂລກ.

Geographic information system (GIS): a system for capturing, storing, checking, integrating, analysing and displaying data about the earth that are spatially referenced. It is normally taken to include a spatially referenced database and appropriate applications software.

ລະບົບຂໍ້ມູນພູມມິສາດ (GIS): ລະບົບເພື່ອ ຈັບ, ເກັບ, ກວດ, ລວມ, ວິໄຈ ແລະ ສະແດງ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ໂລກ ທີ່ເປັນບ່ອນອີງດ້ານພື້ນທີ່. ປົກກະຕິມັນຈະລວມມີ ຖານຂໍ້ມູນອ້າງອີງດ້ານພື້ນທີ່ ແລະ ຊອບແວນຳໃຊ້ທີ່ເໝາະສົມ.

Geomatics: a field of activities that uses a systematic approach to integrate all the activities to acquire and manage spatial data. The activities include cartography surveying, geodesy, hydrography, land information management, photogrammetry and remote sensing.

ພູມິສາລະສິນເທດ: ຂົງເຂດໜຶ່ງຂອງກົດຈະກຳ ທີ່ ນຳໃຊ້ ວິທີການເປັນລະບົບ ເພື່ອ ລວມທຸກກິດຈະກຳ ເພື່ອໄດ້ມາ ແລະ ບໍລິຫານຂໍ້ມູນດ້ານພື້ນທີ່. ກິດຈະກຳ ລວມມີ ການສຳຫຼວດສ້າງແຜນທີ່, ການແຕ້ມແຜນທີ່ດິນ, ອຸທຸກກະສາດ, ການບໍລິຫານຂໍ້ມູນທີ່ດິນ, ການຖ່າຍພາບວິທະຍາ ແລະ ການກວດຈັບໄລຍະໄກ.

Global navigation satellite systems (GNSS): the generic term for fixing positions on the surface of the earth by measuring signals from satellites orbiting the earth. See also “GPS”.

ລະບົບດາວທຽມນຳທາງທົ່ວໂລກ (GNSS): ຄຳສັບທີ່ມີຄວາມໝາຍລວມ ເພື່ອ ກຳນົດທີ່ຕັ້ງຢູ່ເທິງຜິວໂລກ ໂດຍເຄື່ອງໝາຍວັດແທກ ຈາກ ດາວທຽມ ໂຄຈອນອ້ອມ ໂລກ. ກະລຸນາເບິ່ງຕົ້ນ “GPS”.

Global positioning system (GPS): an American system of GNSS.

ລະບົບກຳນົດທີ່ຕັ້ງໃນໂລກ (GPS): ລະບົບ GNSS ຂອງອາເມລິກາ.

Governance: the organizations and the processes and rules that form part of the political, social, economic and administrative systems. These are used to manage society and reconcile competing priorities and interests of different groups. Governance includes formal government agencies and informal arrangements; it includes the mechanisms and processes involved; and it is concerned with how citizens participate in decision-making, how government is accountable to its citizens, how society obliges its members to observe its rules and laws, and how differences are resolved.

ການບໍລິຫານ: ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ຂະບວນການ ແລະ ກົດທີ່ ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງລະບົບການເມືອງ, ສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ ແລະ ບໍລິຫານ. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນ ນຳໃຊ້ ເພື່ອ ບໍລິຫານ ສັງຄົມ ແລະ ດຸ່ນດ່ຽວບູລິມະສິດການແຂ່ງຂັນ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ກຸ່ມຕ່າງໆ. ການບໍລິຫານ ລວມ ມີ ອົງການລັດທີ່ເປັນທາງການ ແລະ ການຈັດການ ແບບບໍ່ເປັນທາງການ; ມັນລວມມີ ບັນດາກົນໄກ ແລະ ຂະບວນການ; ແລະ ກ່ຽວກັບວິທີ ພົນລະເມືອງ ເຂົ້າຮ່ວມ ໃນ ການຕັດສິນໃຈ, ວິທີທີ່ ລັດຖະບານ ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ ພົນລະເມືອງ, ວິທີທີ່ ສັງຄົມ ກຳນົດພັນທະໃຫ້ ສະມາຊິກ ຂອງຕົນ ໃຫ້ເຄົາລົບ ລະບຽບແລະ ກົດໝາຍຂອງຕົນ, ແລະ ວິທີແກ້ໄຂຂັ້ນຕ່ຳແຍ້ງ.

Grievance redress: the process for addressing and resolving a dispute or conflict over something, including decisions and actions of officials. Grievance redress mechanisms can take various forms, such as administrative review, court-based decision and other types of third party determinations, such as by an ombudsman. See “dispute resolution” and “ombudsman”.

ການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ: ຂະບວນການ ເພື່ອ ພິຈາລະນາ ແລະ ແກ້ໄຂ ຂັ້ນຕ່ຳແຍ້ງ ຫຼື ຄວາມຂັດແຍ້ງ ຕໍ່ກັບ ບາງຢ່າງ, ລວມທັງ ຄຳຕັດສິນ ແລະ ການດຳເນີນ ການຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ລັດ. ບັນດາກົນໄກການແກ້ໄຂຄຳ ຮ້ອງທຸກ ສາມາດ ມີຫຼາຍຮູບແບບ, ເຊັ່ນ ການທົບທວນ ດ້ານບໍລິຫານ, ຄຳຕັດສິນຂອງສານ ແລະ ການຕັດສິນ ປະເພດອື່ນຂອງບຸກຄົນທີ່ສາມ, ເຊັ່ນ ໂດຍ ຜູ້ກວດສອບ ລັດ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການແກ້ໄຂຂັ້ນຕ່ຳແຍ້ງ” ແລະ “ຜູ້ກວດ ສອບລັດ”.

Guaranteed title: a title for which the government registration authority is responsible for paying compensation if certain losses occur in relation to the ownership, such as losses due to errors in the title and, in some countries, due to fraud.

ກຳນະສິດທີ່ມີການຮັບປະກັນ: ກຳນະສິດ ຊຶ່ງ ອົງການ ຂຶ້ນທະບຽນຂອງລັດ ຮັບຜິດຊອບຈ່າຍຄ່າການຊົດເຊີຍ ຖ້າເກີດການສູນເສຍໃດໜຶ່ງຕໍ່ ກຳນະສິດດັ່ງກ່າວ, ເຊັ່ນ ການສູນເສຍຍ້ອນຄວາມຜິດພາດ ໃນກຳນະສິດ ແລະ, ໃນ ບາງປະເທດ, ແມ່ນຍ້ອນ ການສັ່ງໂກງ.

Holistic and sustainable approach: as the VGGT notes in its ten principles of implementation, a holistic and sustainable approach recognizes that natural resources and their uses are interconnected, and adopts an integrated and sustainable approach to their administration.

Hypothec: in many civil law systems, the name for a loan agreement that uses the borrower's land as security for paying back the loan money. A hypothec document is often registered. See "mortgage".

ວິທີການແບບເບິ່ງລວມ ແລະ ຍືນຍົງ: ອັນເນື່ອງຈາກວ່າ VGGT ໄດ້ລະບຸ ໃນ ສິບຫຼັກການຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ວິທີການແບບເບິ່ງລວມ ແລະ ຍືນຍົງ ຮັບຮູ້ ທີ່ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການນຳໃຊ້ ແມ່ນ ກ່ຽວ ໂຍງກັນ, ແລະ ນຳໃຊ້ ວິທີການລວມ ແລະ ຍືນຍົງ ເຂົ້າໃນ ການບໍລິຫານຂອງຕົນ.

ການຈຳນອງ: ໃນ ຫຼາຍລະບົບກົດໝາຍແພ່ງ, ຊື່ ສຳລັບ ສັນຍາເງິນກູ້ ທີ່ນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງຜູ້ກູ້ຢືນເປັນຫຼັກຊັບຄ້າ ປະກັນ ເພື່ອຈ່າຍຄືນເງິນກູ້. ການຈຳນອງເອກະສານ ມັກ ຈະໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄ້າປະກັນ”.

Immovable property: land and the things that are permanently attached to the land, such as buildings, trees, stone fences. Known as “real estate” or simply “land” in English (common law) systems.

ຊັບຄົງທີ່: ທີ່ດິນ ແລະ ສິ່ງທີ່ ຕິດພັນຖາວອນກັບທີ່ດິນ ດັ່ງກ່າວ, ເຊັ່ນ ອາຄານ, ຕົ້ນໄມ້, ຮົ່ວຫີນ. ຮູ້ກັນໃນຊື່ “ອະສັງຫາລິມະຊັບ” ຫຼື ງ່າຍໆ “ທີ່ດິນ” ໃນລະບົບອັງກິດ (ກົດໝາຍປະເພນີ).

Indefeasible title: a government record of title to land that cannot be challenged, even in court. Some indefeasible title systems have a small number of exceptions, and they also have a compensation system to cover losses due to errors or fraud. See “guaranteed title”.

ກຳມະສິດທີ່ຍົກເລີກບໍ່ໄດ້: ບັນທຶກຂອງລັດຖະບານຕໍ່ກຳມະສິດທີ່ດິນ ທີ່ ບໍ່ສາມາດຄັດຄ້ານໄດ້, ແມ້ກະທັ່ງໃນສານ. ບາງລະບົບກຳມະສິດທີ່ຍົກເລີກບໍ່ໄດ້ ມີການຍົກເວັ້ນຈຳນວນໜ້ອຍ, ແລະ ຍັງມີ ລະບົບການຊົດເຊີຍ ເພື່ອກູ້ການສູນເສຍ ຍ້ອນ ຄວາມຜິດພາດ ຫຼື ການສັ່ງໂກງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ກຳມະສິດທີ່ມີການຮັບປະກັນ”.

Indemnity: an obligation to provide monetary (or other) compensation to the owner of land or other tenure rights in case it is taken, destroyed or damaged. See also “reparation”.

ການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ: ພັນທະໃນການຊົດເຊີຍເປັນເງິນ (ຫຼື ສິ່ງອື່ນ) ໃຫ້ແກ່ ຜູ້ເປັນເຈົ້າທີ່ດິນ ຫຼື ສິດຄອບຄອງອື່ນ ໃນ ກໍລະນີ ທີ່ດິນ ຫຼື ສິດດັ່ງກ່າວຖືກເອົາໄປ, ທຳລາຍ ຫຼື ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ການປົວແປງ”.

Index map: see “cadastral index map”.

ແຜນທີ່ດັດສະນີ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ແຜນທີ່ດັດສະນີທີ່ດິນ”.

Indigenous tenure system: tenure system of local origin and belonging to the local area. See “customary tenure” and “tenure system”.

ລະບົບສິດຄອບຄອງແບບພື້ນເມືອງ: ລະບົບສິດຄອບຄອງທີ່ເກີດຈາກທ້ອງຖິ່ນເອງ ແລະ ເປັນຂອງເຂດທ້ອງຖິ່ນດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ສິດຄອບຄອງຕາມປະເພນີ” ແລະ “ລະບົບສິດຄອບຄອງ”.

Indigenous: belonging to the local area, including the people who belong to an area.

ແບບພື້ນເມືອງ: ເປັນຂອງເຂດທ້ອງຖິ່ນ, ລວມທັງ ຄົນຜູ້ທີ່ຂຶ້ນກັບເຂດດັ່ງກ່າວ.

Informal tenure: ownership and other rights and duties relating to land or other natural resource based on custom, tradition or some other form of non-official tenure rules. Informal tenure can be just as legitimate as formal tenure, but its source or basis lies not in the country’s laws, but in custom, tradition, etc.

ສິດຄອບຄອງນອກລະບົບ: ກຳມະສິດ ແລະ ສິດອື່ນ ແລະ ໜ້າທີ່ ກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ ອົງໃສ່ ປະເພນີ, ຮີດຄອງ ຫຼື ບາງ ຮູບແບບອື່ນຂອງກົດການຄອບຄອງທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ. ສິດຄອບຄອງນອກລະບົບ ສາມາດມີຄວາມຊອບທຳຄືກັບສິດຄອບຄອງໃນລະບົບ, ແຕ່ ແຫຼ່ງ ຫຼື ພື້ນຖານຂອງມັນ ບໍ່ໄດ້ອົງໃສ່ກົດໝາຍຂອງປະເທດ, ແຕ່ອົງໃສ່ປະເພນີ, ຮີດຄອງ, ແລະ ອື່ນໆ.

Infringement: interference, damage, loss or other negative impact on land or other natural resource and associated tenure rights. Where land or other natural resources are physically damaged, then the rights are also diminished in terms of usefulness and value. If land is polluted, or if someone is blocked from gaining access to it, then that person’s rights are infringed. Or someone might be illegally occupying and using the land or forest, or taking the produce from the land or forest without the permission of the tenure right holder. There can also be infringements to the rights themselves without any impact on the natural resource itself, such as when someone is defrauded of their rights.

Institutional framework: see “organizational framework”.

ການລ່ວງລະເມີດ: ການລົບກວນ, ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ, ການສູນເສຍ ຫຼື ຜົນກະທົບດ້ານລົບອື່ນ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ ແລະ ສິດຄອບຄອງທີ່ຕິດພັນ. ກໍລະນີທີ່ ທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ ໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍທາງວັດຖຸ, ສິດ ກໍຖືກບັນທອນເຊັ່ນ ເກັ່ນ ໃນດ້ານປະໂຫຍດນຳໃຊ້ ແລະ ຄຸນຄ່າ. ຖ້າວ່າທີ່ດິນ ໄດ້ຮັບມົນລະພິດ, ຫຼື ຖ້າວ່າບາງຄົນ ຖືກກົດກັນ ຈາກ ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ, ເປັນການລ່ວງລະເມີດສິດ ຂອງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ. ຫຼື ບາງຄົນ ອາດເຂົ້າຢູ່ ແລະ ນຳ ໃຊ້ ທີ່ດິນ ຫຼື ປ່າ ຢ່າງຜິດກົດໝາຍ, ຫຼື ເອົາຜະລິດຕະຜົນ ຈາກ ທີ່ດິນ ຫຼື ປ່າໄມ້ດັ່ງກ່າວ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກ ຜູ້ຖືສິດຄອບຄອງ. ຍັງອາດມີການລ່ວງລະເມີດສິດ ໂດຍ ປາສະຈາກຜົນກະທົບໃດໆ ຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະ ຊາດເອງ, ເຊັ່ນ ເມື່ອ ບາງຄົນຖືກສັ່ງໂກງສິດ.

ກອບສະຖາບັນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ກອບການຈັດຕັ້ງ”.

Joint ownership: in English law, joint ownership is a sub-category of co-ownership with specific rules. Under joint ownership, when one owner dies, then the other owner(s) gets the land automatically, without the need for inheritance. Often, people use co-ownership and joint ownership interchangeably, particularly in countries with non-English legal (or common law) systems. See “co-ownership”.

Just compensation: an amount of compensation that reflects the value of the asset taken away or damaged, and that places the former owner in a similar position (as far as possible). See “equivalence” and “indemnity”.

ການຖືກຳມະສິດຮ່ວມ: ໃນກົດໝາຍອັງກິດ, ການຖືກຳມະສິດຮ່ວມ ແມ່ນປະເພດຍ່ອຍໜຶ່ງຂອງການຖືກຳມະສິດນຳກັນ ໂດຍມີກົດສະເພາະ. ພາຍໃຕ້ ການຖືກຳມະສິດຮ່ວມ, ເມື່ອ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງໜຶ່ງ ເສຍຊີວິດ, ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຜູ້ອື່ນ ຈະໄດ້ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ໂດຍອັດຕະໂນມັດ, ໂດຍບໍ່ຈຳເປັນການສືບທອດມູນນໍລະດົກ. ຜູ້ຄົນມັກຈະນຳໃຊ້ປ່ຽນແທນກັນໄປມາລະຫວ່າງ ການຖືກຳມະສິດນຳກັນ ແລະ ການຖືກຳມະສິດຮ່ວມ, ໂດຍສະເພາະ ໃນປະເທດທີ່ບໍ່ໃຊ້ລະບົບກົດໝາຍອັງກິດ (ຫຼື ກົດໝາຍປະເພນີ). ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຖືກຳມະສິດນຳກັນ”.

ການຊົດເຊີຍທີ່ຍຸດຕິທຳ: ຈຳນວນເງິນການຊົດເຊີຍ ທີ່ສະທ້ອນຄຸນຄ່າ ຊັບສິນທີ່ຖືກເອົາໄປ ຫຼື ເສຍຫາຍ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງເກົ່າ ຢູ່ໃນສະພາບທີ່ຄ້າຍເດີມ (ເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້). ກະລຸນາເບິ່ງ “ການທຽບເທົ່າ” ແລະ “ການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ”.

Land administration: the processes of determining, recording and disseminating information about land and the ownership, value and use of land. Land administration includes the set of systems and processes for making land tenure rules operational. It includes the administration of land rights, land use regulations, and land valuation and taxation. Land administration can be carried out by government agencies, or through customary leaders. Land administration, whether formal or informal, comprises an extensive range of systems and processes to administer:

- **Land rights:** the allocation of rights in land; the delimitation of boundaries of parcels for which the rights are allocated; the transfer from one party to another through sale, lease, loan, gift or inheritance; provision of land related information to the public; and the adjudication of doubts and disputes regarding rights and parcel boundaries.
- **Land-use regulation:** land-use planning and enforcement and the adjudication of land use conflicts.
- **Land valuation and taxation:** the valuing of land rights, collection of revenues through based on land values and rates of taxation, and the adjudication of land valuation and taxation disputes.
- Land administration information is important when developing land management policies, and making decisions about land management. According to the United Nations Economic Commission for Europe, land administration systems should ideally:
 1. Guarantee ownership and secure tenure
 2. Support the land and property tax system
 3. Constitute security for credit systems
 4. Develop and monitor land markets
 5. Protect State lands
 6. Reduce land disputes
 7. Facilitate land reform
 8. Improve urban planning and infrastructure development
 9. Support land management based on consideration for the environment.

See “land management”, which is a broader concept.

ການບໍລິຫານທີ່ດິນ: ຂະບວນການພິຈາລະນາກຳນົດ, ບັນທຶກ ແລະ ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ແລະ ກຳມະສິດ, ຄຸນຄ່າ ແລະ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ການບໍລິຫານທີ່ດິນ ລວມມີ ບັນດາ ລະບົບ ແລະ ຂະບວນການ ເພື່ອ ເຮັດໃຫ້ກົດກ່ຽວກັບສິດ ຄອບຄອງທີ່ດິນສາມາດດຳເນີນໄດ້. ມັນລວມມີ ການບໍລິຫານ ສິດຕໍ່ທີ່ດິນ, ລະບຽບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ແລະ ການປະເມີນຄ່າ ແລະ ການເກັບອາກອນທີ່ດິນ. ການບໍລິຫານທີ່ດິນ ສາມາດ ດຳ ເນີນ ໂດຍ ອົງການຂອງລັດ, ຫຼື ຜ່ານ ຜູ້ນຳຕາມປະເພນີ. ການ ບໍລິຫານທີ່ດິນ, ບໍ່ວ່າໃນລະບົບ ຫຼື ນອກລະບົບ, ປະກອບມີ ຫຼາກ ຫຼາຍລະບົບ ແລະ ຂະບວນການໃຫ້ແກ່ຜູ້ບໍລິຫານ:

- **ສິດຕໍ່ທີ່ດິນ:** ການຈັດສັນສິດໃນທີ່ດິນ; ການກຳນົດເຂດແດນ ຂອງຕອນດິນຊຶ່ງ ໄດ້ມີການຈັດສັນສິດໃຫ້; ການໂອນ ຈາກ ຝ່າຍໜຶ່ງ ໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ຜ່ານ ການຂາຍ, ການເຊົ່າ, ເງິນ ກູ້, ການໃຫ້ລ້າ ຫຼື ການສືບທອດມູນມໍລະດົກ; ການສະໜອງ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ໃຫ້ແກ່ສາທາລະນະຊົນ; ແລະ ການ ພິສູດຫຼັກຖານຕໍ່ຂໍ້ສົງໄສ ແລະ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ກ່ຽວກັບ ສິດ ແລະ ເຂດແດນຕອນດິນ.
- **ລະບຽບຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ:** ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການບັງຄັບປະຕິບັດ ແລະ ການຕັດສິນຄວາມຂັດແຍ່ງ ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ.
- **ການປະເມີນຄ່າ ແລະ ການເກັບອາກອນທີ່ດິນ:** ການປະເມີນ ຄ່າສິດຕໍ່ທີ່ດິນ, ການເກັບລາຍຮັບ ຜ່ານ ການອົງໃສ່ ມູນຄ່າທີ່ດິນ ແລະ ອັດຕາການເກັບອາກອນ, ແລະ ການຕັດສິນຂໍ້ຈັດແຍ່ງ ກ່ຽວກັບການປະເມີນຄ່າ ແລະ ການເກັບອາກອນຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ທີ່ດິນ.

ຂໍ້ມູນການບໍລິຫານທີ່ດິນ ແມ່ນສຳຄັນເມື່ອ ພັດທະນາ ນະໂຍບາຍການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ, ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ. ອົງຕາມ ຄະນະກຳມາທິການເສດຖະກິດ ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ສຳລັບ ເອີຣົບ, ລະບົບການ ບໍລິຫານທີ່ດິນ ທີ່ດີຄວນມີດັ່ງນີ້:

1. ຮັບປະກັນກຳມະສິດ ແລະ ໃຫ້ຄວາມໝັ້ນຄົງແກ່ ສິດ ຄອບຄອງ
2. ສະນັບສະໜູນ ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ແລະ ລະບົບອາກອນຕໍ່ຊັບສິນ
3. ສ້າງຫຼັກຖານຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ໃຫ້ລະບົບສິນເຊື່ອ
4. ພັດທະນາ ແລະ ຕິດຕາມ ຕະຫຼາດທີ່ດິນ
5. ບົກປ້ອງ ທີ່ດິນຂອງລັດ
6. ຫຼຸດ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ດິນ
7. ອຳນວຍ ການປະຕິຮູບທີ່ດິນ
8. ປັບປຸງ ການວາງແຜນຕົວເມືອງ ແລະ ການພັດທະນາ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ
9. ສະນັບສະໜູນ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ໂດຍໃຫ້ຄຳນຶງເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ”, ຊຶ່ງ ແມ່ນແນວຄວາມຄິດ ທີ່ກ້ວາງ.

Land bank: land that is kept for use in the future, such as due to increased population, reform programmes, compensation for land that has been expropriated, etc.

Land ceiling: an upper limit on the area of land or number of parcels that a person can have.

Land certificate: a document issued by the government to the owner, containing details of the land (such as its location and unique number), the owner’s name and rights, and any obligations relating to the property. It is a copy of the record for the land that is kept in the recording system. The land certificate provides strong evidence of the owner’s rights to the land. See also “land title”.

Land consolidation: the process through which small land parcels or shares in land are exchanged for one or more larger parcels that are approximately equivalent in value to the original holding. It creates parcels of more economic and rational size, shape and location. See also “land consolidation programme”.

Land consolidation programme: a set of activities, usually implemented by government, to consolidate land. A programme will often require a law authorizing the activities (particularly if participation by land owners is mandatory); a budget that includes additional funds to introduce benefits such as improved road access, irrigation or other forms of infrastructure; and a recording system to record the new boundaries and ownership.

ທະນາຄານທີ່ດິນ: ທີ່ດິນ ທີ່ ຮັກສາໄວ້ ເພື່ອນຳໃຊ້ ໃນ ອະນາຄົດ, ເຊັ່ນ ເນື່ອງຈາກ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງ ປະຊາກອນ, ໂຄງການປະຕິຮູບ, ການຊົດເຊີຍທີ່ດິນ ທີ່ຖືກ ເວນຄືນ, ແລະ ອື່ນໆ.

ເພດານທີ່ດິນ: ຂອບເຂດສູງສຸດ ເນື້ອທີ່ດິນ ຫຼື ຈຳນວນ ຕອນດິນ ທີ່ຄົນຜູ້ໜຶ່ງ ສາມາດມີ.

ໃບຢັ້ງຢືນທີ່ດິນ: ເອກະສານໜຶ່ງ ອອກໂດຍ ລັດຖະບານ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ, ຊຶ່ງປະກອບມີ ລາຍລະອຽດທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ ທີ່ຕັ້ງ ແລະ ເລກທິສະເພາະ), ຊື່ ແລະ ສິດ ຂອງ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ, ແລະ ທຸກພັນທະ ກ່ຽວກັບຊັບສິນ. ມັນ ແມ່ນສຳເນົາບັນທຶກ ສຳລັບທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງຖືກຮັກສາ ໄວ້ ໃນລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນ. ໃບຢັ້ງຢືນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ເປັນ ຫຼັກຖານທີ່ໜັກແໜ້ນ ກ່ຽວກັບສິດຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຕໍ່ ກັບ ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ໃບຕາດິນ”.

ການລວມທີ່ດິນເຂົ້າກັນ: ຂະບວນການ ຊຶ່ງບັນດາຕອນ ດິນຂະໜາດນ້ອຍ ຫຼື ສ່ວນແບ່ງທີ່ດິນ ໄດ້ຖືກແລກປ່ຽນ ກັບ ໜຶ່ງຫຼື ຫຼາຍຕອນດິນທີ່ກວ້າງກວ່າ ຊຶ່ງປະມານມູນຄ່າ ທຽບເທົ່າກັບມູນຄ່າເດີມ. ມັນສ້າງ ໃຫ້ຕອນດິນມີຂະໜາດ , ຮູບຮ່າງ ແລະ ທີ່ຕັ້ງ ທາງເສດຖະສາດ ແລະ ມີເຫດຜົນ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ໂຄງການລວມທີ່ດິນເຂົ້າກັນ”.

ໂຄງການລວມທີ່ດິນເຂົ້າກັນ: ບັນດາກິດຈະກຳ, ປົກກະຕິ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂດຍລັດຖະບານ, ເພື່ອລວມທີ່ດິນ ເຂົ້າກັນ. ໂຄງການໃດໜຶ່ງ ຈະມີກຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີກົດໝາຍ ທີ່ອະນຸຍາດກິດຈະກຳ (ໂດຍສະເພາະ ຖ້າວ່າການມີ ສ່ວນຮ່ວມ ໂດຍ ເຈົ້າທີ່ດິນ ແມ່ນພາກບັງຄັບ); ງົບປະມານ ທີ່ລວມມີ ເງິນທຶນເພີ່ມເຕີມ ເພື່ອນຳສະເໜີຜົນປະໂຫຍດ ເຊັ່ນ ການປັບປຸງທາງເຂົ້າ, ຊົນລະປະທານ ຫຼື ຮູບແບບ ອື່ນຂອງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ; ແລະ ລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນເພື່ອ ບັນທຶກ ເຂດແດນ ແລະ ກຳມະສິດໃໝ່.

Land development: the application of resources to improve land so that it can be used more efficiently. These resources can include capital (constructing buildings), labour (clearing or draining land) or enterprise (obtaining planning permission). Land development is part of land management, it applies to both rural and urban land, and it should result in an increased value of the land.

ການພັດທະນາທີ່ດິນ: ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ເພື່ອປັບປຸງ ທີ່ດິນ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດນຳໃຊ້ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບກວ່າເກົ່າ. ຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດລວມມີ ທຶນ (ການກໍ່ສ້າງອາຄານ), ແຮງງານ (ການກວາດ ຫຼື ລະບາບນ້ຳຈາກທີ່ດິນ) ຫຼື ວິສາຫະກິດ (ໄດ້ຮັບ ການອະນຸຍາດວາງແຜນ). ການພັດທະນາທີ່ດິນ ແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ, ມັນນຳໃຊ້ຕໍ່ ທີ່ດິນໃນເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ, ແລະ ຄວນ ເພີ່ມຄຸນຄ່າໃຫ້ທີ່ດິນ.

Land dispute: a disagreement over ownership, rights (particularly access rights), obligations, boundaries or uses of land. See “conflicts”, “dispute resolution” and “grievance redress”.

ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ດິນ: ຄວາມບໍ່ເຫັນເປັນດີເອກະພາບກັນ ຕໍ່ກັບກຳມະສິດ, ສິດ (ໂດຍສະເພາະ ສິດໃນການເຂົ້າເຖິງ), ພັນທະ, ເຂດແດນ ຫຼື ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຄວາມຂັດແຍ່ງ”, “ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ” ແລະ “ການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ”.

Land governance: the rules, processes and structures through which decisions are made about access to land and its use; the manner in which the decisions are implemented and enforced; and the way that competing interests in land are managed and reconciled. It includes government bodies such as land agencies, courts and ministries responsible for land, as well as non-government actors, such as traditional bodies and informal agents. It covers both the legal and policy frameworks for land as well as traditional and informal practices that enjoy social legitimacy. See “governance” and “legitimate tenure rights”.

ການບໍລິຫານທີ່ດິນ: ກົດ, ຂະບວນການ ແລະ ໂຄງສ້າງ ຊຶ່ງການຕົກລົງ ແມ່ນກ່ຽວກັບ ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ແລະ ການນຳໃຊ້; ວິທີການ ທີ່ການຕົກລົງ ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ບັງຄັບປະຕິບັດ; ແລະ ວິທີທີ່ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ແກ້ງແຍ່ງກັນ ຕໍ່ທີ່ດິນ ຖືກບໍລິຫານ ແລະ ປານີປານອມ. ມັນລວມມີ ບັນດາອົງການລັດ ເຊັ່ນ ອົງການທີ່ດິນ, ສານ ແລະ ກະຊວງທີ່ຮັບຜິດຊອບກ່ຽວກັບ ທີ່ດິນ, ກໍຄື ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານ, ເຊັ່ນ ອົງການຕາມຮີດຄອງ ແລະ ຕົວແທນນອກລະບົບ. ມັນລວມທັງ ກອບກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍ ສຳລັບ ທີ່ດິນ ກໍຄື ການປະຕິບັດຕາມຮີດຄອງ ແລະ ນອກລະບົບ ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມຊອບທຳທາງສັງຄົມ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການບໍລິຫານ” ແລະ “ສິດຄອບຄອງທີ່ຊອບທຳ”.

Land grab: the taking of land without authority, which can involve displacing others from the land. See also “arbitrary loss” and “eviction”.

ການຈັບຈອງທີ່ດິນ: ການເອົາທີ່ດິນ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ, ຊຶ່ງ ອາດມີການຍົກຍ້າຍ ຜູ້ອື່ນອອກ ຈາກທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ການສູນເສຍໂດຍພະລາການ” ແລະ “ການຂັບໄລ່”.

Land information system (LIS): a system for acquiring, processing, storing and distributing information about land. The International Federation of Surveyors (FIG) has proposed the following definition:

- ... a tool for legal, administrative and economic decision-making and an aid for planning and development. A land information system consists, on the one hand, of a database containing spatially referenced land related data for a defined area and, on the other, of procedures and techniques for the systematic collection, updating, processing and distribution of the data. The base of a land information system is a uniform spatial referencing system, which also simplifies the linking of data within the system with other land-related data.

ລະບົບຂໍ້ມູນທີ່ດິນ (LIS): ລະບົບເພື່ອ ໄດ້ມາ, ດຳເນີນການ, ເກັບ ແລະ ແຈກຢາຍ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ທີ່ດິນ. ສະຫະພັນສາກົນເຈົ້າໜ້າທີ່ວັດແທກທີ່ດິນ (FIG) ໄດ້ສະເໜີນິຍາມດັ່ງນີ້:

- ... ເຄື່ອງມືໜຶ່ງ ສຳລັບການຕັດສິນໃຈດ້ານກົດໝາຍ, ບໍລິຫານ ແລະ ເສດຖະກິດ ແລະ ເປັນຕົວຊ່ວຍໃນການວາງແຜນ ແລະ ການພັດທະນາ. ລະບົບຂໍ້ມູນທີ່ດິນປະກອບດ້ວຍ, ໃນດ້ານໜຶ່ງ, ຖານຂໍ້ມູນ ຊຶ່ງປະກອບມີຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບທີ່ດິນທີ່ໃຊ້ການອ້າງອີງທາງພື້ນທີ່ ສຳລັບເຂດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ແລະ, ອີກດ້ານໜຶ່ງ, ລະບຽບຂັ້ນຕອນ ແລະ ເຕັກນິກ ເພື່ອ ການເກັບກຳຢ່າງເປັນລະບົບ, ການປັບປຸງຂໍ້ມູນ, ການດຳເນີນຂັ້ນຕອນ ແລະ ການແຈກຢາຍຂໍ້ມູນ. ພື້ນຖານຂອງ ລະບົບຂໍ້ມູນທີ່ດິນ ແມ່ນລະບົບການອ້າງອີງດ້ານພື້ນທີ່ແບບເປັນເອກະພາບ, ຊຶ່ງ ຍັງຊ່ວຍໃຫ້ການເຊື່ອມໂຍງຂໍ້ມູນ ພາຍໃນ ລະບົບ ງ່າຍດາຍຂຶ້ນ ດ້ວຍຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບທີ່ດິນ.

Land management: the activities associated with making informed decisions about the allocation, use and development of land resources. It includes resource management, land administration, land policy and land information management. The objective is to put the country’s land resources to best use and achieve social, environmental and economic sustainable development. The International Federation of Surveyors (FIG) has proposed the following definition:

- the process of managing the use and development of land resources. Some of the critical, and sometimes conflicting, objectives that must be addressed by land management policies today include:
- improving the efficiency of land resource use to support the rapidly growing population of many countries;
- providing incentives for development, including the provision of residential housing and basic infrastructure such as sewer and water facilities;
- protecting the natural environment from degradation;
- providing equitable and efficient access to the economic benefits of land and real estate markets;
- supporting government services through taxation and fees related to land and improvements.

See “land administration”, which is a narrower concept.

Land parcel: a specific area of land with defined boundaries. The boundaries are represented by a closed polygon. Also known as “lot” in some legal systems.

ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ: ກິດຈະກຳ ທີ່ຕິດພັນກັບ ການ ຕັດສິນໃຈຢ່າງມີຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນ, ນຳໃຊ້ ແລະ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ. ມັນລວມມີ ການ ບໍລິຫານຊັບພະຍາກອນ, ການບໍລິຫານທີ່ດິນ, ນະໂຍບາຍ ທີ່ດິນ ແລະ ການບໍລິຫານຂໍ້ມູນທີ່ດິນ. ວັດຖຸປະສົງ ແມ່ນ ໃຫ້ສາມາດນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນຂອງປະເທດໃຫ້ໄດ້ ດີທີ່ສຸດ ແລະ ບັນລຸ ການພັດທະນາສັງຄົມ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ເສດຖະກິດແບບຍືນຍົງ. ສະຫະພັນສາກົນ ເຈົ້າໜ້າທີ່ວັດແທກທີ່ດິນ (FIG) ໄດ້ສະເໜີນິຍາມດັ່ງນີ້:

- ຂະບວນການຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ ແລະ ການພັດທະນາ ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ. ບາງ ວັດຖຸປະສົງທີ່ສຳຄັນ ແຕ່ ບາງຄັ້ງກໍ່ຂັດແຍ່ງກັນ ທີ່ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການ ແກ້ໄຂ ໂດຍ ນະໂຍບາຍການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ປະຈຸບັນ ລວມມີ:
- ການປັບປຸງ ປະສິດທິພາບຂອງການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ເພື່ອສະນັບສະໜູນ ການຂະຫຍາຍ ຕົວທີ່ວ່ອງໄວຂອງປະຊາກອນຂອງຫຼາຍປະເທດ;
- ການໃຫ້ ນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມ ເພື່ອການພັດທະນາ, ລວມ ທັງ ການສະໜອງຂອງທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ພື້ນຖານໂຄງ ລ່າງ ເຊັ່ນ ທໍ່ນໍ້າເສຍ ແລະ ນໍ້າປະປາ;
- ປົກປ້ອງ ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ ບໍ່ໃຫ້ຊຸດໂຊມ;
- ການໃຫ້ ສິດເທົ່າທຽມ ແລະ ມີປະສິດທິພາບໃນ ການ ເຂົ້າເຖິງຜົນປະໂຫຍດດ້ານເສດຖະກິດຂອງຕະຫຼາດທີ່ດິນ ແລະ ອະສັງຫາລິມະຊັບ;
- ສະນັບສະໜູນ ການບໍລິການຂອງລັດຖະບານ ຜ່ານ ການເກັບອາກອນ ແລະ ຄ່າທຳນຽມ ທີ່ກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ແລະ ການປັບປຸງ.

ກະລຸນາເບິ່ງ “ການບໍລິຫານທີ່ດິນ”, ຊຶ່ງ ແມ່ນແນວຄວາມ ຄິດທີ່ແຄບກວ່າ.

ຕອນດິນ: ເຂດທີ່ດິນສະເພາະໃດໜຶ່ງ ໂດຍມີເຂດແດນທີ່ ໄດ້ກຳນົດໄວ້. ເຂດແດນ ແມ່ນແທນໂດຍຮູບຫຼາຍລ່ຽມແບບ ປິດ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ຕອນ” ໃນບາງລະບົບກົດໝາຍ.

Land policy: the set of intentions embodied in various policy documents that are adopted by the government to organise land tenure and land use. Land policy will usually be guided by a set of basic principles, some of which are based on international agreements, while others are specific to national circumstances. These principles can include:

- encouragement of efficiency and promotion of economic development;
- promotion of equality and social justice;
- preservation of the environment and sustainable patterns of land use.

Not all countries have a coherent, consciously integrated and formally stated land policy. See “policy framework”.

Land reallocation: the process by which land rights are acquired by the government on a compulsory basis, and then reallocated to new owners. Its purpose is to improve the situation of those without land rights, with inadequate land rights or with insecure land rights. Land reallocation can often occur as part of a large programme sponsored by government and can take many years. Compensation for those people whose land is taken can be part of the programme.

Land redistribution: see “land reallocation”.

ນະໂຍບາຍທີ່ດິນ: ບັນດາເຈດຈຳນົງ ທີ່ປະກອບຢູ່ໃນ ໃນ ເອກະສານດ້ານນະໂຍບາຍ ຕ່າງໆ ທີ່ ນຳໃຊ້ ໂດຍ ລັດຖະບານ ເພື່ອຈັດຕັ້ງ ສິດຄອບຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ . ນະໂຍບາຍທີ່ດິນ ປົກກະຕິນັກຈະອີງຕາມ ຫຼັກການພື້ນຖານຈຳນວນໜຶ່ງ, ຊຶ່ງບາງຫຼັກການ ແມ່ນ ອີງໃສ່ ສັນຍາສາກົນ, ໃນຂະນະທີ່ ຫຼັກການອື່ນ ແມ່ນເປັນອັນສະເພາະຕາມ ສະພາບຂອງປະເທດ. ຫຼັກການເຫຼົ່ານີ້ ອາດລວມມີ:

- ການຊຸກຍູ້ປະສິດທິພາບ ແລະ ການສົ່ງເສີມການພັດທະນາເສດຖະກິດ;
- ການສົ່ງເສີມຄວາມເທົ່າທຽມ ແລະ ຄວາມຍຸດຕິທຳໃນສັງຄົມ;
- ການສະຫງວນ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຂະບວນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບຍືນຍົງ.

ບໍ່ແມ່ນວ່າທຸກປະເທດ ຈະມີນະໂຍບາຍທີ່ດິນທີ່ສອດຄ່ອງ, ຄົບຖ້ວນ ຢ່າງມີສະຕິ ແລະ ລະບຸເປັນທາງການ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ກອບນະໂຍບາຍ”.

ການຈັດສັນທີ່ດິນຄືນໃໝ່: ຂະບວນການ ຊຶ່ງລັດຕໍ່ທີ່ດິນ ແມ່ນໄດ້ມາໂດຍລັດຖະບານ ແບບພາກບັງຄັບ, ແລະ ແລ້ວຈັດສັນຄືນ ໃຫ້ເຈົ້າຂອງຜູ້ໃໝ່. ຈຸດປະສົງ ແມ່ນເພື່ອປັບປຸງສະພາບຂອງຜູ້ທີ່ບໍ່ມີສິດຕໍ່ທີ່ດິນ, ມີສິດຕໍ່ທີ່ດິນບໍ່ພຽງພໍ ຫຼື ມີສິດຕໍ່ທີ່ດິນແບບບໍ່ໝັ້ນຄົງ. ການຈັດສັນທີ່ດິນຄືນໃໝ່ ນັກຈະເກີດຂຶ້ນ ອັນເນື່ອງຈາກວ່າ ສ່ວນໜຶ່ງຂອງໂຄງການຂະໜາດໃຫຍ່ ແມ່ນສະນັບສະໜູນໂດຍ ລັດຖະບານ ແລະ ສາມາດ ມີອາຍຸການຫຼາຍປີ. ການຊົດເຊີຍ ຜູ້ທີ່ຖືກເອົາທີ່ດິນ ອາດເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງໂຄງການ.

ການແຈກຢາຍທີ່ດິນຄືນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຈັດສັນທີ່ດິນຄືນໃໝ່”.

Land reform: a generic term for modifications in the legal and institutional framework governing land policy. Land reform is intended to implement changes in land policy that are designed to deliver the desired changes in areas of politics, economics and society. The most common types of land reform are probably those dealing with reallocations of land and those redistributing tenure rights. Land reform is a part of agrarian reform. See “agrarian reform” and “land reallocation”.

ການປະຕິຮູບທີ່ດິນ: ຄຳສັບລວມ ສຳລັບການປ່ຽນແປງ ໃນ ກອບກົດໝາຍ ແລະ ສະຖາບັນທີ່ຄຸ້ມຄອງນະໂຍບາຍ ທີ່ດິນ. ການປະຕິຮູບທີ່ດິນ ແມ່ນເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການປ່ຽນແປງນະໂຍບາຍທີ່ດິນ ທີ່ ອອກແບບເພື່ອໃຫ້ ມີການປ່ຽນແປງໃນຂົງເຂດການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ. ປະເພດຂອງການປະຕິຮູບທີ່ດິນທີ່ມີຫຼາຍກວ່າໝູ່ ຄົງຈະແມ່ນ ການປະຕິຮູບທີ່ກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນທີ່ດິນ ຄືນໃໝ່ ແລະ ທີ່ຈຳກັດສິດຄອບຄອງ. ການປະຕິຮູບທີ່ດິນ ແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການປະຕິຮູບທີ່ດິນເພື່ອການກະເສດ . ກະລຸນາເບິ່ງ “ການປະຕິຮູບທີ່ດິນເພື່ອການກະເສດ” ແລະ “ການຈັດສັນທີ່ດິນຄືນໃໝ່”.

Land register: an official record or list of each land parcel, which shows the ownership details and rights associated with each land parcel. The land register is used to record the transactions with the rights. Changes to land parcel boundaries should also be recorded in the land register. The land register is usually open to the public to find out details of the land parcels, ownership and rights. Two main objectives of the land register are to protect rights in land and to make it easier and cheaper to sell, give, lease or mortgage those rights. See also “deeds registry” and “land registry”.

ທະບຽນທີ່ດິນ: ບັນທຶກ ຫຼື ບັນຊີທີ່ເປັນທາງການຂອງ ແຕ່ລະຕອນດິນ, ຊຶ່ງ ສະແດງລາຍລະອຽດກຳມະສິດ ແລະ ສິດ ທີ່ຕິດພັນກັບ ແຕ່ລະຕອນດິນ. ທະບຽນທີ່ດິນ ດັ່ງກ່າວ ແມ່ນນຳໃຊ້ເພື່ອບັນທຶກທຸລະກຳ ກ່ຽວກັບສິດ. ການປ່ຽນແປງຕໍ່ເຂດແດນຕອນດິນ ກໍຄວນບັນທຶກໄວ້ ໃນ ທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ປົກກະຕິ ເປີດໃຫ້ແກ່ສາທາລະນະຊົນ ເພື່ອກວດເບິ່ງລາຍລະອຽດ ບັນດາຕອນດິນ, ກຳມະສິດ ແລະ ສິດ. ສອງ ວັດຖຸປະສົງ ຫຼັກ ຂອງທະບຽນທີ່ດິນ ແມ່ນເພື່ອປົກປ້ອງ ສິດໃນທີ່ດິນ ແລະ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ ມັນງ່າຍຂຶ້ນ ແລະ ຖືກລົງ ໃນການຂາຍ , ໃຫ້, ເຊົ່າ ຫຼື ຄຳປະກັນສິດເຫຼົ່ານັ້ນ. ກະລຸນາເບິ່ງຕົ້ນ “ ທະບຽນນິຕິກຳ” ແລະ “ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນ”.

Land registrar: the official who is responsible for keeping the land register at the land registry office.

ເຈົ້າໜ້າທີ່ທະບຽນທີ່ດິນ: ເຈົ້າໜ້າທີ່ລັດ ຜູ້ທີ່ ແມ່ນ ຮັບຜິດຊອບ ຮັກສາ ທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ໄວ້ທີ່ ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ.

Land registration: the process of recording details of a land parcel, the rights in relation to it and the ownership of those rights, usually in a government run registration system (often known as the “land register” or “land registry”). Land registration provides an official, reliable source of information so that any person acquiring a property in good faith can trust in the information published by the registry.

ການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນ: ຂະບວນການບັນທຶກ ລາຍ ລະອຽດຂອງ ຕອນດິນ, ສິດ ກ່ຽວກັບ ມັນ ແລະ ກຳມະ ສິດຂອງສິດເຫຼົ່ານັ້ນ, ປົກກະຕິ ໃນ ລະບົບການຂຶ້ນ ທະບຽນຂອງລັດ(ມັກຈະຮູ້ກັນໃນຊື່ “ທະບຽນທີ່ດິນ” ຫຼື “ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນ”). ການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນ ໃຫ້ ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື, ເປັນທາງການ, ເພື່ອໃຫ້ ທຸກ ຄົນ ທີ່ຊື້ ຊື້ບໍລິສັດໃດໜຶ່ງ ດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ ສາມາດ ເຊື່ອໝັ້ນ ໃນ ຂໍ້ມູນທີ່ເຜີຍແຜ່ ໂດຍ ຫ້ອງການທະບຽນ.

Land registry/registration office: the government agency responsible for the land register and land registration. The name of the office and the responsibilities vary considerably between countries, as does the staffing and equipment of the office. Land registry offices can be decentralised, with two or more around the country, or centralised, with a single office servicing the entire country.

ຫ້ອງການທະບຽນ /ການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນ: ອົງການຂອງລັດ ທີ່ຮັບຜິດຊອບ ທະບຽນທີ່ດິນ ແລະ ການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ຊື່ຫ້ອງການ ແລະ ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ ແມ່ນແຕກຕ່າງກັນໄປຫຼາຍ ໃນແຕ່ລະປະເທດ, ກໍຄື ການປະກອບພະນັກງານ ແລະ ອຸປະກອນຫ້ອງການ. ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນ ສາມາດ ແບ່ງຂັ້ນ ຄຸ້ມຄອງ, ດ້ວຍ ສອງ ຫຼື ຫຼາຍຫ້ອງການ ໃນທົ່ວປະເທດ, ຫຼື ລວມສູນ, ໂດຍມີຫ້ອງການດຽວ ທີ່ໃຫ້ບໍລິການທັງໝົດ ໃນປະເທດ.

Land reform: see “land reallocation”.

ການປະຕິຮູບທີ່ດິນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຈັດສັນທີ່ດິນຄືນໃໝ່”.

Land rights: entitlements that affect land, such as the right to use, to occupy, to sell and to leave by inheritance. More than one person may hold rights to a parcel of land, which gives rise to the concept of a “bundle of rights” in English law.

ສິດຕໍ່ທີ່ດິນ: ການໃຫ້ສິດທີ່ກະທົບຕໍ່ທີ່ດິນ, ເຊັ່ນ ສິດທີ່ຈະນໍາໃຊ້, ເຂົ້າຢູ່, ຂາຍ ແລະ ໃຫ້ສິບທອດມູນມໍລະດົກ. ຫຼາຍຄົນ ສາມາດຖືສິດຕໍ່ກັບ ຕອນດິນໃດໜຶ່ງ, ຊຶ່ງ ພາໃຫ້ເກີດ “ສິດເປັນຊຸດ” ໃນ ກົດໝາຍອັງກິດ.

Land system: the system relating to land tenure. It provides the basis for access to land and natural resources. It defines the types of rights to land and natural resources that people can have, the security of those rights and the obligations that apply. The system comprises the policy, legislative and administrative frameworks relating to land and natural resources. See “land tenure” and “tenure system”.

ລະບົບທີ່ດິນ: ລະບົບກ່ຽວກັບສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ. ມັນເປັນພື້ນຖານ ໃຫ້ແກ່ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ. ມັນ ກໍານົດ ປະເພດຂອງສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ທີ່ ຄົນ ສາມາດ ມີ, ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສິດເຫຼົ່ານັ້ນ ແລະ ພັນທະທີ່ນໍາໃຊ້. ລະບົບປະກອບມີ ກອບນະໂຍບາຍ, ນິຕິບັນຍັດ ແລະ ດ້ານບໍລິຫານ ກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ” ແລະ “ລະບົບສິດຄອບຄອງ”.

Land tenure: the relationship, whether legally or customarily defined, among people, as individuals or groups, with respect to land and sometimes the associated natural resources (water, trees, minerals, etc.). Rules of tenure define how property rights in land are to be allocated within societies. Land tenure determines who can use what resources, for how long, and under what conditions. See “tenure system”.

ສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ: ສາຍພົວພັນ, ບໍ່ວ່າ ຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ປະເພນີ ທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້, ລະຫວ່າງຄົນ, ໃນຖານະບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມ, ຕໍ່ກັບ ທີ່ດິນ ແລະ ບາງຄັ້ງ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ຕິດພັນ (ນໍ້າ, ຕົ້ນໄມ້, ແຮ່ທາດ, ແລະ ອື່ນໆ.). ກົດຂອງສິດຄອບຄອງ ໄດ້ກໍານົດ ວິທີທີ່ຊັບສິນ ສິດ ໃນ ທີ່ດິນ ຈະໄດ້ຮັບການຈັດສັນ ພາຍໃນສັງຄົມ. ສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ ກໍານົດ ຜູ້ທີ່ສາມາດ ນໍາໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນໃດແດ່, ດົນປານໃດ, ແລະ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂໃດ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ລະບົບສິດຄອບຄອງ”.

Land tenure reform: changes to the rules of tenure. It can include the legal recognition of customary tenure rights, strengthening the rights of tenants, etc. Its aim is to improve access to land, particularly for those with little or no land, or those with only weak land rights. See “agrarian reform”.

ການປະຕິຮູບສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ: ການປ່ຽນແປງກົດຂອງສິດຄອບຄອງ. ມັນສາມາດ ລວມມີ ການຮັບຮູ້ທາງກົດໝາຍຂອງສິດຄອບຄອງຕາມປະເພນີ, ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ ສິດຂອງຜູ້ອາໄສຢູ່, ແລະ ອື່ນໆ. ເປົ້າໝາຍ ແມ່ນເພື່ອ ປັບປຸງ ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ, ໂດຍສະເພາະ ສໍາລັບຜູ້ທີ່ມີ ທີ່ດິນໜ້ອຍ ຫຼື ບໍ່ມີເລີຍ, ຫຼື ຜູ້ທີ່ມີສິດທີ່ບໍ່ໝັ້ນຄົງຕໍ່ທີ່ດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການປະຕິຮູບທີ່ດິນເພື່ອການກະເສດ”.

Land tenure system: see “tenure system”.

ລະບົບສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ລະບົບສິດຄອບຄອງ”.

Land title: an official document, which is usually issued to the owner by the land registry, showing the details of the land parcel, the name of the owner, the rights in relation to the land parcel, and the name and rights of any other persons, such as a tenant or lender. The land title provides evidence of a person’s rights to the land. A land title can also be called a “certificate of title” or “title deed”. See also “land certificate”.

ໃບຕາດິນ: ເອກະສານທາງການ, ຊຶ່ງ ປົກກະຕິ ອອກໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ໂດຍ ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນ, ສະແດງ ລາຍລະອຽດ ຕອນດິນ, ຊື່ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ, ສິດກ່ຽວກັບ ທີ່ດິນຕອນດັ່ງກ່າວ, ແລະ ຊື່ ແລະ ສິດຂອງທຸກຄົນອື່ນ, ເຊັ່ນ ຜູ້ອາໄສຢູ່ ຫຼື ຜູ້ໃຫ້ກູ້ຢືມ. ໃບຕາດິນດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຫຼັກຖານ ສິດຂອງຜູ້ໃດໜຶ່ງຕໍ່ກັບທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ໃບຕາດິນ ຍັງສາມາດ ເອີ້ນວ່າ “ໃບຢັ້ງຢືນກໍາມະສິດ” ຫຼື “ສະໄໝດກໍາມະສິດ”. ກະລຸນາເບິ່ງຕື່ມ “ໃບຢັ້ງຢືນທີ່ດິນ”.

Land use: the arrangements, activities and inputs people undertake on land to produce, change or maintain it. A more inclusive definition of land use is often used in practice. Any given area of land is usually used to satisfy multiple objectives or purposes. Land use information provides answers to one or more of the following questions concerning the current use of the land:

- **What:** the purpose of activities undertaken - e.g. the specific products and services, that are sought
- **Where:** the geographic location and extent of the spatial unit under consideration
- **When:** the temporal aspects of various activities undertaken - e.g. the sequence of carried out operations like planting, weeding, etc.
- **How:** the technologies employed - e.g. technological inputs/ materials such as fertilizer, irrigation, labor, etc.
- **How much:** quantitative measures - e.g. areas, products
- **Why:** the reasons underlying the current land use – e.g. land tenure, labour costs, market conditions, etc.”

Land-use planning: the systematic assessment of land and water potential, alternative patterns of land use and other physical, social and economic conditions, for the purpose of selecting and adopting land use options which are most beneficial to society and land users without degrading the resources or the environment, together with the selection of measures most likely to encourage such land uses. See also “land management”.

ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ: ການຈັດ, ເຄື່ອນໄຫວ ແລະ ປັດໃຈ ທີ່ຄົນ ປະຕິບັດ ທີ່ທີ່ດິນ ເພື່ອຜະລິດ, ປ່ຽນແປງ ຫຼື ບໍາລຸງຮັກສາມັນ. ຄວາມໝາຍກວ້າງຂອງການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແມ່ນມັກຈະຖືກນໍາໃຊ້ ໃນພາກປະຕິບັດ. ທຸກ ເຂດທີ່ດິນ ປົກກະຕິ ມັກຈະນໍາໃຊ້ເພື່ອຫຼາຍວັດຖຸປະສົງ ຫຼື ຈຸດປະສົງ. ຂໍ້ມູນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ໃຫ້ ຄໍາຕອບ ແກ່ໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍ ຄໍາຖາມຕໍ່ໄປນີ້ ກ່ຽວກັບ ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນປະຈຸບັນ:

- **ແມ່ນຫຍັງ:** ຈຸດປະສົງຂອງກິດຈະກຳ ທີ່ປະຕິບັດ - ເຊັ່ນ ຜະລິດຕະພັນ ແລະ ການບໍລິການສະເພາະ, ທີ່ຢາກໄດ້
- **ຢູ່ໃສ:** ມີການພິຈາລະນາ ທີ່ຕັ້ງພູມິສາດ ແລະ ຫົວໜ່ວຍພື້ນທີ່
- **ເມື່ອໃດ:** ດ້ານຊົ່ວຄາວຂອງ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ປະຕິບັດ - ເຊັ່ນ ຄວາມຖີ່ຂອງການດໍາເນີນ ເຊັ່ນ ການປູກ, ຖອນ, ແລະ ອື່ນໆ.
- **ແນວໃດ:** ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ນໍາໃຊ້ - ເຊັ່ນ ປັດໃຈ/ວັດສະດຸດ້ານເຕັກໂນໂລຊີ ເຊັ່ນ ປູຍ, ຊີນລະປະທານ, ແຮງງານ, ແລະ ອື່ນໆ.
- **ເທົ່າໃດ:** ວັດປະລິມານ - ເຊັ່ນ ເນື້ອທີ່, ຜະລິດຕະພັນ
- **ຍ້ອນຫຍັງ:** ເຫດຜົນທີ່ເປັນພື້ນຖານ ຂອງການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນປະຈຸບັນ – ເຊັ່ນ ສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແຮງງານ, ເງື່ອນໄຂຕະຫຼາດ, ແລະ ອື່ນໆ.

ການອາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ: ການປະເມີນ ທ່າແຮງ ບົ່ມຊ້ອນຂອງທີ່ດິນ ແລະ ນ້ຳ ຢ່າງເປັນລະບົບ, ທາງເລືອກການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ເງື່ອນໄຂອື່ນດ້ານວັດຖຸກໍາ, ສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດ, ເພື່ອ ຄັດເລືອກ ແລະ ນໍາໃຊ້ທາງເລືອກໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ຊຶ່ງເປັນປະໂຫຍດທີ່ສຸດຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ຜູ້ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ໂດຍບໍ່ເຮັດໃຫ້ຊັບພະຍາກອນ ຫຼື ສິ່ງແວດລ້ອມ ຊຸດໂຊນ, ພ້ອມທັງ ການເລືອກມາດຕະການ ທີ່ຈະຊ່ວຍ ຊຸກຍູ້ ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ.

Landlord: the owner of property (or someone with a lease from the owner – see sublease) who gives the right of exclusive occupation of the property to another person (known as the tenant or lessee) for a period of time in exchange for payment of rent. The landlord is also known as the “lessor”. See “lease”.

ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ: ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບສິນ (ຫຼື ບາງຄົນ ທີ່ມີການເຊົ່າ ຈາກ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ – ກະລຸນາເບິ່ງ ການເຊົ່າ) ຜູ້ທີ່ໃຫ້ ສິດຜູກຂາດໃນການຄອບຄອງຊັບສິນ ແກ່ອົກຄົນ (ຮູ້ກັນໃນຊື່ ຜູ້ອາໄສຢູ່) ສໍາລັບໄລຍະເວລາ ເພື່ອແລກກັບ ການຈ່າຍຄ່າເຊົ່າ. ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ”. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການເຊົ່າ”.

Lease: an agreement between an owner (known as the “landlord” or “lessor”) and another person (known as the “tenant” or “lessee”) that gives the tenant certain rights over the property for a limited time. The rights usually include the right to occupy the property and occasionally the right to transfer the lease to another person, sub-lease, build on the property and mortgage the lease rights. A lease can be in writing or by oral agreement. It is usually for a fixed period and involves the payment of rent to the landlord.

ການເຊົ່າ: ສັນຍາ ລະຫວ່າງ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ (ຮູ້ກັນໃນຊື່ “ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ” ຫຼື “ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ”) ແລະ ອົກຄົນ (ຮູ້ກັນໃນຊື່ “ຜູ້ອາໄສຢູ່”) ທີ່ໃຫ້ ຜູ້ອາໄສຢູ່ ບາງສິດ ຕໍ່ກັບຊັບສິນ ໃນເວລາທີ່ຈຳກັດ. ສິດ ປົກກະຕິລວມມີ ສິດທີ່ຈະ ເຂົ້າຄອບຄອງຊັບສິນ ແລະ ບາງຄັ້ງຄາວ ສິດທີ່ຈະໂອນ ການເຊົ່າ ໃຫ້ອົກຄົນ, ເຊົ່າຕໍ່, ປຸກສ້າງຢູ່ບ່ອນຊັບສິນ ແລະ ເອົາສິດການເຊົ່າ ໄປເປັນຄຳປະກັນ. ການເຊົ່າ ອາດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຫຼື ໂດຍສັນຍາປາກເປົ່າ. ປົກກະຕິ ມັນຈະມີອາຍການທີ່ຕາຍຕົວ ແລະ ມີການຈ່າຍຄ່າເຊົ່າໃຫ້ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ.

Legal framework: the body of laws, decrees, regulations, orders and other documents issued by the parliament and government to regulate how people behave. The legal framework can also include international treaties and agreements.

ກອບນິຕິກຳ: ຊຸດຂອງກົດໝາຍ, ດຳລັດ, ລະບຽບການ, ຄຳສັ່ງ ແລະ ເອກະສານອື່ນ ທີ່ອອກ ໂດຍ ລັດຖະສະພາ ແລະ ລັດຖະບານ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ວິທີການປະພຶດຂອງຄົນ. ກອບນິຕິກຳ ຍັງອາດ ລວມມີ ສົນທິສັນຍາ ແລະ ສັນຍາສາກົນ.

Legislation: the laws adopted by a country’s parliament and any subordinate legislation, such as decrees, regulations and instructions that are issued by the government.

ນິຕິບັນຍັດ: ກົດໝາຍ ນຳໃຊ້ ໂດຍ ລັດຖະສະພາ ແລະ ທຸກນິຕິກຳລຸ່ມກົດໝາຍ, ເຊັ່ນ ດຳລັດ, ລະບຽບການ ແລະ ບົດແນະນຳທີ່ອອກ ໂດຍລັດຖະບານ.

Legalization: see “regularization”.

ການເຮັດໃຫ້ຖືກກົດໝາຍ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການເຮັດໃຫ້ຖືກລະບຽບ”.

Legal recognition of rights: a State sponsored process that adds something to the right being recognized. It involves acknowledgement, endorsement and a declaration to third parties that the state accepts and recognizes the right and its owner. This can require legislative action. Often legal recognition leads to a recording in a government sponsored record keeping system, such as a land registry. Legal recognition is to be contrasted with the informal situation, where the State is not involved and there is no formal record of the right.

ການຮັບຮູ້ສິດຕາມກົດໝາຍ: ຂະບວນການທີ່ມີລັດສະນັບສະໜູນ ຊຶ່ງເພີ່ມບາງຢ່າງ ໃຫ້ແກ່ ສິດທີ່ຖືກຮັບຮູ້ຢູ່ແລ້ວ. ມັນ ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຮັບຮູ້, ການຮັບຮອງ ແລະ ການຖະແຫຼງໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນທີ່ສາມ ທີ່ ລັດ ຍອມຮັບ ແລະ ຮັບຮູ້ ສິດ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ອາດຈຳເປັນຕ້ອງມີນາດຕະການທາງນິຕິ ບັນຍັດ. ມັກຈະ ການຮັບຮູ້ທາງກົດໝາຍມັກຈະນຳໄປສູ່ ການບັນທຶກ ໃນລະບົບຮັກສາບັນທຶກຂອງລັດຖະບານ, ເຊັ່ນ ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນ. ການຮັບຮູ້ທາງກົດໝາຍແມ່ນເພື່ອ ໃຫ້ແຕກຕ່າງ ຈາກສະຖາ ນະການນອກລະບົບ, ກໍລະນີທີ່ ລັດ ບໍ່ໄດ້ມີ ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ບໍ່ມີ ການບັນທຶກທາງການຕໍ່ ສິດດັ່ງກ່າວ.

Legitimate tenure rights: rights to land that are formally recognized by law, and also those rights that, while not currently protected by law, are considered to be socially legitimate in local societies. Two types of legitimate tenure rights can be identified as follows:

Legal legitimacy (legitimate through the law; legally recognized)

- Ownership rights recognized by law including rights of individuals, families and groups, and customary rights recognized by the law;
- Use rights recognized by law including leases, sharecropping and license agreements, easements.

Social legitimacy (legitimate through broad social acceptance even without legal recognition)

- Customary and indigenous rights to resources vested in the state in trust for the citizens;
- Customary rights on state land, e.g. forest communities;
- Informal settlements on private and public land where the state has accepted that it is not possible to relocate the people;
- Squatters on private and public land who have almost fulfilled the requirements for acquiring the land through prescription or adverse possession.

ສິດຄອບຄອງທີ່ຊອບທຳ: ສິດຕໍ່ກັບ ທີ່ດິນ ທີ່ ຖືກຮັບຮູ້ ເປັນທາງການ ໂດຍກົດໝາຍ, ແລະ ສິດເຫຼົ່ານັ້ນ ທີ່, ໃນ ຂະນະທີ່ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບປົກປ້ອງ ໂດຍ ກົດໝາຍ, ແຕ່ຖືວ່າ ມີຄວາມຊອບທຳທາງສັງຄົມ ຢູ່ໃນສັງຄົມທ້ອງຖິ່ນນັ້ນ. ສາມາດກຳນົດໄດ້ ສອງປະເພດສິດຄອບຄອງທີ່ຊອບທຳ ດັ່ງນີ້:

ຄວາມຊອບທຳຕາມກົດໝາຍ (ຊອບທຳ ຜ່ານກົດໝາຍ; ກົດໝາຍຮັບຮູ້)

- ກຳນະສິດ ຮັບຮູ້ໂດຍ ກົດໝາຍ ລວມທັງ ສິດຂອງບຸກຄົນ, ຄອບຄົວ ແລະ ກຸ່ມ, ແລະ ສິດຕາມປະເພນີ ຮັບຮູ້ໂດຍ ກົດໝາຍ;
- ນຳໃຊ້ ສິດ ຮັບຮູ້ໂດຍກົດໝາຍ ລວມທັງ ການເຊົ່າ, ສັນຍາອະນຸຍາດໃຫ້ໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ແບ່ງປັນຜົນລະປູກ, ສິດໃຊ້ດິນຜູ້ອື່ນ.

ຄວາມຊອບທຳທາງສັງຄົມ (ຊອບທຳ ຜ່ານການຍອມຮັບ ທາງສັງຄົມໃນວົງກວ້າງ ເຖິງວ່າກົດໝາຍບໍ່ໄດ້ຮັບຮູ້)

- ສິດຕາມປະເພນີ ແລະ ແບບພື້ນເມືອງຕໍ່ກັບ ຊັບພະຍາກອນ ທີ່ຖືກເປັນຂອງລັດ ເພື່ອດູແລແທນ ພົນລະເມືອງ;
- ສິດຕາມປະເພນີ ຕໍ່ທີ່ດິນລັດ, ເຊັ່ນ ຊຸມຊົນປ່າໄມ້;
- ການຕັ້ງຖິ່ນຖານແບບບໍ່ເປັນທາງການ ຢູ່ທີ່ດິນເອກະຊົນ ແລະ ສາທາລະນະ ກໍລະນີທີ່ ລັດ ໄດ້ຍອມຮັບ ບໍ່ສາມາດ ຍົກຍ້າຍຜູ້ຄົນໄດ້;
- ຜູ້ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ ທີ່ດິນເອກະຊົນ ແລະ ສາທາລະນະ ຊຶ່ງເກືອບມີຄົບເຖົ້າໃນການໄດ້ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ຜ່ານ ການໝົດອາຍຸການຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ການຄອບຄອງໂດຍບໍ່ໄດ້ ຮັບອະນຸຍາດ.

Lessee: see “tenant”.

ຜູ້ເຊົ່າ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ຜູ້ອາໄສຢູ່”.

Lessor: see “landlord”.

ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ”.

Licence: a right to do something on another person’s land based on a contractual right, rather than a land right. It is less secure than a lease or an easement, and can be terminated by the owner of the land. A licence covers a wide range of agreements, such as a timber licence, which allows a person to go onto land and cut timber.

ການອະນຸຍາດ: ສິດໃນການກະທຳສິ່ງໃດໜຶ່ງ ຢູ່ທີ່ດິນ ຂອງຜູ້ອື່ນ ອີງໃສ່ ສິດຕາມສັນຍາ, ຫຼາຍກວ່າ ສິດຕໍ່ທີ່ດິນ. ມັນ ໃຫ້ຄວາມໝັ້ນຄົງໜ້ອຍກວ່າ ການເຊົ່າ ຫຼື ສິດໃຊ້ ດິນຜູ້ອື່ນ, ແລະ ສາມາດຖືກຍົກເລີກໂດຍ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ທີ່ດິນ. ການອະນຸຍາດ ກວມເອົາ ຫຼາຍປະເພດຂອງສັນຍາ, ເຊັ່ນ ການອະນຸຍາດຕັດໄມ້, ຊຶ່ງ ອະນຸຍາດໃຫ້ ຜູ້ໃດໜຶ່ງ ໃຫ້ ເຂົ້າໄປໃນທີ່ດິນ ແລະ ຕັດໄມ້.

Limitation period: a time period specified in a law (usually in the civil code or civil procedure code) that sets an outer limit on when court proceedings can be started. The period varies from country to country, and it can be five, ten, 12 years or even longer. The limitation period works by stopping the owner from bringing court proceedings to remove the person occupying or squatting on the land if the owner waits too long. In this way, the person occupying or squatting in is able to claim the right or ownership. The period is sometimes different if the person who is occupying or squatting knows that he or she is on another person's land ("innocent" versus "guilty" occupation). Also known as "statute of limitations".

Lot: see "land parcel".

Land use: the manner in which land is used, including the nature of the vegetation on its surface. See "regulated use".

ກຳນົດເວລາ: ໄລຍະເວລາທີ່ໄດ້ລະບຸ ໃນກົດໝາຍ (ປົກກະຕິ ໃນ ປະມານກົດໝາຍແພ່ງ ຫຼື ປະມວນກົດໝາຍ ການດຳເນີນຄະດີແພ່ງ) ທີ່ ກຳນົດອາຍຸຄວາມໃນການ ຮ້ອງຟ້ອງ ຕໍ່ສານ. ໄລຍະດັ່ງກ່າວ ແຕກຕ່າງກັນໄປ ໃນ ແຕ່ລະປະເທດ, ແລະ ມັນ ອາດແມ່ນຫ້າ, ສິບ, 12 ປີ ຫຼື ດົນກວ່ານັ້ນ. ກຳນົດເວລາ ທ່າງໆ ໄດຍການຢຸດຢັ້ງ ຜູ້ ເປັນເຈົ້າຂອງ ຈາກ ການດຳເນີນຄະດີຢູ່ສານເພື່ອບັງຄັບ ໃຫ້ ຄົນທີ່ເຂົ້າຄອບຄອງ ຫຼື ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສໃນທີ່ດິນ ດັ່ງກ່າວ ອອກ ຖ້າວ່າ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫາກຖ້າດິນເກີນ ໄປ. ດ້ວຍວິທີນີ້, ຄົນເຂົ້າຄອບຄອງ ຫຼື ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ ສາມາດຮຽກຮ້ອງເອົາສິດ ຫຼື ກຳມະສິດ. ໄລຍະດັ່ງກ່າວ ບາງຄັ້ງ ແມ່ນຕ່າງໄປ ຖ້າວ່າ ຄົນ ຜູ້ທີ່ ເຂົ້າຄອບຄອງ ຫຼື ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ ຫາກຮູ້ວ່າດິນ ຢູ່ທີ່ດິນຂອງຜູ້ອື່ນ (ການ ເຂົ້າຢູ່ແບບ "ບໍລິສຸດໃຈ" ກັບ "ມີຄວາມຜິດ"). ຍິ່ງຮູ້ກັນໃນ ຊື່ "ອາຍຸຄວາມຕາມກົດໝາຍ".

ຕອນ: ກະລຸນາເບິ່ງ "ຕອນດິນ".

ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ: ວິທີການທີ່ທີ່ດິນ ຖືກນຳໃຊ້, ລວມທັງ ປະເພດຂອງ ພືດທີ່ຢູ່ໜ້າດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ "ການນຳໃຊ້ທີ່ ມີການຄຸ້ມຄອງ".

Management right: a form of concession.

ສິດໃນການບໍລິຫານ: ຮູບແບບຂອງການສໍາປະທານ.

Matrimonial property: property, including rights to land, that belongs to a husband and wife. The rules on what is matrimonial property and how it is distributed in case of divorce or death are usually specified in a law, such as a civil code, family code or family law. Land can be regarded as matrimonial property even if only the husband or only the wife is shown in documents or the land register as the owner.

ສິນສົມສ້າງ: ຊັບສິນ, ລວມທັງ ສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ, ທີ່ ເປັນຂອງຜົວ ແລະ ເມຍ. ກົດກ່ຽວກັບສິນສົມສ້າງ ແລະ ວິທີການແບ່ງປັນ ໃນ ກໍລະນີຢ່າຮ້າງ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ປົກກະຕິແມ່ນ ລະບຸໄວ້ໃນກົດໝາຍ, ເຊັ່ນ ປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ, ປະມວນກົດໝາຍຄອບຄົວ ຫຼື ກົດໝາຍຄອບຄົວ. ທີ່ດິນ ສາມາດ ຖືເປັນສິນສົມສ້າງ ເຖິງແມ້ວ່າ ມີແຕ່ຜົວ ຫຼື ເມຍ ມີຊື່ ໃນເອກະສານ ຫຼື ທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ໃນຖານະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ.

Monitor: to gather information on something from time to time, often using a pre-agreed set of indicators. The information can then be compared over time. See “evaluate”.

ຕິດຕາມ: ເພື່ອລວບລວມ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ບາງຢ່າງ ໃນແຕ່ລະໄລຍະ, ມັກຈະ ໃຊ້ບັນດາຕົວຊີ້ບອກ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້. ຈາກນັ້ນ ຂໍ້ມູນ ສາມາດສົມທຽບຕາມເວລາ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ປະເມີນ”.

Mortgage: a loan of money for which repayment is secured by giving the mortgagee (or “lender”) the right to sell a property and keep the sale price (up to the value of the unpaid mortgage and interest) if the money is not repaid on time. Also known as “hypothec” in civil law systems.

ການຄ້າປະກັນ: ເງິນກູ້ໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງ ການຊໍາລະຄືນ ແມ່ນຖືກຄ້າປະກັນ ໂດຍການໃຫ້ຜູ້ຮັບຈໍານອງ (ຫຼື “ຜູ້ໃຫ້ກູ້ຢືມ”) ສິດທີ່ຈະຂາຍຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ແລະ ເກັບເງິນທີ່ຂາຍໄດ້ໄວ້ (ຮອດຈໍານວນທີ່ຄ້າປະກັນຄ້າງຊໍາລະ ແລະ ດອກເບ້ຍ) ຖ້າວ່າບໍ່ໄດ້ຊໍາລະເງິນຄືນຕາມກຳນົດເວລາ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ການຈໍານອງ” ໃນລະບົບກົດໝາຍແພ່ງ.

Mortgagee: the person who lends money to someone, and who has the right to sell the person’s property if the loan is not repaid in time. Also known as the “lender”.

ຜູ້ຮັບຈໍານອງ: ຄົນຜູ້ທີ່ ໃຫ້ຢືມເງິນໃຫ້ແກ່ບາງຄົນ, ແລະ ຜູ້ທີ່ມີສິດທີ່ຈະຂາຍຊັບສິນຂອງຜູ້ນັ້ນ ຖ້າວ່າ ເງິນກູ້ ບໍ່ໄດ້ຮັບການຊໍາລະຄືນຕາມກຳນົດເວລາ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ຜູ້ໃຫ້ກູ້ຢືມ”.

Mortgagor: the owner of a property who borrows money and gives his or her property as security for repaying the loan and interest. Also known as the “borrower”.

ຜູ້ຈໍານອງ: ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ທີ່ ກູ້ຢືມເງິນ ແລະ ໃຫ້ຊັບສິນຂອງຕົນ

Nationalization: a form of expropriation in which a State will take over ownership of private assets, particularly businesses and infrastructure, as well as the land on which the businesses operate.

ການຫັນເປັນຂອງລັດ: ຮູບແບບຂອງການເວນຄົນຊຶ່ງລັດ ຈະເອົາກຳມະສິດຂອງຊັບສິນເອກະຊົນ, ໂດຍສະເພາະ ທຸລະກິດ ແລະ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ກໍຄື ທີ່ດິນ ບ່ອນທີ່ດຳເນີນທຸລະກິດຕ່າງກ່າວ.

Nomadic: not fixed to one place; moving from place to place over time.

ພະເນຈອນ: ບໍ່ຍືດຕິດຢູ່ບ່ອນໃດໜຶ່ງ; ຍ້າຍໄປບ່ອນໃໝ່ເລື້ອຍໆ.

Non-judicial: in the context of resolving conflicts, non-judicial mechanisms are ways of settling conflicts and disputes by means other than the courts, such as assisted negotiations, mediation and arbitration.

ນອກສານ: ໃນ ບໍລິບົດຂອງການແກ້ໄຂຄວາມຂັດແຍ່ງ, ບັນດາກົນໄກນອກສານ ແມ່ນ ວິທີແກ້ໄຂຄວາມຂັດແຍ່ງ ແລະ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ໂດຍວິທີອື່ນທີ່ບໍ່ແມ່ນສານ, ເຊັ່ນ ການເຈລະຈາແບບມີຜູ້ຊ່ວຍ, ການໄກ່ເກ່ຍ ແລະ ອະນຸຍາດຕຸລາການ.

Notary: a legally qualified person who formalizes transactions with property. There are two main types of notaries: those in the German/Swiss tradition and those in the French/Spanish tradition. Their roles vary depending on the tradition, but in general, they make a transaction official by affixing their stamp and signature. In many places, they keep an archive of all transactions. They generally report to the Ministry of Justice.

ທະບຽນສານ: ຜູ້ທີ່ມີເງື່ອນໄຂຕາມກົດໝາຍ ທີ່ຍິ່ງຍືນທຸລະກຳຊັບສິນ. ມີ ສອງປະເພດຫຼັກຂອງທະບຽນສານ : ຕາມກົດປະເພນີ ເຢຍລະມັນ/ສວິສ ແລະ ປະເພນີ ຝຣັ່ງ/ສະເປນ. ບົດບາດຂອງພວກກ່ຽວ ແຕກຕ່າງກັນ ຂຶ້ນກັບປະເພນີ, ແຕ່ ໂດຍທົ່ວໄປ, ພວກກ່ຽວຍິ່ງຍືນທຸລະກຳ ໂດຍການຈ້າກາປະທັບ ແລະ ລົງລາຍເຊັນ. ໃນຫຼາຍບ່ອນ, ພວກກ່ຽວເກັບມ້ຽນເອກະສານຂອງທຸກທຸລະກຳ. ໂດຍທົ່ວໄປ ພວກກ່ຽວລາຍງານ ໃຫ້ແກ່ ກະຊວງຍຸຕຕິທຳ.

Occupation: the physical possession of land. See “possession”.

ການເຂົ້າຄອບຄອງ: ການຄອບຄອງທີ່ດິນຕົວຈິງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄອບຄອງ”.

Occupations: buildings and other structures on land.

ສິ່ງຄອບຄອງ: ອາຄານ ແລະ ໂຄງສ້າງອື່ນ ຢູ່ທີ່ດິນ.

Occupier: the person who occupies the land.

ຜູ້ເຂົ້າຄອບຄອງ: ຄົນຜູ້ທີ່ ເຂົ້າຄອບຄອງ ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ.

Ombudsman: an independent third party who investigates complaints, particularly against government offices, and who can make recommendations to resolve grievances or disputes. Originally a Swedish word.

ຜູ້ກວດສອບລັດ: ບຸກຄົນທີ່ສາມເອກະລາດທີ່ ສອບສວນ ຄໍາຮ້ອງທຸກ, ໂດຍສະເພາະ ຕໍ່ກັບ ອົງການລັດຖະບານ, ແລະ ຜູ້ທີ່ ສາມາດ ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາເພື່ອແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ ຫຼື ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ. ເປັນສັບທີ່ມີເຄົ້າມາຈາກພາສາສະວີເດັນ.

Option to renew: in a lease, it is the right of the tenant to extend the lease for a specified period and at a pre-agreed rent (or rent formula). The tenant has the right but not the obligation to extend the lease. See “pre-emption” in regard to an “option to purchase”.

ສິດເລືອກຕໍ່ສັນຍາ: ໃນການເຊົ່າ, ມັນ ແມ່ນສິດຂອງຜູ້ ອາໄສຢູ່ໃນການຕໍ່ອາຍຸການເຊົ່າ ສໍາລັບ ໄລຍະທີ່ກຳນົດ ໄວ້ ແລະ ຕາມຄ່າເຊົ່າທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ (ຫຼື ສູດຄ່າເຊົ່າ). ຜູ້ອາໄສຢູ່ມີສິດ ບໍ່ແມ່ນ ພັນທະໃນການຕໍ່ອາຍຸການເຊົ່າ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ບູລິມະສິດເລືອກຊື້” ກ່ຽວກັບ “ສິດເລືອກຊື້”.

Orthophoto, orthophotograph or orthoimage: an aerial photograph or image geometrically corrected (“orthorectified”) such that the scale is uniform: the photo has the same lack of distortion as a map.

ຮູບຖ່າຍທາງອາກາດ, ພາບຖ່າຍທາງອາກາດ ຫຼື ພາບທາງອາກາດ: ຮູບ ຫຼື ພາບຖ່າຍຈາກອາວະກາດ ຊຶ່ງຖືກດັດປັບທາງເລຂາຄະນິດໃຫ້ຖືກຕ້ອງ (“ພາບປັບ ຫຍໍ້”) ເພື່ອໃຫ້ ມາດຕາສ່ວນເອກະພາບກັນ: ພາບບໍ່ມີ ການບິດເບືອນ ຄືກັບແຜນທີ່.

Orthophotomap: a photomap made from orthophotographs or orthoimages.

ແຜນທີ່ທາງອາກາດ: ຮູບແຜນທີ່ ເຮັດຈາກເສັ້ນ ສະແດງຮູບຖ່າຍທາງອາກາດ ຫຼື ພາບທາງອາກາດ.

Organizational framework: the government agencies and bodies that implement and administer the policies and laws, provide services, and supervise and enforce compliance with laws. The framework also indicates the arrangements within government to organize and coordinate the various agencies, plus a hierarchical system of management and reporting. Also known as “administrative framework” and “institutional framework”.

ກອບການຈັດຕັ້ງ: ອົງການ ແລະ ໜ່ວຍງານຂອງລັດ ທີ່ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ບໍລິຫານ ນະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍ , ໃຫ້ການບໍລິການ, ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ບັງຄັບ ປະຕິບັດ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ. ກອບຍັງຊີ້ບອກ ການ ຈັດພາຍໃນລັດຖະບານ ເພື່ອຈັດຕັ້ງ ແລະ ປະສານກັບ ອົງການອື່ນໆ, ບວກກັບລະບົບສາຍການບໍລິຫານ ແລະ ລາຍງານ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ກອບດ້ານບໍລິຫານ” ແລະ “ກອບສະຖາບັນ”.

Orthophotoplan: see “orthophotomaps”.

ແຜນຮູບຖ່າຍທາງອາກາດ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ແຜນທີ່ທາງອາກາດ”.

Overlapping rights: situation where two or more rights affect the same piece of land or other natural resource. The rights might not be incompatible, such as the right of ownership and the right to walk across the land. Where the rights are not compatible, they are “conflicting”.

ສິດທັບຊ້ອນກັນ: ສະຖານະການໃນກໍລະນີທີ່ ສອງ ຫຼື ຫຼາຍສິດ ກະທົບຕໍ່ ທີ່ດິນຕອນດຽວກັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ. ບັນດາສິດດັ່ງກ່າວ ອາດຈະບໍ່ຂັດແຍ້ງກັນ, ເຊັ່ນ ກຳມະສິດ ແລະ

Owner: the person (or juridical person) who has the full set of rights in relation to a land parcel. See “ownership”.

ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ: ບຸກຄົນ (ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ) ຜູ້ທີ່ມີສິດເຕັມສ່ວນຕໍ່ກັບຕອນດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ກຳມະສິດ”.

Ownership: the collection of rights to land that are, in everyday language, associated with the full set of rights, such as the ability to use, control, transfer, leave by inheritance and otherwise enjoy a land parcel, as long as those activities are allowed by law. Ownership can also involve duties, such as the duty to pay taxes. All ownership rights are subject to the power of the state to limit them or take them, often with compensation being paid where the State takes the rights.

ກຳມະສິດ: ການລວມສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ຊຶ່ງ, ໃນພາສາປະຈຳວັນ, ແມ່ນຕິດພັນກັບສິດຄົບຊຸດທັງໝົດ, ເຊັ່ນ ຄວາມສາມາດໃນການນຳໃຊ້, ຄວບຄຸມ, ການເືອນ, ໃຫ້ສິບທອດ ມູນມໍລະດົກ ແລະ ຊົມໃຊ້ຕອນດິນ ດັ່ງກ່າວ, ຕາບໃດທີ່ການເຄື່ອນໄຫວເຫຼົ່ານັ້ນ ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໂດຍກົດໝາຍ. ກຳມະສິດ ຍັງສາມາດ ກ່ຽວຂ້ອງກັບໜ້າທີ່, ເຊັ່ນ ໜ້າທີ່ໃນການຈ່າຍອາກອນ. ທຸກກຳມະສິດແມ່ນ ຂຶ້ນກັບ ອຳນາດລັດໃນການຈຳກັດ ຫຼື ເອົາສິດດັ່ງກ່າວ, ໂດຍມັກຈະມີການຈ່າຍຄ່າຊົດເຊີຍ ໃນກໍລະນີທີ່ລັດ ເອົາສິດດັ່ງກ່າວ.

Ownership concentration: ratio of owners to the number of parcels, with a high concentration having only few people who own most of the land, and a low concentration having many people owning the land.

ການຂ້ອນກັນຢູ່ຂອງກຳມະສິດ: ຊັດສ່ວນຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ທຽບກັບຈຳນວນຂອງຕອນດິນ, ໂດຍມີການຂ້ອນຕົວສູງ ມີພຽງບາງຄົນ ທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ

Paralegal: a person with some legal training who can undertake particular legal tasks, such as preparing land records. Paralegals can be trained quickly and meet the need for legal services in remote areas or where only simple services are required.

ຜູ້ຊ່ວຍດ້ານກົດໝາຍ: ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບບາງການຝຶກອົບຮົມດ້ານກົດໝາຍ ສາມາດປະຕິບັດບາງໜ້າວຽກດ້ານກົດໝາຍສະເພາະໃດໜຶ່ງ, ເຊັ່ນ ການຮ່າງບົດບັນທຶກທີ່ດິນ. ຜູ້ຊ່ວຍດ້ານກົດໝາຍ ສາມາດໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການໃນການບໍລິການດ້ານກົດໝາຍ ໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ຫຼື ກໍລະນີການໃຫ້ບໍລິການແບບງ່າຍດາຍ.

Parasurveyor: a person with some training in surveying who can undertake particular surveying tasks, such as measuring boundaries. Parasurveyors can be trained quickly and meet the need for surveying services in certain areas.

ຜູ້ຊ່ວຍດ້ານການວັດແທກທີ່ດິນ: ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບບາງການຝຶກອົບຮົມດ້ານການວັດແທກທີ່ດິນ ປະຕິບັດບາງໜ້າວຽກດ້ານການວັດແທກທີ່ດິນສະເພາະໃດໜຶ່ງ, ເຊັ່ນ ວັດແທກເຂດແດນ. ຜູ້ຊ່ວຍດ້ານການວັດແທກທີ່ດິນ ສາມາດໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ ໃນການບໍລິການດ້ານການວັດແທກທີ່ດິນ ໃນບາງເຂດ.

Parcel: a portion of land for which distinct rights exist. See “land parcel”.

ຕອນດິນ: ສ່ວນຂອງທີ່ດິນຊຶ່ງມີບັນດາສິດທິແຕກຕ່າງກັນ ກະລຸນາເບິ່ງ “ຕອນດິນ”.

Parcel identifier or parcel number: see “unique parcel identifier”.

ຕົວລະບຸຕອນດິນ ຫຼື ເລກທີ່ຕອນດິນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ຕົວລະບຸຕອນດິນສະເພາະ”.

Participation (in responsible governance of tenure): involving the community and the people who are directly affected by the administration of tenure in the processes of developing policies and laws, as well as in the implementation of those policies and laws. As the VGGT notes in its ten principles of implementation, consultation and participation means engaging with and seeking the support of those who, having legitimate tenure rights, could be affected by decisions, prior to decisions being taken, and responding to their contributions; and taking into consideration existing power imbalances between different parties and ensuring active, free, effective, meaningful and informed participation of individuals and groups in associated decision-making processes.

ການມີສ່ວນຮ່ວມ (ໃນການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ): ການໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມແກ່ຊຸມຊົນ ແລະ ຄົນຜູ້ທີ່ ຖືກກະທົບຕໍ່ໂດຍກົງ ຈາກການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງ ໃນຂະບວນການພັດທະນານະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍ, ກໍຄື ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍເຫຼົ່ານັ້ນ. ດັ່ງທີ່ VGGT ໄດ້ລະບຸ ໃນສິບຫຼັກການຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການປຶກສາຫາລື ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ໝາຍເຖິງ ການໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຂໍການສະນັບສະໜູນຈາກຜູ້ທີ່ມີສິດຄອບຄອງທີ່ຊອບທຳ, ທີ່ອາດຖືກກະທົບຈາກການຕົກລົງໃດໜຶ່ງ, ກ່ອນຈະມີການຕົກລົງດັ່ງກ່າວ, ແລະ ໃຫ້ຄຳຕອບຕໍ່ການປະກອບສ່ວນຂອງເຂົາເຈົ້າ; ແລະ ຄຳນຶງເຖິງຄວາມບໍ່ສົມມະດູນດ້ານສິດອຳນາດ ລະຫວ່າງ ຝ່າຍຕ່າງໆ ແລະ ຮັບປະກັນ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງບຸກຄົນ ແລະ ກຸ່ມຢ່າງຕັ້ງໜ້າ, ອິດສະລະ, ມີປະສິດທິຜົນ, ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ມີຂໍ້ມູນ ໃນ ຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ຕິດພັນ.

Participatory: an approach or action based on participation.

ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ: ວິທີການ ຫຼື ການດຳເນີນການ ອີງໃສ່ການມີສ່ວນຮ່ວມ.

Perimeter: see “boundary”.

ເສັ້ນຮອບເຂດແດນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ເຂດແດນ”.

Peri-urban: the area on the periphery or outskirts of the suburbs of a town or city.

ຊານເມືອງ: ເຂດຮອບນອກ ຫຼື ຢູ່ນອກເມືອງ ຫຼື ຕົວເມືອງ ໃດໜຶ່ງ.

Photogrammetry: a set of measurement techniques by which aerial images are analysed and converted into maps and geographical information. Photogrammetry measures position and altitude from stereo aerial photographs or images.

ການວັດແທກຈາກພາບຖ່າຍ: ບັນດາເຕັກນິກການ ວັດແທກ ຊຶ່ງມີການວິເຄາະ ພາບຖ່າຍຈາກເທິງອາກາດ ລົງມາ ແລະ ປັບເຂົ້າໃນ ແຜນທີ່ ແລະ ຂໍ້ມູນພູມິສາດ . ການວັດແທກຈາກພາບຖ່າຍ ວັດແທກຈຸດ ແລະ ໄລຍະ ສູງ ຈາກ ຮູບຖ່າຍ ຫຼື ພາບທາງອາກາດແບບສາມມິຕິ.

Photoplan or photomap: an assembly of aerial photographs or images, which can be enlarged to give a clearer composite picture. If a photoplan is made by assembling accurately positioned and geometrically corrected aerial photographs or images (rectified images) or using orthophotographs or orthophotoimages, it will have the characteristics of a map, with orientation, a scale and a key to identify relevant features. It combines the accuracy of a map with the ease of understanding of a photograph.

ແຜນຮູບ ຫຼື ແຜນທີ່ຮູບ: ການລວມຮູບຖ່າຍ ຫຼື ພາບ ທາງອາກາດ, ຊຶ່ງ ສາມາດຂະຫຍາຍ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ພາບ ລວມທີ່ຈະແຈ້ງຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ. ຖ້າວ່າແຜນຮູບ ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ດ້ວຍການລວມຮູບຖ່າຍ ຫຼື ພາບທາງອາກາດທີ່ມີຈຸດທີ່ ຕັ້ງຖືກຕ້ອງ ແລະ ຖືກດັດທາງເລຂາຄະນິດໃຫ້ຖືກຕ້ອງ (ພາບດັດໃຫ້ຖືກຕ້ອງ) ຫຼື ດ້ວຍການນຳໃຊ້ຮູບຖ່າຍທາງ ອາກາດ ຫຼື ພາບທາງອາກາດ, ມັນຈະມີຄຸນລັກສະນະ ຂອງແຜນທີ່, ໂດຍມີ ທິດທາງ, ມາດຕາສ່ວນ ແລະ ຕົວທີ່ ເປັນກຸນແຈ ເພື່ອລະບຸສິ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ມັນ ລວມຄວາມ ຖືກຕ້ອງຂອງແຜນທີ່ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດເຂົ້າໃຈພາບຖ່າຍໃດ ໜຶ່ງງ່າຍຂຶ້ນ.

Plan: a representation of an object in a horizontal projection, such as a land parcel or building, either on paper or in digital form.

ແຜນ: ພາບຂອງວັດຖຸໃດໜຶ່ງໃນລວງຂວາງ, ເຊັ່ນ ຕອນ ດິນ ຫຼື ອາຄານ, ບໍ່ວ່າໃນຮູບແບບເຈ້ຍ ຫຼື ດິຈິຕອລ.

Planning: see “land use planning”.

ການວາງແຜນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການວາງແຜນນຳໃຊ້ ທີ່ດິນ”.

Plot: an area of land identifiable on a map. See “land parcel”.

ຕອນດິນໃນແຜນທີ່: ເຂດທີ່ດິນໃດໜຶ່ງທີ່ລະບຸຢູ່ໃນ ແຜນທີ່. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຕອນດິນ”.

Policy framework: the set or body of individual policies adopted by the state covering a particular topic or area.

ກອບນະໂຍບາຍ: ຊຸດ ຫຼື ທັງໝົດຂອງແຕ່ລະນະໂຍບາຍ ນຳໃຊ້ ໂດຍລັດ ຊຶ່ງກວມເອົາ ຫົວຂໍ້ ຫຼື ເຂດສະເພາະໃດ ໜຶ່ງ.

Policy: a decision on how to deal with a particular situation or achieve an objective.

ນະໂຍບາຍ: ການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບວິທີຈັດການກັບ ສະຖານະການສະເພາະໃດໜຶ່ງ ຫຼື ເພື່ອບັນລຸ ວັດຖຸປະສົງ ໃດໜຶ່ງ.

Possessor: the person with possession of land and who has possessory rights after he or she occupied the land for a period of time. See “possession” and “possessory rights”.

ຜູ້ຄອບຄອງ: ຜູ້ທີ່ຄອບຄອງທີ່ດິນ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີສິດຄອບຄອງ ພາຍຫຼັງ ຜູ້ກ່ຽວເຂົ້າຄອບຄອງທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ສໍາລັບໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄອບຄອງ” ແລະ “ສິດເປັນຜູ້ຄອບຄອງ”.

Possession: usually this means physical occupation of land, with or without the permission of the owner, or the right to receive the rent from a tenant.

ການຄອບຄອງ: ປົກກະຕິ ນີ້ໝາຍເຖິງ ການເຂົ້າຄອບຄອງທີ່ດິນຕົວຈິງ, ໂດຍໄດ້ຮັບ ຫຼື ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ, ຫຼື ສິດທີ່ຈະໄດ້ຮັບຄ່າເຊົ່າຈາກຜູ້ອາໄສຢູ່.

Possessory rights: the rights that come into existence from physically occupying a land parcel for a period of time. See “adverse possession”.

ສິດເປັນຜູ້ຄອບຄອງ: ສິດ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກ ການເຂົ້າຄອບຄອງຕອນດິນ ຕົວຈິງ ສໍາລັບໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄອບຄອງໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ”.

Power imbalances: unequal authority, status, perceived legitimacy or other quality either within a group or between groups, or between them and the officials engaging with them.

ການຂາດສິນມະນຸດນດ້ານອໍານາດ: ສິດອໍານາດ, ສະຖານະ, ຄວາມຊອບທໍາທີ່ໄດ້ຮັບ ຫຼື ຄຸນທາດອື່ນ ທີ່ບໍ່ເທົ່າທຽມກັນ ບໍ່ວ່າພາຍໃນ ກຸ່ມ ຫຼື ລະຫວ່າງ ກຸ່ມ, ຫຼື ລະຫວ່າງເຂົາເຈົ້າເອງ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ລັດທີ່ພົວພັນ ກັບເຂົາເຈົ້າ.

Pre-emption: a right to be offered the chance to buy a property if the owner decides to sell, but which does not impose any obligation to buy. Also known as “pre-emptive right” and “option to purchase” in some legal systems.

ບູລິນະສິດເລືອກຊື້: ສິດໃນການໄດ້ຮັບໂອກາດເພື່ອຊື້ຂັບສິນໃດໜຶ່ງ ຖ້າວ່າ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຕັດສິນໃຈຂາຍ, ແຕ່ບໍ່ໄດ້ເປັນພັນທະໃຫ້ຊື້. ຍິ່ງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ສິດຊື້ກ່ອນຜູ້ອື່ນ” ແລະ “ສິດເລືອກຊື້” ໃນ ບາງລະບົບກົດໝາຍ.

Prescription: the process of gaining rights over another person’s land by occupying it over an extended period of time, either without the owner’s permission or against the owner’s objection. The period of time varies from country to country, and sometimes also depends on whether the occupation was innocent or not. See “adverse possession”, “limitation period” and “squatter’s rights”.

ອາຍຸຄວາມ: ຂະບວນການໃນການໄດ້ສິດ ຕໍ່ກັບ ທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງ ດ້ວຍການຄອບຄອງທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ໃນໄລຍະເວລາຍາວນານ, ບໍ່ວ່າ ໂດຍປາສະຈາກ ການອະນຸຍາດຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ມີການຄັດຄ້ານຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວ ແຕກຕ່າງກັນໄປໃນແຕ່ລະປະເທດ, ແລະ ບາງຄັ້ງ ຍິ່ງຂຶ້ນກັບ ວ່າການເຂົ້າຄອບຄອງແມ່ນບໍລິສຸດໃຈຫຼືບໍ່. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄອບຄອງໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ”, “ກໍານົດເວລາ” ແລະ “ສິດຂອງຜູ້ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ”.

Prescriptive rights: rights that a person obtains based on prescription.

ສິດຕາມອາຍຸຄວາມ: ສິດທີ່ ຄົນຜູ້ໜຶ່ງໄດ້ຮັບ ອີງໃສ່ອາຍຸຄວາມ.

Privacy: the concept that certain information about a person should not be shared, particularly information about the person's health, beliefs or finances. Privacy restrictions are sometimes included in the law to protect such information from being shared, giving people a "right to privacy".

ຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ: ແນວຄວາມຄິດທີ່ວ່າບາງຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຄົນຜູ້ໜຶ່ງ ບໍ່ຄວນຖືກເປີດເຜີຍ, ໂດຍສະເພາະ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບສຸຂະພາບ, ຄວາມເຊື່ອ ຫຼື ການເງິນ. ຂໍ້ຈຳ ກັດຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ ແມ່ນບາງຄັ້ງລະບຸໄວ້ໃນກົດໝາຍ ເພື່ອປົກປ້ອງຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວ ບໍ່ໃຫ້ເປີດເຜີຍ, ໂດຍໃຫ້ ຄົນໄດ້ ຮັບ “ສິດຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ”.

Readjustment: changes to a boundary, either as part of a programme to redistribute land (see “land redistribution”) or to correct a minor error in the definition of the boundary.

Real estate or real property: in common law (English) systems, real property means land and any things attached to the land, including buildings, apartments and other constructions and natural objects such as trees. Known as “immovable property” in civil law systems.

Recognize: in the context of the governance of tenure, recognizing (or recognition) means acknowledging and accepting the existence of 1) the location of the land or natural resource, 2) the right or rights over it, and 3) the holder or holders of the right. It requires that a country has the laws and procedures that allow legitimate tenure right holders and their rights to be acknowledged. Another way of saying this is that states should acknowledge the actual situation where legitimate tenure rights exist (the situation “on the ground”).

Recording system: a government run administrative and legal system, operated at a title registry or deeds registry, where it is possible to record land, ownership of land and transactions with land (buying and selling, leasing, mortgaging, inheritance, etc.). Recording systems usually give some official recognition or some legal benefit as a result of the recording. When ownership or rights change, or when parcel boundaries change, the registration system should be updated. The recording system aims to increase certainty and security, which can also have a positive impact on encouraging people to make the most of their rights. Also, if the information in the registry is up to date, open and easily accessible, then other people can quickly get reliable information that they need to buy, sell, mortgage, lease or other type of transaction with rights.

ການປັບຄືນ: ການປ່ຽນແປງຕໍ່ ເຂດແດນ, ບໍ່ວ່າໃນຖານະສ່ວນໜຶ່ງຂອງໂຄງການໃດໜຶ່ງເພື່ອແຈກຢາຍທີ່ດິນຄືນ (ກະລຸນາເບິ່ງ “ການແຈກຢາຍທີ່ດິນຄືນ”) ຫຼືເພື່ອດັດແກ້ຄວາມຜິດພາດເລັກນ້ອຍ ໃນການກຳນົດເຂດແດນ.

ອະສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື ຊັບສິນປະເພດອະສັງຫາ: ໃນລະບົບກົດໝາຍປະເພນີ (ອັງກິດ), ຊັບສິນປະເພດອະສັງຫາ ໝາຍເຖິງ ທີ່ດິນ ແລະ ທຸກສິ່ງທີ່ຕິດກັບທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ, ລວມທັງອາຄານ, ຫ້ອງຄົບຊຸດ ແລະ ສິ່ງກໍ່ສ້າງອື່ນ ແລະ ວັດຖຸທຳມະຊາດອື່ນ ເຊັ່ນ: ຕົ້ນໄມ້. ຮູ້ກັນໃນຊື່ “ຊັບຄົງທີ່” ໃນລະບົບກົດໝາຍແຜ່ງ.

ຮັບຮູ້: ໃນບໍລິບົດການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງ, ຮັບຮູ້ (ຫຼື ການຮັບຮູ້) ໝາຍເຖິງ ການຮັບຊາບ ແລະ ຍອມຮັບ ການມີຢູ່ຂອງ 1) ທີ່ຕັ້ງຂອງທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, 2) ສິດ ຫຼື ສິດ ຕໍ່ກັບສິ່ງດັ່ງກ່າວ, ແລະ 3) ຜູ້ຖືຄອງ ຫຼື ສິດຂອງຜູ້ຖືຄອງ. ມັນ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ປະເທດໜຶ່ງມີກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບຂັ້ນຕອນ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ມີການຮັບຮູ້ຜູ້ຖືສິດຄອບຄອງທີ່ຊອບທຳ ແລະ ສິດຂອງພວກກ່ຽວ. ເວົ້າອີກທາງໜຶ່ງ ແມ່ນວ່າ ລັດ ຄວນຮັບຮູ້ສະຖານະການຕົວຈິງ ກໍລະນີທີ່ມີສິດຄອບຄອງທີ່ຊອບທຳ (ສະພາບ “ຢູ່ສະຖານທີ່ຕົວຈິງ”).

ລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນ: ລະບົບບໍລິຫານ ແລະ ກົດໝາຍຂອງລັດຖະບານ, ທີ່ປະຕິບັດຢູ່ ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນ ຫຼື ທະບຽນນິຕິກຳໃດໜຶ່ງ, ຊຶ່ງສາມາດບັນທຶກທີ່ດິນ, ກຳມະສິດທີ່ດິນ ແລະ ທຸລະກຳກ່ຽວກັບທີ່ດິນ (ຊື້ ແລະ ຂາຍ, ເຊົ່າ, ຈຳນອງ, ການສືບທອດມູນມໍລະດົກ, ແລະ ອື່ນໆ). ລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນ ປາກົດຈະໃຫ້ ບາງການຮັບຮູ້ທາງການ ຫຼື ບາງຜົນປະໂຫຍດຕາມກົດໝາຍ ຈາກການບັນທຶກດັ່ງກ່າວ. ເມື່ອ ກຳມະສິດ ຫຼື ສິດ ມີການປ່ຽນແປງ, ຫຼື ເມື່ອ ເຂດແດນຕອນດິນ ມີການປ່ຽນແປງ, ລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນຄວນປັບຂໍ້ມູນໃຫ້ສອດຄ່ອງ. ລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນແນໃສ່ເພີ່ມ ຄວາມແນ່ນອນ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງ, ຊຶ່ງ ຍັງສາມາດມີຜົນກະທົບດ້ານບວກ ໃນການຊຸກຍູ້ໃຫ້ ຄົນໃຊ້ສິດຂອງຕົນໃຫ້ໄດ້ຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດ. ນອກນັ້ນ, ຖ້າວ່າ ຂໍ້ມູນ ໃນຫ້ອງການທະບຽນ ເປັນຂໍ້ມູນປະຈຸບັນ, ເປີດເຜີຍ ແລະ ເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ, ຜູ້ອື່ນ ກໍຈະສາມາດເອົາຂໍ້ມູນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື ໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ ທີ່ຈຳເປັນໃຫ້ແກ່ການຊື້, ຂາຍ, ການຄ້າປະກັນ, ການເຊົ່າ ຫຼື ທຸລະກຳປະເພດອື່ນກ່ຽວກັບສິດ.

Redistributive reform: see “land reallocation”.

ການປະຕິຮູບດ້ວຍການແຈກຢາຍຄົນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຈັດສັນທີ່ດິນຄືນໃໝ່”.

Registered land: land that has been recorded in the land register, usually on the basis of “first registration”. Once registered, the owner will often receive an official certificate recording the details of the property, the ownership and any other rights. This is sometimes called a certificate of title or title deed. See “adjudication of title” and “first registration”.

ທີ່ດິນທີ່ໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ: ທີ່ດິນ ທີ່ໄດ້ຮັບການບັນທຶກ ໃນທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ, ປົກກະຕິ ບົນ ພື້ນຖານຂອງ “ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ”. ເມື່ອໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນແລ້ວ, ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ມັກຈະ ໄດ້ຮັບ ໃບຢັ້ງຢືນທາງການທີ່ບັນທຶກລາຍລະອຽດຂອງຊັບສິນ, ກຳມະສິດ ແລະ ທຸກສິດອື່ນ. ບາງຄັ້ງ ເອີ້ນວ່າ ໃບຢັ້ງຢືນກຳມະສິດ ຫຼື ສະໄໝດກຳມະສິດ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການພິສູດຫຼັກຖານກຳມະສິດ” ແລະ “ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ”.

Registered proprietor or owner: a person entered in the land register as the holder of the registered title to land.

ເຈົ້າຂອງຊັບສິນ ຫຼື ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ: ຜູ້ທີ່ລະບຸຢູ່ໃນທະບຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ໃນຖານະຜູ້ຖືຄອງກຳມະສິດທີ່ມີການຂຶ້ນທະບຽນຕໍ່ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ.

Registration of deeds: a system in which individual deeds are registered at the government-run deeds registry office. Often a copy of the deed is registered and the owner keeps the original. Commonly, no registration certificate is issued but a unique registration number is recorded on the deed. Also known as “deeds registration”. See “deeds registry”.

ການຂຶ້ນທະບຽນນິຕິກຳ: ລະບົບຊຶ່ງ ແຕ່ລະນິຕິກຳ ແມ່ນໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ ໄວ້ທີ່ຫ້ອງການທະບຽນນິຕິກຳ ຂອງລັດຖະບານ. ສຳເນົານິຕິກຳ ມັກຈະໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຮັກສາ ສະບັບແທ້. ໂດຍທົ່ວໄປ, ຈະບໍ່ມີການອອກໃບຢັ້ງຢືນການຂຶ້ນທະບຽນ ແຕ່ຈະມີ ເລກທີສະເພາະການຂຶ້ນທະບຽນນິຕິກຳ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ການຂຶ້ນທະບຽນນິຕິກຳ”. ກະລຸນາເບິ່ງ “ທະບຽນນິຕິກຳ”.

Registration of title: the act of recording a land parcel and its ownership details in the process or “first registration” in a title registration system or, once first registration has occurred, the act of recording a transaction in the title registration system. See “adjudication of title”, “guaranteed title” and “title registration system”.

ການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ: ການບັນທຶກຕອນດິນ ແລະ ລາຍລະອຽດກຳມະສິດຂອງຕອນດິນດັ່ງກ່າວ ໃນ ຂະບວນການ ຫຼື “ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ” ໃນລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ ຫຼື, ພາຍຫຼັງ ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ, ການບັນທຶກທຸລະກຳ ໃນລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການພິສູດຫຼັກຖານກຳມະສິດ”, “ກຳມະສິດທີ່ມີການຮັບປະກັນ” ແລະ “ລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ”.

Registration system: see “recording system”.

ລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນ”.

Regularization of ownership: in cases of informal or illegal occupation of land, the process where the State recognizes the rights as legal. The process is usually authorized by a law, and it confirms the ownership rights of the occupiers. It commonly occurs in peri-urban areas where large numbers of people have established their homes, often out of necessity due to conflict, famine or natural disaster. Regularization can also apply to buildings that were built without official permission.

ການເຮັດໃຫ້ກຳມະສິດຖືກຕາມລະບຽບ: ໃນກໍລະນີ ການເຂົ້າຄອບຄອງທີ່ດິນ ແບບນອກລະບົບ ຫຼື ບໍ່ຖືກ ກົດໝາຍ, ຂະບວນການທີ່ ລັດຮັບຮູ້ ສິດວ່າ ຖືກກົດໝາຍ ຂະບວນການ ປົກກະຕິ ແມ່ນອະນຸຍາດ ໂດຍ ກົດໝາຍ , ແລະ ມັນ ຍືນຍັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ເຂົ້າຄອບຄອງ. ມັນ ມັກເກີດຂຶ້ນ ໃນ ເຂດຊານເມືອງ ກໍລະນີທີ່ ຜູ້ຄົນຈຳນວນ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງບ້ານຢູ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ, ມັກຈະແມ່ນຍ້ອນຄວາມ ຈຳເປັນ ອັນເນື່ອງຈາກ ຄວາມຂັດແຍ່ງ, ຄວາມຫົວໂຫຍ ຫຼື ໂພທຳມະຊາດ. ການເຮັດໃຫ້ຖືກລະບຽບ ຍັງສາມາດ ນຳໃຊ້ຕໍ່ກັບອາຄານ ທີ່ປຸກສ້າງຂຶ້ນໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ທາງການ.

Regulated use: use of land that is specified in a planning law or document.

ການນຳໃຊ້ທີ່ມີການຄຸ້ມຄອງ: ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ລະບຸ ໄວ້ ໃນກົດໝາຍ ຫຼື ເອກະສານການວາງແຜນ.

Regulatory framework: the “legislative framework”.

ກອບລະບຽບການ: “ກອບນິຕິບັນຍັດ”.

Reorganization of parcels: see “readjustment” and “land consolidation”.

ການຈັດຕັ້ງທີ່ດິນຄືນໃໝ່: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການປັບຄືນ” ແລະ “ການລວມທີ່ດິນເຂົ້າກັນ”.

Reparation: return of a particular asset or payment of compensation to the value of that asset (at current value) in cases where the asset had been taken away, often by a previous government. See “equivalence” and “restitution”.

ການປົວແປງ: ການຄືນຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ການຈ່າຍຄ່າ ຊົດເຊີຍ ສຳລັບຄ່າຊັບສິນ (ມູນຄ່າປະຈຸບັນ) ໃນ ກໍລະນີທີ່ ຊັບສິນຖືກເອົາໄປ, ມັກຈະແມ່ນ ໂດຍລັດຖະບານຊຸດກ່ອນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການທຽບເທົ່າ” ແລະ “ການສົ່ງຄືນ”.

Responsible governance of tenure:

administering the rights (and obligations) associated with tenure of land and other natural resources, and between people and groups. Responsible or “good” governance of tenure means fair and equitable governance, which seeks to bring the greatest good to the most people, while minimising adverse impacts on individuals or groups, and keeping in mind the principle of sustainability. Responsible governance of tenure can deliver improved outcomes for people and for the environment, both now and into the future. See “governance”.

There are some basic characteristics of responsible governance of tenure. They are reflected in five general principles listed at the start of the VGGT. These are:

1. Recognition and respect for tenure right holders and their rights.
2. Safeguarding and protection of tenure rights against threats and infringements.
3. Promotion and facilitation of the enjoyment and exercise of tenure rights.
4. Provision of access to justice to deal with infringements to tenure rights.
5. Prevention of tenure disputes, violent conflicts and corruption.

There are also ten principles of implementation listed in the VGGT, which include transparency, rule of law and gender equity. These are part of responsible governance in general, and they apply equally well to responsible governance of tenure.

Restitution: the restoration of rights in land to a former owner (or that person’s descendants) where the land was taken by the state. See also “reparation”.

Right of enjoyment/usufruct: see “use right”.

ການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງຢ່າງມີຄວາມ

ຮັບຜິດຊອບ: ການບໍລິຫານສິດ (ແລະ ພັນທະ) ທີ່ຕິດພັນກັບ ສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ, ແລະ ລະຫວ່າງ ຄົນ ແລະ ກຸ່ມ. ການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຫຼື “ທີ່ດີ” ໝາຍເຖິງ ການບໍລິຫານຢ່າງຍຸດຕິທຳ ແລະ ທ່ຽງທຳ, ຊຶ່ງແມ່ນເພື່ອນຳເອົາສິ່ງທີ່ດີທີ່ສຸດມາໃຫ້ແກ່ ຄົນສ່ວນໃຫຍ່, ພ້ອມທັງ ຫຼຸດຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມ, ແລະ ຄຳນຶງເຖິງ ຫຼັກການຂອງຄວາມສາມາດຍືນຍົງ. ການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສາມາດໃຫ້ຜົນລັບທີ່ດີຂຶ້ນ ສຳລັບຜູ້ຄົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ທັງ ໃນປະຈຸບັນ ແລະ ໃນອະນາຄົດ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການບໍລິຫານ”.

ມີ ບາງ ຄຸນລັກສະນະພື້ນຖານຂອງການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ. ພວກມັນຖືກສະທ້ອນ ຢູ່ໃນ ຫ້າຫຼັກການທົ່ວໄປ ທີ່ລະບຸໄວ້ໃນຕອນຕົ້ນຂອງ VGGT. ຄຸນລັກສະນະດັ່ງກ່າວແມ່ນ:

1. ການຮັບຮູ້ ແລະ ການເຄົາລົບ ຜູ້ຖືສິດຄອບຄອງ ແລະ ສິດຂອງພວກກ່ຽວ.
2. ການຮັກສາ ແລະ ການປົກປ້ອງ ສິດຄອບຄອງ ຕໍ່ກັບໄພຂົ່ມຂູ່ ແລະ ການລ່ວງລະເມີດ.
3. ການສົ່ງເສີມ ແລະ ການອຳນວຍ ໃຫ້ແກ່ການຊົມໃຊ້ ແລະ ການນຳໃຊ້ສິດຄອບຄອງ.
4. ການສະໜອງການເຂົ້າເຖິງຄວາມຍຸດຕິທຳເພື່ອດຳເນີນການຕໍ່ກັບ ການລ່ວງລະເມີດ ສິດຄອບຄອງ.
5. ການສະກັດກັ້ນຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບສິດຄອບຄອງ, ຄວາມຂັດແຍ່ງທີ່ຮຸນແຮງ ແລະ ການສໍາລາດບັງຫຼວງ.

ຍັງມີສິບຫຼັກການຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ທີ່ລະບຸ ໃນ VGGT, ຊຶ່ງ ລວມມີ ຄວາມໂປ່ງໃສ, ການຄຸ້ມຄອງດ້ວຍກົດໝາຍ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນ ສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ການບໍລິຫານຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໂດຍທົ່ວໄປ, ແລະ ນຳໃຊ້ຢ່າງສະເໝີພາບ ຕໍ່ ການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

ການສົ່ງຄືນ: ການພື້ນຟູສິດ ໃນທີ່ດິນໃຫ້ແກ່ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງເດີມ (ຫຼື ຜູ້ສືບທອດຂອງຜູ້ກ່ຽວ) ກໍລະນີທີ່ ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກເອົາໂດຍ ລັດ. ກະລຸນາເບິ່ງຕົ້ນ “ການປົວແປງ”.

ສິດຊົມໃຊ້/ໄດ້ຮັບໝາກຜົນ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ສິດນຳໃຊ້”.

Rule of law: an approach based on following the procedures, requirements, rights and obligations imposed by the laws, including appeal rights, rather than a discretionary approach based on an official's individual, arbitrary view of how something should be done. As the VGGT notes in its ten principles of implementation, the rule of law means a rules-based approach through laws that are widely publicized in applicable languages, applicable to all, equally enforced and independently adjudicated, and that are consistent with obligations under national and international law, and with due regard to voluntary commitments under applicable regional and international instruments.

ການຄຸ້ມຄອງດ້ວຍກົດໝາຍ: ວິທີການ ອີງໃສ່ການ ປະຕິບັດຕາມລະບຽບຂັ້ນຕອນ, ຂໍ້ກຳນົດ, ສິດ ແລະ ພັນທະ ທີ່ວາງອອກໂດຍ ກົດໝາຍ, ລວມທັງ ສິດຮ້ອງທຸກ , ແທນທີ່ຈະໃຊ້ວິທີການຕາມດຸນພິນິດ ທີ່ອີງໃສ່ຄຳເຫັນ ສ່ວນຕົວ, ແບບຕາມອຳເພີໃຈ ຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ລັດ ກ່ຽວ ກັບວິທີດຳເນີນການຕໍ່ສິ່ງໃດໜຶ່ງ. ດັ່ງທີ່ VGGT ໄດ້ ລະບຸ ໃນສິບຫຼັກການຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການ ຄຸ້ມຄອງດ້ວຍກົດໝາຍ ໝາຍເຖິງ ວິທີການອີງຕາມກົດ ຜ່ານກົດໝາຍ ທີ່ເຜີຍແຜ່ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ໃນພາສາທີ່ ເໝາະສົມ, ນຳໃຊ້ຕໍ່ທຸກຄົນ, ບັງຄັບປະຕິບັດສະເໝີພາບ ກັນ ແລະ ພິຈາລະນາຕັດສິນຢ່າງເປັນເອກະລາດ, ແລະ ສອດຄ່ອງກັບພັນທະ ພາຍໃຕ້ ກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ ແລະ ສາກົນ, ແລະ ໂດຍໃຫ້ຄວາມສຳຄັນທີ່ເໝາະສົມຕໍ່ກັບ ພາລະຜູກພັນແບບສະໝັກໃຈ ພາຍໃຕ້ເຄື່ອງມືນິຕິກຳທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງຂອງພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ.

Safeguard: a function of the government in protecting, upholding, defending or looking after legitimate tenure rights of both itself (for publicly owned natural resources) and the population. The term is also used with the specific meaning of taking positive actions to deal with possible threats to people and their legitimate tenure rights.

Satellite positioning systems: the fixing of positions on the surface of the earth by measuring signals from satellites orbiting the earth. See “global navigation satellite systems”.

Scale: the relationship between the representation of an object on a plan or a map, and its size in reality. The more detailed a map, the larger its scale, so a large scale map would have a scale of between 1:25,000 and 1:1,000.

Security of tenure: certainty and protection regarding rights to land and other natural resources, usually based on clear and enforceable laws, a transparent administration system, and a robust judicial system. A clear, up to date recording system helps to promote security of tenure. People with insecure tenure face the risk that their rights will be threatened by competing claims, and can even be lost as a result of arbitrary eviction. Improving security of tenure is seen as necessary:

- to encourage investments to improve the productivity of agriculture, particularly medium to long-term investments, and thereby improve people’s livelihoods and food security;
- for conservation and the sound use of natural resources;
- to encourage the use of temporary rights for the use of land, including leasing;
- to reduce the number and the intensity of conflicts relating to the use of and transactions with real estate.

See “recording system”.

ມາດຕະການປົກປ້ອງ: ໜ້າທີ່ໜຶ່ງຂອງ ລັດຖະບານ ໃນ ການປົກປ້ອງ, ສົ່ງເສີມ, ປ້ອງກັນ ຫຼື ດູແລ ສິດຄອບຄອງທີ່ ຊອບທຳ ທັງຂອງຕົນເອງ (ສຳລັບ ຊັບພະຍາກອນທຳມະ ຊາດທີ່ເປັນຂອງສ່ວນລວມ) ແລະ ຂອງປະຊາຊົນ. ສັບດັ່ງ ກ່າວ ແມ່ນຍັງນຳໃຊ້ ກັບຄວາມໝາຍສະເພາະຂອງການ ດຳເນີນມາດຕະການ ຕໍ່ກັບ ໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຄົນ ແລະ ສິດຂອງ ພວກກ່ຽວ ໃນການຄອບຄອງທີ່ຊອບທຳ.

ລະບົບກຳນົດທີ່ຕັ້ງທາງດາວທຽມ: ການກຳນົດທີ່ຕັ້ງ ບົນ ຜິວໂລກ ໂດຍອັດແທກບັນດາສັນຍານຈາກດາວທຽມ ທີ່ໝູນ ອ້ອມໂລກ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ລະບົບດາວທຽມນຳທາງທົ່ວໂລກ”.

ມາດຕາສ່ວນ: ສາຍພົວພັນ ລະຫວ່າງ ຕົວແທນຂອງວັດຖຸ ໃດໜຶ່ງເທິງແຜນ ຫຼື ແຜນທີ່, ແລະ ມາດຕາສ່ວນຕົວຈິງຂອງ ມັນ. ແຜນທີ່ລະອຽດຂຶ້ນເທົ່າ, ມາດຕາສ່ວນກໍໃຫຍ່ຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ, ດັ່ງນັ້ນ ແຜນທີ່ທີ່ມີ ມາດຕາສ່ວນຂະໜາດໃຫຍ່ ອາດຈະມີ ມາດຕາສ່ວນລະຫວ່າງ 1:25,000 ແລະ 1:1,000.

ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສິດຄອບຄອງ: ຄວາມແນ່ນອນ ແລະ ການປົກປ້ອງ ສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດອື່ນ, ປົກກະຕິ ອົງໃສ່ກົດໝາຍທີ່ຈະແຈ້ງ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ໄດ້, ລະບົບການບໍລິຫານທີ່ໂປ່ງໃສ, ແລະ ລະບົບ ຕຸລາການທີ່ເຂັ້ມແຂງ. ລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນທີ່ຈະແຈ້ງ ແລະ ເປັນຂໍ້ມູນປະຈຸບັນ ຈະຊ່ວຍສົ່ງເສີມຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສິດ ຄອບຄອງ. ຄົນຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສິດຄອບຄອງ ຈະປະເຊີນຄວາມສ່ຽງ ທີ່ສິດຂອງພວກກ່ຽວ ຈະຖືກແຍ່ງ ຊິງເອົາ, ແລະ ອາດຈະເສຍສິດດັ່ງກ່າວ ອັນເນື່ອງຈາກຜົນ ຂອງການຂັບໄລ່ໃຫ້ອອກແບບພະເດັດການ. ການປັບປຸງ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສິດຄອບຄອງ ແມ່ນເຫັນວ່າຈຳເປັນ:

- ເພື່ອຊຸກຍູ້ການລົງທຶນປັບປຸງ ການຜະລິດກະສິກຳ, ໂດຍ ສະເພາະ ການລົງທຶນໄລຍະກາງ ແລະ ຍາວ, ແລະ ກໍ ຈະເປັນການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງ ດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງປະຊາຊົນ;
 - ເພື່ອການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ທີ່ດີ;
 - ເພື່ອຊຸກຍູ້ການນຳໃຊ້ສິດຊົ່ວຄາວ ເພື່ອນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ລວມທັງ ການເຊົ່າ;
 - ເພື່ອຫຼຸດ ຈຳນວນແລະ ລະດັບຂອງຄວາມຂັດແຍ່ງ ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ ແລະ ທຸລະກຳ ກ່ຽວກັບອະສັງຫາລິ ມະຊັບ.
- ກະລຸນາເບິ່ງ “ລະບົບບັນທຶກຂໍ້ມູນ”.

Servitude: an easement.

ສະພາວະຄວາມເປັນຈິງຕ້ອງຍອມຮັບ: ສິດໃຊ້ດິນຜູ້ອື່ນ.

Spatial data infrastructure: a framework of geographic data and metadata, users and tools that are connected in order to use the spatial data in an efficient and flexible way. It can also be described as the technology, policies, standards, human resources and related activities that are necessary to acquire, process, distributes, use, maintain and preserve spatial data.

ພື້ນຖານໂຄງລ່າງຂໍ້ມູນດ້ານພື້ນທີ່: ກອບຂອງຂໍ້ມູນພູມິສາດ ແລະ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນອື່ນ, ຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັນ ເພື່ອນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນດ້ານພື້ນທີ່ຢ່າງຍືດຢຸນ ແລະ ມີປະສິດທິພາບ. ມັນຍັງສາມາດ ຖືເປັນເຕັກໂນໂລຊີ, ນະໂຍບາຍ, ມາດຕະຖານ, ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ຈຳເປັນເພື່ອໄດ້ມາ, ດຳເນີນ, ແຈກຢາຍ, ນຳໃຊ້, ບຳລຸງຮັກສາ ແລະ ສະຫງວນຂໍ້ມູນດ້ານພື້ນທີ່.

Spatial referencing: the association of an entity with its absolute or relative location.

ການອ້າງອິງດ້ານພື້ນທີ່: ການສຳພັນຂອງສິ່ງໃດໜຶ່ງກັບທີ່ຕັ້ງແບບທຽບຖານ ຫຼື ເດີດຖານຂອງມັນ.

Speculation: the buying and selling of property for the main purpose of making money, without interest in using or developing the land. Speculation often involves short periods of time between the purchase and sale. In some countries, income from speculation is taxed at a higher rate than income based on investments.

ການເກງກຳໄລ: ການຊື້ ແລະ ຂາຍຂອງຊັບສິນ ເພື່ອລຸດປະສິງຫຼັກແມ່ນການສ້າງລາຍໄດ້, ໂດຍປາສະຈາກຄວາມສົນໃຈໃນການນຳໃຊ້ ຫຼື ພັດທະນາທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ການເກງກຳໄລ ມັກຈະມີໄລຍະເວລາທີ່ສັ້ນ ລະຫວ່າງການຊື້ ແລະ ການຂາຍ. ໃນ ບາງປະເທດ, ລາຍໄດ້ຈາກການເກງກຳໄລ ແມ່ນມີການເກັບອາກອນໃນອັດຕາທີ່ສູງກວ່າ ລາຍໄດ້ຈາກການລົງທຶນ.

Sporadic registration: registering land and the rights associated with it on a case-by-case basis for the first time (“first registration”). Sporadic registration is usually based on a specific action of the owner of the property to start the registration process. The owner is responsible for submitting an application for “first registration”, and needs to provide all the necessary documents (such as a description of the parcel, often with a survey plan prepared by a surveyor), and evidence of the rights (such as ownership, any leases or mortgages, any easements or servitudes, which is usually prepared by a lawyer). Sporadic registration has the advantage that it may be less expensive in the short term than systematic registration and that it tends to target most economically active property first. It has the disadvantage that it will take much longer to achieve complete coverage of all titles within the jurisdiction and it is not as much of a public, open process as systematic registration. Also known as “sporadic adjudication”. See “adjudication” and “first registration”.

Squatter: a person who occupies another person’s land without the owner’s permission or against the owner’s objection. See “squatting”.

Squatting: the act of occupying another person’s land without the owner’s permission. See “adverse possession”, “limitation period” and “prescription”.

Squatter’s rights: the rights that a person obtains by occupying another person’s land

ການຂຶ້ນທະບຽນຕາມການຮ້ອງຂໍ: ການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນ ແລະ ສິດທີ່ຕິດພັນກັບມັນ ເປັນແຕ່ລະກໍລະນີໄປຄັ້ງທໍາອິດ (“ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທໍາອິດ”). ການຂຶ້ນທະບຽນຕາມການຮ້ອງຂໍ ປົກກະຕິແມ່ນອີງໃສ່ ການດໍາເນີນການສະເພາະໃດໜຶ່ງຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບສິນ ເພື່ອເລີ່ມຂະບວນການການຂຶ້ນທະບຽນ. ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຮັບຜິດຊອບ ຍື່ນຄໍາຮ້ອງ ເພື່ອ “ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທໍາອິດ”, ແລະ ຕ້ອງສະໜອງເອກະສານທັງໝົດທີ່ຈໍາເປັນ (ເຊັ່ນ ລາຍລະອຽດຕອນດິນ, ມັກຈະມີ ແຜນສໍາຫຼວດທີ່ດິນທີ່ເຮັດໂດຍ ເຈົ້າໜ້າທີ່ວັດແທກທີ່ດິນ), ແລະ ຫຼັກຖານສິດ (ເຊັ່ນ ກໍາມະສິດ, ທຸກການເຊົ່າ ຫຼື ການຄ້າປະກັນ, ທຸກສິດໃຊ້ດິນຜູ້ອື່ນ ຫຼື ສະພາວະຄວາມເປັນຈິງຕ້ອງຍອມຮັບ, ຊຶ່ງ ແມ່ນປົກກະຕິ ເຮັດໂດຍ ນັກກົດໝາຍ). ການຂຶ້ນທະບຽນຕາມການຮ້ອງຂໍມີຂັດບ່ອນວ່າມັນອາດມີຕົ້ນທຶນໃນໄລຍະສັ້ນ ຕໍ່າກວ່າການຂຶ້ນທະບຽນເປັນລະບົບ ແລະ ມັນ ມີແນວໂນ້ມ ເລັ່ງໃສ່ ຊັບສິນທີ່ເປັນແຮງເສດຖະກິດກ່ອນໝູ່ໝົດ. ມັນມີຂໍ້ເສຍບ່ອນວ່າມັນຈະ ໃຊ້ເວລາດົນກວ່າ ເພື່ອາເລັດການອອກໃບຕາດິນໃຫ້ຄົບໝົດ ພາຍໃນເຂດໃດໜຶ່ງ ແລະ ມັນກໍບໍ່ແມ່ນຂະບວນການທີ່ເປີດເຜີຍຄືກັນກັບການຂຶ້ນທະບຽນເປັນລະບົບ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ການພິສູດຫຼັກຖານຕາມການຮ້ອງຂໍ”. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການພິສູດຫຼັກຖານ” ແລະ “ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທໍາອິດ”.

ຜູ້ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ: ຄົນຜູ້ທີ່ ເຂົ້າຄອບຄອງ ທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ມີການຄັດຄ້ານຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ”.

ການບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ: ການເຂົ້າຄອບຄອງທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄອບຄອງໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ”, “ກໍານິດເວລາ” ແລະ “ອາຍຸຄວາມ”.

ສິດຂອງຜູ້ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ: ສິດທີ່ຄົນຜູ້ໜຶ່ງ ໄດ້ຮັບໂດຍເຂົ້າຄອບຄອງທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງ ສໍາລັບໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການຄອບຄອງໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ”, “ກໍານິດເວລາ” ແລະ “ອາຍຸຄວາມ”.

State property: rights to land held by the State. A ministry or public agency is often appointed to manage the land.

ຊັບສິນຂອງລັດ: ສິດຕໍ່ກັບ ທີ່ດິນທີ່ຖືໂດຍລັດ. ກະຊວງ ຫຼື ອົງການລັດ ແມ່ນມັກຈະຖືກແຕ່ງຕັ້ງ ເພື່ອບໍລິຫານທີ່ດິນ ດັ່ງກ່າວ.

Statute of limitations: the name for the “limitation period” in common law (or English) systems. See “limitation period”.

ກົດການຈຳກັດເວລາ: ຊື່ ເພື່ອ “ກຳນົດເວລາ” ໃນ ລະບົບກົດໝາຍປະເພນີ (ຫຼື ອັງກິດ).

Strata title: see “condominium”.

ກຳນະສິດແບ່ງຍ່ອຍ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ອາຄານເປັນຊຸດ”.

Subdivision: the process of dividing a land parcel into different, usually smaller parcels. Subdivision will often require a plan showing the new boundaries, and this often needs to have government approval and be registered. Subdivision is the opposite to amalgamation. It is also possible to divide land vertically by means of condominium (see “condominium”). Subdivision is sometimes referred to as “mutation” or “division”.

ການແບ່ງຍ່ອຍ: ຂະບວນການຂອງ ການແບ່ງຕອນດິນ ອອກແຍກຕ່າງກັນຊຶ່ງມັກຈະເປັນຫຼາຍຕອນ. ການແບ່ງ ຍ່ອຍ ມັກຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີແຜນທີ່ສະແດງເຂດແດນໃໝ່ , ແລະ ມັກຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໂດຍ ລັດຖະບານ ແລະ ໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ. ການແບ່ງຍ່ອຍ ແມ່ນກົງກັນຂ້າມ ກັບການລວມ. ມັນຍັງ ສາມາດ ແບ່ງທີ່ດິນ ໃນລວງຕັ້ງ ໂດຍອາຄານເປັນຊຸດ (ກະລຸນາເບິ່ງ “ອາຄານເປັນຊຸດ”). ການແບ່ງຍ່ອຍ ແມ່ນບາງຄັ້ງ ເອີ້ນເປັນ “ການປ່ຽນຮູບ” ຫຼື “ການແບ່ງ”.

Sub lease: a lease where the landlord is not the owner of the land, but is rather the tenant of a lease from the owner.

ການເຊົ່າຕໍ່: ການເຊົ່າ ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ບໍ່ແມ່ນຜູ້ ເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ, ແຕ່ ແມ່ນຜູ້ອາໄສຢູ່ຕາມການເຊົ່າ ກັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ.

Survey: to measure, particularly to measure boundaries of parcels. See “cadastral survey”.

ສຳຫຼວດ: ວັດແທກ, ໂດຍສະເພາະ ວັດແທກເຂດແດນ ຂອງຕອນດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການສຳຫຼວດທີ່ດິນ”.

Systematic registration: registering land for the first time (“first registration”) using a systematic approach to surveying, adjudicating and registering parcels on a regular, area by area basis that covers all the land in a particular area. It has typically been done through a government programme. Systematic registration is relatively expensive due to the large numbers of parcels being dealt with, although on a per parcel basis the average cost may be significantly lower than with sporadic registration (due to economies of scale). Systematic registration has the advantage that it will provide more comprehensive land information within a given time frame. It will also give more people improved rights more quickly, thus supporting the general development impact of increased security of ownership and reduced transaction costs. Also known as “systematic adjudication”. See “adjudication” and “first registration”.

ການຂຶ້ນທະບຽນເປັນລະບົບ: ການທະບຽນທີ່ດິນ ຄັ້ງທຳອິດ (“ການຂຶ້ນທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ”) ໂດຍນຳໃຊ້ ວິທີການຢ່າງເປັນລະບົບ ເພື່ອສຳຫຼວດ, ພິສູດ ແລະ ຂຶ້ນ ທະບຽນ ຕອນດິນ ໂດຍເປັນປະຈຳ ໄປແຕ່ລະເຂດ ກວມ ເອົາ ທີ່ດິນທັງໝົດ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ປົກກະຕິ ມັນຈະເຮັດ ຜ່ານໂຄງການຂອງລັດຖະບານ. ການຂຶ້ນທະບຽນເປັນ ລະບົບ ແມ່ນມີຕົ້ນທຶນຂ້ອນຂ້າງສູງ ຍ້ອນຈຳນວນທີ່ຫຼາຍ ຂອງຕອນດິນທີ່ຕ້ອງດຳເນີນການ ເຖິງວ່າຖ້າຄິດໄລ່ຕໍ່ໜຶ່ງ ຕອນດິນ, ຕົ້ນທຶນສະເລ່ຍອາດຈະຕໍ່າກວ່າຫຼາຍ ທຽບກັບ ການຂຶ້ນທະບຽນຕາມການຮ້ອງຂໍ (ຍ້ອນມາດຕາສ່ວນ ດ້ານເສດຖະກິດ). ການຂຶ້ນທະບຽນເປັນລະບົບມີຂໍ້ດີບ່ອນ ວ່າ ມັນ ຈະໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ດິນທີ່ລະອຽດກວ່າ ພາຍໃນໄລຍະ ເວລາທີ່ກຳນົດໄວ້. ມັນ ຍັງໃຫ້ ສິດທີ່ດີຂຶ້ນແກ່ ຄົນຫຼາຍ ກວ່າ ໄວຂຶ້ນ, ຊຶ່ງຈະເປັນການສະນັບສະໜູນຜົນກະທົບ ການພັດທະນາໂດຍລວມ ໃນການເພີ່ມຄວາມໝັ້ນຄົງ ດ້ານກຳມະສິດ ແລະ ຫຼຸດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການເຮັດທຸລະກຳ ຕ່າງໆ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ການພິສູດຫຼັກຖານເປັນລະບົບ”. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການພິສູດຫຼັກຖານ” ແລະ “ການຂຶ້ນ ທະບຽນຄັ້ງທຳອິດ”.

Tenancy: a lease, sometimes used to refer to a lease for a short period. See “lease”.

ການຢູ່ອາໄສ: ການເຊົ່າ, ບາງຄັ້ງ ນຳໃຊ້ເພື່ອ ອ້າງເຖິງ ການເຊົ່າໄລຍະສັ້ນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການເຊົ່າ”.

Tenant: a person who occupies another person’s land on the basis of a lease agreement, and whose rights and obligations are expressed in the lease. Also known as a “lessee”.

ຜູ້ອາໄສຢູ່: ຄົນຜູ້ທີ່ເຂົ້າຄອບຄອງ ທີ່ດິນຂອງອົກຜູ້ໜຶ່ງ ບົນພື້ນຖານສັນຍາການເຊົ່າ, ແລະ ຜູ້ທີ່ສິດ ແລະ ພັນທະ ແມ່ນຖືກລະບຸໃນສັນຍາເຊົ່າ. ຍັງຮູ້ກັນໃນຊື່ “ຜູ້ເຊົ່າ”.

Tenure: the relationship, whether legally or customarily defined, between people as individuals or groups, with respect to land and other natural resources. The rules of tenure define how access is granted to rights to use, control and transfer resources, as well as associated responsibilities and restrictions. Tenure is often expressed in terms of the rights (and also the duties) that someone has in relation to a natural resource. Tenure is another way of referring to the rights to possess, occupy and use, harvest and collect produce, sell, gift, mortgage, lease out, leave by inheritance, etc. Tenure rights can also include the right to exclude others from occupying or using the land or forest, particularly where a person has an exclusive right to all the land or forest. There are also other cases where people are not the owners of the land, but they still have tenure rights, such as a use right or lease, or non-exclusive rights, such as a right to collect food, water or other material from the land or water, even though someone else has the main rights related to that natural resource. See “tenure system”.

ສິດຄອບຄອງ: ສາຍພົວພັນ, ບໍ່ວ່າ ຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ປະເພນີ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້, ລະຫວ່າງ ຄົນ ໃນຖານະ ບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມ, ຕໍ່ກັບ ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ. ກົດຂອງສິດຄອບຄອງ ໄດ້ກຳນົດວິທີການເຂົ້າເຖິງ ສິດ ນຳໃຊ້, ຄວບຄຸມ ແລະ ໂອນຊັບພະຍາກອນ, ກໍຄື ຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດທີ່ຕິດພັນ. ສິດຄອບຄອງ ແມ່ນ ມັກຈະສະແດງອອກໃນດ້ານສິດ (ແລະ ໜ້າທີ່) ທີ່ ບາງ ຄົນມີກ່ຽວກັບ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ສິດຄອບຄອງ ແມ່ນອີກທາງຂອງການອ້າງເຖິງ ສິດໃນການຖືຄອງ, ເຂົ້າຄອບຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້, ເກັບກ່ຽວ ແລະ ເກັບຜະລິດ ຕະຜົນ, ຂາຍ, ໃຫ້ລ້າ, ຈຳນອງ, ໃຫ້ເຊົ່າ, ໃຫ້ສືບທອດມູນ ມໍລະດົກ, ແລະ ອື່ນໆ. ສິດຄອບຄອງ ຍັງສາມາດ ລວມມີ ສິດທີ່ຈະ ບໍ່ໃຫ້ຜູ້ອື່ນເຂົ້າຢູ່ ຫຼື ນຳໃຊ້ ທີ່ດິນຫຼື ປ່າໄມ້ດັ່ງກ່າວ, ໂດຍສະເພາະ ກໍລະນີທີ່ ຄົນຜູ້ໜຶ່ງມີສິດຜູກຂາດຕໍ່ທີ່ດິນ ຫຼື ປ່າໄມ້ດັ່ງກ່າວ. ຍັງມີ ກໍລະນີອື່ນທີ່ ຄົນຜູ້ບໍ່ແມ່ນຜູ້ເປັນ ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ, ແຕ່ ຍັງມີສິດຄອບຄອງ, ເຊັ່ນ ສິດນຳໃຊ້ ຫຼື ໃຫ້ເຊົ່າ, ຫຼື ສິດແບບບໍ່ຜູກຂາດ, ເຊັ່ນ ສິດເກັບອາຫານ, ນ້ຳ ຫຼື ສິ່ງອື່ນ ຈາກ ທີ່ດິນ ຫຼື ນ້ຳດັ່ງກ່າວ, ເຖິງແມ້ວ່າ ຜູ້ອື່ນ ມີ ສິດຕົ້ນຕໍກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ກະລຸນາ ເບິ່ງ “ລະບົບສິດຄອບຄອງ”.

Tenure reform: see “land tenure reform”.

ການປະຕິຮູບສິດຄອບຄອງ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ການ ປະຕິຮູບສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ”.

Tenure security: see “security of tenure”.

ຄວາມໝັ້ນຄົງສິດຄອບຄອງ: ກະລຸນາເບິ່ງ “ຄວາມໝັ້ນ ຄົງຂອງສິດຄອບຄອງ”.

Tenure system: the broad relationships, customs, laws, administrative practices and other means of regulating rights between people, communities and countries. In the Preface to the VGGT, there is the following definition:

- Tenure Systems define and regulate how people, communities and others gain access to land, fisheries and forests. These systems determine who can use which resources, for how long, and under what conditions. They may be based on written policies and laws as well as unwritten customs and practices.

Tenure systems are at the heart of how people, communities and nations gain access to natural resources, whether through formal law or informal arrangements. The rules of tenure determine who can use which resources, for how long, and under what circumstance. The tenure system is the overall system regulating all the individual and group rights over the natural resources. The expression covers how we organise people’s rights within a group, community, nation or region of the world. The expression “tenure system” also points to the many organisations and individuals involved in tenure rights, because a tenure system is about people, communities and others. The range of participants includes governments and their administrative agencies, the courts, tenure rights holders, businesses, civil society, academics and the broader community.

Title: the official document giving evidence of a person’s right to land, or “entitlement”, which is usually in the form of a document known as a “certificate of title”, “land title”, “title deed” or “title certificate”. Title can also be used to mean “ownership”.

ລະບົບສິດຄອບຄອງ: ສາຍພົວພັນ, ປະເພນີ, ກົດໝາຍ, ການປະຕິບັດດ້ານບໍລິຫານ ແລະ ວິທີການອື່ນ ໃນ ຂອບເຂດວ່າງ ທີ່ຄຸ້ມຄອງສິດ ລະຫວ່າງ ຄົນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ປະເທດ. ໃນ ອະລຳພະບົດຂອງ VGGT, ມີນິຍາມດັ່ງນີ້:

ລະບົບສິດຄອບຄອງ ກຳນົດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ວິທີທີ່ ຄົນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ອື່ນ ໄດ້ຮັບການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ, ການປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້. ລະບົບດັ່ງກ່າວ ກຳນົດ ຜູ້ໃດສາມາດນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນໃດ, ໄດ້ດິນປານໃດ, ແລະ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂ ໃດ. ມັນສາມາດອົງໃສ່ ນະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ເປັນ ລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ປະເພນີ ແລະ ການປະຕິບັດທີ່ບໍ່ ໄດ້ເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

ລະບົບສິດຄອບຄອງ ແມ່ນຢູ່ໜ້າກຫົວໃຈຂອງວິທີທີ່ ຄົນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຊາດ ໄດ້ຮັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາ ກອນທຳມະຊາດ, ບໍ່ວ່າ ຜ່ານໃນລະບົບກົດໝາຍ ຫຼື ນອກລະບົບ. ກົດສິດຄອບຄອງ ກຳນົດ ໃຜສາມາດນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນໃດ, ໄດ້ດິນປານໃດ, ແລະ ພາຍໃຕ້ກໍລະນີ ໃດ. ລະບົບສິດຄອບຄອງ ແມ່ນລະບົບໂດຍລວມທີ່ຄຸ້ມຄອງ ສິດຂອງບຸກຄົນ ແລະ ກຸ່ມ ຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະ ຊາດ. ການລະບຸ ກວມເອົາ ວິທີທີ່ ພວກເຮົາຈັດຕັ້ງ ສິດ ຂອງຜູ້ຄົນ ພາຍໃນ ກຸ່ມ, ຊຸມຊົນ, ຊາດ ຫຼື ພາກພື້ນໃນໂລກ. ຄຳວ່າ “ລະບົບສິດຄອບຄອງ” ຍັງຊີ້ໄປຍັງ ຫຼາຍການ ຈັດຕັ້ງ ແລະ ບຸກຄົນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິດຄອບຄອງ, ເນື່ອງ ຈາກລະບົບສິດຄອບຄອງ ແມ່ນກ່ຽວກັບ ຄົນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ອື່ນ. ລະດັບຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ລວມມີ ລັດຖະບານ ແລະ ອົງການບໍລິຫານຂອງພວກກ່ຽວ, ສານ, ຜູ້ຖືສິດ ຄອບຄອງ, ທຸລະກິດ, ສັງຄົມພົນລະເຮືອນ, ນັກວິຊາການ ແລະ ຊຸມຊົນໃນວົງກວ້າງຂຶ້ນ.

ໃບກຳມະສິດ: ເອກະສານທາງການເປັນຫຼັກຖານແກ່ສິດ ຜູ້ໃດໜຶ່ງຕໍ່ທີ່ດິນ, ຫຼື “ການໃຫ້ສິດ”, ຊຶ່ງ ບົກກະຕິ ແມ່ນໃນ ຮູບແບບຂອງເອກະສານໜຶ່ງ ຮູ້ກັນໃນຊື່ “ໃບຢັ້ງຢືນກຳມະ ສິດ”, “ໃບຕາດິນ”, “ສະໄໝດກຳມະສິດ” ຫຼື “ໃບຢັ້ງຢືນ ກຳມະສິດ”.

ໃບກຳມະສິດ ຍັງສາມາດນຳໃຊ້ເພື່ອໝາຍເຖິງ “ກຳມະ ສິດ”.

Title deeds: documents giving evidence of title to land. See “land title” and “title”.

Title insurance: a service offered by insurance companies (for a fee) to protect a purchaser, tenant or lender against any losses that the person might suffer due to problems with the legal ownership of the property, such as the property being sold twice or having unknown rights that affect it. Title insurance is very common in the United States of America, which has a deeds system in most of its states (the deeds registry is often based in the local court).

Title registration system: a government run system for recording properties, ownership and transactions with property rights. The title registration system shows details of the property and the name and rights of the owner and others (such as tenants, lenders). The registration of title system differs from a deeds registration system because 1) the transaction only becomes effective on registration, 2) the land registry issues an updated copy of the register (sometimes called a “certificate of title”) to the owner after it has registered a transaction, and 3) the registration of title system commonly has some form of guarantee as to the accuracy of the information. Because a transaction is only legally effective once it is registered, a person only becomes the owner after he or she has registered the transfer or inheritance documents at the land registry. This system has been described as “title by registration”, because it is the act of registration that makes someone the owner of the land. In a deeds system, which is “registration of title”, the person is already by owner by means of the deed, and he or she is simply recording it at the deeds registry. See “adjudication of title” and “guaranteed title”.

ສະໄໝດກຳມະສິດ: ເອກະສານ ຫຼື ກຖານກຳມະສິດຕໍ່ທີ່ດິນ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ໃບຕາດິນ” ແລະ “ໃບກຳມະສິດ”.

ການປະກັນໄພກຳມະສິດ: ການບໍລິການ ສະໜອງໂດຍບໍລິສັດປະກັນໄພ (ແລກກັບຄ່າທຳນຽມ) ເພື່ອປົກປ້ອງຜູ້ຊື້, ຜູ້ອາໄສຢູ່ ຫຼື ຜູ້ໃຫ້ກູ້ຢືນ ຕໍ່ກັບທຸກການສູນເສຍທີ່ຄິນອາດປະສິບ ຍ້ອນບັນຫາ ກ່ຽວກັບກຳມະສິດຕາມກົດໝາຍຕໍ່ຊັບສິນ, ເຊັ່ນ ຊັບສິນ ຖືກຂາຍສອງເທື່ອ ຫຼື ມີສິດທີ່ບໍ່ຮູ້ຈັກທີ່ກະທົບຕໍ່ມັນ. ການປະກັນໄພກຳມະສິດ ແມ່ນມີທົ່ວໄປໃນ ສະຫະລັດອາເມລິກາ, ຊຶ່ງມີລະບົບກຳມະສິດໃນເກືອບທຸກລັດ (ທະບຽນນິຕິກຳ ແມ່ນມັກຈະຕັ້ງຢູ່ໃນສານທ້ອງຖິ່ນ).

ລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ: ລະບົບຂອງລັດຖະບານເພື່ອ ບັນທຶກບັນດາຊັບສິນ, ກຳມະສິດ ແລະ ທຸລະກຳ ກ່ຽວກັບສິດໃນຊັບສິນ. ລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດສະແດງ ລາຍລະອຽດຂອງຊັບສິນ ແລະ ຊື່ ແລະ ສິດ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ຜູ້ອື່ນ (ເຊັ່ນ ຜູ້ອາໄສຢູ່, ຜູ້ໃຫ້ກູ້ຢືນ). ລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ ແຕກຕ່າງຈາກລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນນິຕິກຳ ເນື່ອງຈາກ 1) ທຸລະກຳ ຈະມີຜົນສັກສິດກໍ່ຕໍ່ເມື່ອ ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນ, 2) ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນ ອອກສຳເນົາທະບຽນສະບັບໃໝ່ໃຫ້ (ບາງຄັ້ງ ເອີ້ນວ່າ “ໃບຢັ້ງຢືນກຳມະສິດ”) ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ພາຍຫຼັງ ໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນທຸລະກຳ, ແລະ 3) ລະ ບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ ມັກຈະມີບາງຮູບແບບການຮັບປະກັນ ຕໍ່ກັບ ຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງຂໍ້ມູນ. ເນື່ອງຈາກ ທຸລະກຳ ຈະມີຜົນສັກສິດຕາມຕາມກົດໝາຍ ເມື່ອໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນ, ຄົນຜູ້ໜຶ່ງ ຈະກາຍເປັນເຈົ້າຂອງ ພາຍຫຼັງ ຜູ້ກ່ຽວໄດ້ຮັບການຂຶ້ນທະບຽນການໂອນ ຫຼື ການສືບທອດມາມໍລະດົກ ເອກະສານ ໄວ້ທີ່ຫ້ອງການທະບຽນທີ່ດິນເທົ່ານັ້ນ. ລະບົບນີ້ ໄດ້ຖືກລະບຸເປັນ “ກຳມະສິດໂດຍການຂຶ້ນທະບຽນ”, ເນື່ອງຈາກ ມັນແມ່ນການຂຶ້ນທະບຽນ ທີ່ເຮັດໃຫ້ບາງຄົນກາຍເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ. ໃນລະບົບນິຕິກຳ, ຊຶ່ງ ແມ່ນ “ການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ”, ຜູ້ຄົນ ໄດ້ກາຍເປັນເຈົ້າຂອງແລ້ວ ດ້ວຍນິຕິກຳ, ແລະ ຜູ້ກ່ຽວແມ່ນພຽງແຕ່ໄດ້ຮັບການບັນທຶກໄວ້ໃນທະບຽນນິຕິກຳ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ການພິສູດຫຼືກຖານກຳມະສິດ” ແລະ “ກຳມະສິດທີ່ມີການຮັບປະກັນ”.

Topography: the physical features of the earth's surface.

ໂອນ: ເອົາກຳມະສິດ ຫຼື ບາງສິດອື່ນ ກ່ຽວກັບ ຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ຈາກຄົນຜູ້ໜຶ່ງທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ໃຫ້ອີກຜູ້ໜຶ່ງ. ການໂອນຍັງສາມາດໃຊ້ປັນຊື່ ເອກະສານທີ່ນຳໃຊ້ເພື່ອໂອນກຳມະສິດທີ່ດິນ ຈາກ “ຜູ້ໂອນ” ໃຫ້ແກ່ “ຜູ້ຮັບໂອນ”.

Topographic map: a map showing the physical features of the earth, usually incorporating contour lines. A topographic map shows the detailed physical attributes of an area using accepted signs and methods, such as contours to show height and different colours to show differences between areas.

ແຜນທີ່ແບບພູມນິປະເທດ: ແຜນທີ່ ຊຶ່ງສະແດງ ສິ່ງທີ່ເປັນຮູບປະທຳ ຂອງໂລກ, ປົກກະຕິ ຈະປະກອບມີເສັ້ນສີ. ແຜນທີ່ແບບພູມນິປະເທດ ສະແດງ ລາຍລະອຽດ ຄຸນລັກສະນະຕົວຈິງຂອງເຂດໃດໜຶ່ງ ດ້ວຍການນຳໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍ ແລະ ວິທີທີ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບ, ເຊັ່ນ ຮູບຊົງເພື່ອສະແດງຄວາມສູງ ແລະ ສີຕ່າງໆ ເພື່ອສະແດງ ຄວາມແຕກຕ່າງ ລະຫວ່າງເຂດ.

Torrens System: a form of title registration system used in Australia, New Zealand, some part of Canada and a small number of other countries, states or areas. Each jurisdiction has its own rules, so there is no single Torrens system, but common characteristics are: a register, a certificate of title, a guarantee that the information in the register is reliable, and a compensation system in case of errors in the register or fraudulent sale.

ລະບົບແບບຂຶ້ນທະບຽນ: ຮູບແບບລະບົບການຂຶ້ນທະບຽນກຳມະສິດ ທີ່ນຳໃຊ້ໃນອົດສະຕາລີ, ນິວຊີແລນ, ບາງສ່ວນຂອງການາດາ ແລະ ປະເທດ, ລັດ ຫຼື ເຂດອື່ນ ຈຳນວນໜ້ອຍໜຶ່ງ. ແຕ່ລະປະເທດມີ ກົດຂອງຕົນເອງ, ດັ່ງນັ້ນ ຈະບໍ່ມີ ລະບົບແບບຂຶ້ນທະບຽນອັນດຽວກັນ, ແຕ່ມີບາງຈຸດພິເສດທີ່ຄືກັນ ຄື: ທະບຽນ, ໃບຢັ້ງຢືນກຳມະສິດ, ການຮັບປະກັນວ່າຂໍ້ມູນ ໃນທະບຽນແມ່ນເຊື່ອຖືໄດ້, ແລະ ລະບົບການຊົດເຊີຍ ໃນກໍລະນີມີຄວາມຜິດພາດໃນທະບຽນ ຫຼື ການຂາຍແບບສັ່ງໂກງ.

Transaction: a change to the ownership or the rights associated with land, usually involving the owner and another person, such as transfer of rights from one person to another, a lease of the property or a mortgage of the property.

ທຸລະກຳ: ການປ່ຽນແປງກຳມະສິດ ຫຼື ສິດທີ່ຕິດພັນກັບທີ່ດິນ, ປົກກະຕິ ແມ່ນມີຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ອີກຜູ້ໜຶ່ງ, ເຊັ່ນ ການໂອນຂອງສິດຈາກຜູ້ໜຶ່ງ ໃຫ້ອີກຜູ້ໜຶ່ງ, ການເຊົ່າຊັບສິນ ຫຼື ການຈຳນອງຊັບສິນ.

Transaction costs: the expenses involved in making a transaction, such as a transfer of ownership. Transaction costs can include lawyer's fees, taxes and duties, registration fees and the fee charged by a real estate agent or bank.

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທຸລະກຳ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສ້າງທຸລະກຳ, ເຊັ່ນ ການໂອນຂອງກຳມະສິດ. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທຸລະກຳ ສາມາດລວມມີ ຄ່າບໍລິການກົດໝາຍ, ອາກອນ ແລະ ພາສີ, ຄ່າທຳນຽມການຂຶ້ນທະບຽນ ແລະ ຄ່າບໍລິການຂອງພະນັກງານອະສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື ທະນາຄານ.

Transboundary: going across a boundary, often an international boundary. Natural features, such as rivers, wetlands, deserts go across boundaries, and they require a coordinated approach from the surrounding countries to manage them well.

ການຂ້າມເຂດແດນ: ການໄປຂ້າມເຂດແດນ, ນັກຈະແມ່ນເຂດແດນສາກົນ. ສິ່ງຈາກທຳມະຊາດ, ເຊັ່ນ ແມ່ນ້ຳ, ດິນຊຸມນ້ຳ, ດິນແຫ້ງແລ້ງ ຂ້າມເຂດແດນ, ແລະ ມັນກຳນົດໃຫ້ມີວິທີການທີ່ມີການປະສານງານກັນ ຈາກ ບັນດາປະເທດອ້ອມຂ້າງ ເພື່ອບໍລິຫານໃຫ້ດີ.

Transfer: to pass ownership or some other right in relation to a property from one living person to another. Transfer can also be the name of the document used to pass ownership of land from the “transferor” to the “transferee”.

ໂອນ: ເອົາກຳມະສິດ ຫຼື ບາງສິດອື່ນ ກ່ຽວກັບ ຊັບສິນໃດໜຶ່ງ ຈາກຄົນຜູ້ໜຶ່ງທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ໃຫ້ອີກຜູ້ໜຶ່ງ. ການໂອນຍັງສາມາດໃຊ້ປັນຊື່ ເອກະສານທີ່ນຳໃຊ້ເພື່ອໂອນກຳມະສິດທີ່ດິນ ຈາກ “ຜູ້ໂອນ” ໃຫ້ແກ່ “ຜູ້ຮັບໂອນ”.

Transparency: as the VGGT notes in its ten principles of implementation, transparency means clearly defining and widely publicizing policies, laws and procedures, and decisions in applicable languages and accessible formats.

ຄວາມໂປ່ງໃສ: ດັ່ງທີ່ VGGT ໄດ້ລະບຸ ໃນ ສິບຫຼັກການຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ຄວາມໂປ່ງໃສ ໝາຍເຖິງ ນະໂຍບາຍ, ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບຂັ້ນຕອນ, ແລະ ຄຳຕົກລົງທີ່ກຳນົດຈະແຈ້ງ ແລະ ທີ່ໄດ້ຮັບການເຜີຍແຜ່ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ໃນພາສາທີ່ນຳໃຊ້ ແລະ ໃນຮູບແບບທີ່ເຂົ້າເຖິງໄດ້.

Trespass: to go onto the land of another person without the owner’s permission. See “trespasser”.

ລ່ວງລ້າ: ເຂົ້າໄປໃນທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງ ໂດຍປາສະຈາກການອະນຸຍາດຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຜູ້ລ່ວງລ້າ”.

Trespasser: a person who goes onto another person’s land without the owner’s permission or in spite of the owner’s objection. See “squatter”.

ຜູ້ລ່ວງລ້າ: ຄົນຜູ້ທີ່ ເຂົ້າໄປທີ່ດິນຂອງອີກຜູ້ໜຶ່ງ ໂດຍປາສະຈາກການອະນຸຍາດຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ມີການຄັດຄ້ານຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ. ກະລຸນາເບິ່ງ “ຜູ້ບຸກລຸກເຂົ້າອາໄສ”.

Unique parcel identifier: a number (or sometimes a combination of numbers and letters) that identifies a land parcel in a certain area and that is used only for that land parcel. Parcel identifiers sometimes incorporate letters or numbers referring to the administrative area, such as the district or province.

ຕົວລະບຸຕອນດິນສະເພາະ: ຈຳນວນ (ຫຼື ບາງຄັ້ງ ການປະສົມປະສານຂອງຕົວເລກ ແລະ ອັກສອນ) ທີ່ ລະບຸຕົວຕອນດິນຂອງຕອນດິນ ໃນເຂດໃດໜຶ່ງ ແລະ ທີ່ນຳໃຊ້ສະເພາະຕອນດິນດັ່ງກ່າວ. ຕົວລະບຸຕອນດິນ ບາງຄັ້ງ ລວມເອົາອັກສອນ ຫຼື ຕົວເລກທີ່ອ້າງເຖິງ ເຂດບໍລິຫານ, ເຊັ່ນ ເມືອງ ຫຼື ແຂວງ.

Urban planning: an approach to investigating and making decisions about how land will be used in urban areas, whether for housing, commerce, recreation or other purposes. It aims to take into account all the urban society’s needs and identify land that can be used to meet those needs in the most efficient and harmonious way.

ການອາງແຜນຕົວເມືອງ: ວິທີການສອບສວນ ແລະ ຕົກລົງ ກ່ຽວກັບ ວິທີທີ່ທີ່ດິນ ຈະຖືກນຳໃຊ້ ໃນເຂດຕົວເມືອງ, ບໍ່ວ່າ ເພື່ອ ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການຄ້າ, ການສ້າງຄົນ ຫຼື ຈຸດປະສົງອື່ນ. ມັນ ແນໃສ່ຄຳນຶງເຖິງ ທຸກ ຄວາມຕ້ອງການຂອງສັງຄົມຕົວເມືອງ ແລະ ລະບຸທີ່ດິນທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ ດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ກົມກຽວທີ່ສຸດ.

Urbanization: the process of the development of towns and cities, usually associated with increased populations.

ການສ້າງຕົວເມືອງ: ຂະບວນການພັດທະນາຂອງເມືອງ ແລະ ຕົວເມືອງໃຫຍ່, ປົກກະຕິ ຕິດພັນກັບ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ.

Use right: one of the main elements of ownership, the use right gives the owner the right to occupy and do things on the property. A holder of a use right may not have the right to sell the property, etc.

ສິດນຳໃຊ້: ໜຶ່ງຂອງອົງປະກອບຫຼັກຂອງກຳມະສິດ, ສິດນຳໃຊ້ ໃຫ້ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ສິດທີ່ຈະເຂົ້າຄອບຄອງ ແລະ ເຮັດສິ່ງຕ່າງໆຕໍ່ຊັບສິນ. ຜູ້ຖືຄອງສິດນຳໃຊ້ ບໍ່ສາມາດຂາຍຊັບສິນດັ່ງກ່າວ, ແລະ ອື່ນໆ.

Usufruct: in civil law systems, the word meaning “use right” (to use the land). See “use right”.

ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນ: ໃນລະບົບກົດໝາຍແຜ່ງ, ຄຳສັບໝາຍເຖິງ “ສິດນຳໃຊ້” (ເພື່ອນຳໃຊ້ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ). ກະລຸນາເບິ່ງ “ສິດນຳໃຊ້”.

Zoning: a planning procedure where a designated zone is allocated for a specified use or uses. Zoning is a commonly used approach to planning that identifies the uses to which the zoned land may be put and specifies the type, amount and location of that development. Its aim is to promote orderly use and development and also to reduce or avoid inconsistent uses adjacent to one another.

ການກຳນົດເຂດ: ລະບຽບຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ ຊຶ່ງເຂດທີ່ກຳນົດໃດໜຶ່ງ ແມ່ນຖືກຈັດສັນສຳລັບການນຳໃຊ້ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້. ການກຳນົດເຂດ ແມ່ນວິທີການທີ່ມີການນຳໃຊ້ ໃນການວາງແຜນທີ່ລະບຸຂອບເຂດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນເຂດໃດໜຶ່ງ ແລະ ລະບຸປະເພດ, ຈຳນວນ ແລະ ທີ່ຕັ້ງຂອງການພັດທະນາດັ່ງກ່າວ. ເປົ້າໝາຍ ແມ່ນເພື່ອ ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ເປັນລະບຽບ ແລະ ຍັງຫຼຸດ ຫຼື ຫຼີກລ່ຽງ ການນຳໃຊ້ ທີ່ໃກ້ກັນແຕ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັນ.

Sources

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). 2003. *Multilingual thesaurus on land tenure*. FAO, Rome
www.fao.org/3/a-x2038e.pdf

FAO. 2016. *Responsible Governance of Tenure and the Law*.
www.fao.org/3/a-i5449e.pdf

International Federation of Surveyors (FIG). 1995. *The FIG Statement on the Cadastre*. Australia
www.fig.net/resources/publications/figpub/pub11/figpub11.asp

IPCC. 1999. *Special Report on Land Use, Land-Use Change And Forestry*.
www.grida.no/climate/ipcc/land_use/index.htm

United Nations Economic Commission to Europe (UNECE). 1996. *Land Administration Guidelines*. New York.
www.unece.org/fileadmin/DAM/him/documents/Publications/land.administration.guidelines.e.pdf

UN Women, Gender Equality Glossary.
<https://trainingcentre.unwomen.org/mod/glossary/view.hp?id=36&mode=letter&hook=G&sortkey=&sortorder=>

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ

ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ (FAO) ພິດຈະນານຸກົມຫຼາຍພາສາ ກ່ຽວກັບ ສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ, ໂຮມ, 2003 ຫາໄດ້ທີ່: www.fao.org/3/a-x2038e.pdf

ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ (FAO) ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ຢ່າງມີຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ກັບ ການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ກິດໝາຍ, ໂຮມ, 2016 ຫາໄດ້ທີ່: www.fao.org/3/a-i5449e.pdf

ສະຫະພັນສາກົນຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ວັດແທກທີ່ດິນ (FIG) ຖະແຫຼງການຂອງ FIG ກ່ຽວກັບ ເລື່ອງທີ່ດິນ, ອິດສະຕາລ, 1995 ຫາໄດ້ທີ່: www.fig.net/resources/publications/figpub/pub11/figpub11.asp

IPCC ບົດລາຍງານພິເສດກ່ຽວກັບ ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ, ການປ່ຽນແປງການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການປ່າໄມ້, 1999 ຫາໄດ້ທີ່: www.grida.no/climate/ipcc/land_use/index.htm

ຄະນະກຳມະທິການເສດຖະກິດ ປະຈຳເອີຣົບ ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ (UNECE) ບົດແນະນຳການບໍລິຫານທີ່ດິນ, ນິວຢອກ, 1996 ຫາໄດ້ທີ່: www.unece.org/fileadmin/DAM/him/documents/Publications/land.administration.guidelines.e.pdf

UN Women ປະມວນຄຳສັບ ກ່ຽວກັບຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ຫາໄດ້ທີ່: <https://trainingcentre.unwomen.org/mod/glossary/view.hp?id=36&mode=letter&hook=G&sortkey=&sortorder=>

FAO Land Tenure Unit
Viale delle Terme di Caracalla,
00153 Rome, Italy

**FAO Regional Office for Asia
and the Pacific**
39 Phra Athit Road, Phranakorn
Bangkok 10200, Thailand

ISBN 978-92-5-133423-2

9 789251 334232

CB1396B/1/12.20